

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 6.

ÅREN

1881—1885.

UPPSALA LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Sedan 1881 års början hafva *länets gränser* ej undergått någon förändring.

Af komitén för reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar föreslagna öfverflyttningar från detta län till Vestmanlands län af $2\frac{3}{4}$ mantal Äs N:is 1 och 2 inom Långtora socken samt $\frac{1}{2}$ mantal Ingborgbo N:o 1 jemte Rörenstorpet inom Tierps socken äro ännu på nådig pröfning beroende. Länets *areal* utgör sålunda fortfarande 49·298 kvadratmil, hvaraf 4·451 kvadratmil sjöar och vattendrag.

Genom ofvannäunda komité har en grundlig utredning skett angående de vid femårsperiodens början förefintliga oregelbundenheter i länets *administrativa, judiciela, ecklesiastika* och *kommunala indelningar*, i hvilket afseende hänvisas till komiténs den 9 oktober 1882 afgifna betänkande. I anledning af de i sammanhang härmed af komitén framställda förslag, har Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga bref förordnat:

den 19 oktober 1883 om öfverförande från början af år 1885 såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken af hemmanen Alby N:o 1, $\frac{3}{4}$ mantal, och Brunnsta N:o 1, kalladt Lillgården, från Ytter-Grans till Öfver-Grans socken,

samt af hemmanet Ekilla N:o 1, 1 mantal, från Öfver-Grans till Ytter-Grans socken, äfvensom att det sålunda öfverflyttade hemmanet Brunnsta skulle i jordeboken upptagas under N:o 6;

den 16 november 1883 om öfverföring i jordeboken från och med början af år 1884 af $\frac{1}{2}$ mantal Risön N:o 1 från Films socken och Films och Daunemora länsmansdistrikt till Öster-Löfsta socken och Löfsta länsmansdistrikt;

den 7 december 1883 om öfverförande såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken från och med år 1885 af skattelägenheten Långtorpet N:o 1 från Kalmar till Öfver-Grans socken;

den 14 mars 1884 om öfverföring i kyrkligt och kommunalt hänseende från 1885 års början af hemmanet Johannisberg N:o 1 från Vaksala till Gamla Uppsala socken;

den 18 april 1884 om öfverföring från början af år 1885 från Boglösa till Vallby socken af 2 mantal N:is 1 och 2 af Håningby by såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken, i hvilken dessa hemman skulle äsättas N:is 7 och 8;

den 13 juni 1884 om öfverföring vid 1885 års början från Lena till Rasbokils socken i kyrkligt afseende af frälseutjorden Bagg-

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-37.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	3.
Tab. Litt. A. Folkmängdens tillväxt i Uppsala län	3.
Tab. Litt. B. Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderier samt antalet af de från mantalspenningar befriade.....	4.
Tab. Litt. C. Å länsfängelset förvarade fångar 1881-1885	6.
3. Näringar.....	7.
Tab. Litt. D. Egoviddens fördelning	8.
Tab. Litt. E. Odlade egoviddens användning.....	9.
Tab. Litt. F. Utsädesbeloppet.....	10.
Tab. Litt. G. Skördebeloppet.....	12.
Tab. Litt. H. Kreaturs-antalet.....	14.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	26.
Tab. Litt. I. Försäljning af spritdrycker och afgifter derfor.....	29.
5. Kameralförhållanden.....	29.
6. Politi.....	31.
Tab. Litt. K. Upplands enskilda banks rörelse inom Uppsala län under perioden 1881-1885	32.
Tab. Litt. L. Mälareprovinsernas enskilda banks rörelse inom Uppsala län under perioden 1881-1885.....	33.
Tab. Litt. M. Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1881-1885	34.
Tab. Litt. N. Patienter å Kungl. Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1881-1885	35.
Tabellbilagor	38-48.
Tab N:o 1. Folkmängd	38.
Tab N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Uppsala län åren 1881-1885	39.
Tab N:o 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m.m. i Uppsala län år 1885.....	40.
Tab N:o 4. Egendomar af fideikommissnatur i Uppsala län år 1885.....	41-42.
Tab N:o 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag i Uppsala län år 1885.....	43.
Tab N:o 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar i Uppsala län år 1885.....	44.
Tab N:o 7. Brandförsäkrings-inrättningarnas verksamhet i Uppsala län åren 1881-1885	44.
Tab N:o 8. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Uppsala län år 1885.....	45-48.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 6.

ÅREN

1881—1885.

UPPSALA LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Sedan 1881 års början hafva *länets gränser* ej undergått någon förändring.

Af komitén för reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar föreslagna öfverflyttningar från detta län till Vestmanlands län af $2\frac{3}{4}$ mantal Äs N:is 1 och 2 inom Långtora socken samt $\frac{1}{2}$ mantal Ingborgbo N:o 1 jemte Rörenstorpet inom Tierps socken äro ännu på nådig pröfning beroende. Länets *areal* utgör sålunda fortfarande 49·298 kvadratmil, hvaraf 4·451 kvadratmil sjöar och vattendrag.

Genom ofvannäunda komité har en grundlig utredning skett angående de vid femårsperiodens början förefintliga oregelbundenheter i länets *administrativa, judiciela, ecklesiastika* och *kommunala indelningar*, i hvilket afseende hänvisas till komiténs den 9 oktober 1882 afgifna betänkande. I anledning af de i sammanhang härmed af komitén framställda förslag, har Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga bref förordnat:

den 19 oktober 1883 om öfverförande från början af år 1885 såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken af hemmanen Alby N:o 1, $\frac{3}{4}$ mantal, och Brunnsta N:o 1, kalladt Lillgården, från Ytter-Grans till Öfver-Grans socken,

samt af hemmanet Ekilla N:o 1, 1 mantal, från Öfver-Grans till Ytter-Grans socken, äfvensom att det sålunda öfverflyttade hemmanet Brunnsta skulle i jordeboken upptagas under N:o 6;

den 16 november 1883 om öfverföring i jordeboken från och med början af år 1884 af $\frac{1}{2}$ mantal Risön N:o 1 från Films socken och Films och Daunemora länsmansdistrikt till Öster-Löfsta socken och Löfsta länsmansdistrikt;

den 7 december 1883 om öfverförande såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken från och med år 1885 af skattelägenheten Långtorpet N:o 1 från Kalmar till Öfver-Grans socken;

den 14 mars 1884 om öfverföring i kyrkligt och kommunalt hänseende från 1885 års början af hemmanet Johannisberg N:o 1 från Vaksala till Gamla Uppsala socken;

den 18 april 1884 om öfverföring från början af år 1885 från Boglösa till Vallby socken af 2 mantal N:is 1 och 2 af Håningby by såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken, i hvilken dessa hemman skulle äsättas N:is 7 och 8;

den 13 juni 1884 om öfverföring vid 1885 års början från Lena till Rasbokils socken i kyrkligt afseende af frälseutjorden Bagg-

bol N:o 1, hvilken lägenhet skulle från samma tid i kommunalt afseende tillhöra allenast sistnämnda socken;

samma dag om öfverflyttning från 1885 års början i kyrkligt och kommunalt hänseende af lägenheten Öhn N:o 1 från Ålands till Järlåsa socken;

den 25 juli 1884 om öfverföring från och med ingången af år 1885 såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken af kronotorpet Hellmansbo N:o 1 från Vänge till Jumkils socken;

den 5 september 1884 om öfverföring från 1885 års början såväl i kyrkligt hänseende som i jordeboken af en till Sigtuna stads donerade jord hörande skogstrakt, kallad »Kungsmarken», från staden Sigtuna till Tible socken;

den 20 februari 1885 om öfverflyttning från 1886 års ingång såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken af torpet Fagerskogen från Enköpings stad till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad;

den 5 juni 1885 om öfverföring från och med 1886 års början af lägenheterna Herrymningen N:o 1 och Vargmossen N:o 1 i kyrkligt och kommunalt afseende samt Herrymningen jemväl i jordeboken från Giresta till Nysätra socken;

den 19 juni 1885 om öfverföring i jordeboken från 1886 års ingång af torpet Sätra N:o 1 från Tible socken och Håbo härad till Bro socken och härad;

hvarjemte Kungl. Maj:t under innevarande år 1886 förordnat:

den 6 maj om öfverföring i jordeboken från 1887 års början af den så kallade Gånsta udde, bestående af byarne Stads- och Ytter-Gånsta N:is 1—11, om $8\frac{1}{2}$ mantal, Klista N:is 1—3, om 3 mantal, och Nynäs N:o 1, om 1 mantal, från Boglösa socken och Trögds härad till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad;

samma dag om öfverföring likaledes från 1887 års ingång af 1 mantal Ål N:o 1 från Långtora socken och Lagunda härad till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad;

samt den 21 maj om öfverflyttning af en under Rickeberga N:o 2 hörande utjord i Engeberga, om $\frac{1}{23}$ mantal, från Björklinge socken och Norunda härad till Skuttunge socken och Bälunge härad.

Deremot har Kungl. Maj:t efter vederbörandes hörande funnit komiténs förslag om öfverflyttning

af den så kallade »Bärby hage» från Upsala stad till Gamla Uppsala socken;

af hemmanen Ullevi N:o 1 och Spånga N:is 1 och 2 från Bro till Lossa socken;

af Dannemora grufvallmänning, eller norra allmänning, från Films till Tegelsmora socken;

af torpen Östanås N:o 1, Siggeboda N:o 1 samt Mellanbrunn N:o 1 från Tierps till Tolfta socken;

af $\frac{3}{16}$ mantal Vestra Dalby N:o 2 från Veckholms till Löts socken;

af $\frac{1}{4}$ mantal Gräfsta N:o 1 från Vester-Åkers till Dalby socken;

samt af utjordarne Jädra N:o 2, kallad Fornäs, och Slafsta N:o 3 från Vaksala till Danmarks socken icke till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda, hvadan de af komitén i afseende å dessa hemman och lägenheter anmärkta oregelbundenheter fortfarande kvarstå.

Af komitén föreslagna öfverflyttningar af hemmanen Ekeby N:is 1 och 2 samt Värsta N:is 1 och 2 från Långtora socken och Lagunda härad till Herkeberga socken och Trögds härad;

af hemmanen Vreta N:is 1 och 2 från Dalby socken och Hagunda härad till Näs socken och Ulleråkers härad;

af hemmanen Stor-Vreta N:is 1—4 från Lena socken och Rasbo härad till Erentuna socken och Norunda härad äro, likasom ofvan omförmälda öfverflyttningar

af hemmanen Äs N:is 1—3 inom Långtora socken,

samt Ingborgsbo N:o 1 inom Tierps socken, fortfarande på Kungl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

Genom nådigt bref den 24 november 1882 har Kungl. Maj:t förordnat, att, så snart någon af kronofogdarne eller häradsskrifvarne i länets förutvarande andra och tredje fögderier från tjensten afgår, dessa fögderier skola sammanslös till ett fögderi, motsvarande Uppsala läns mellersta domsaga och sålunda omfattande Lagunda, Hagunda, Ulleråkers, Bälunge, Rasbo och Vaksala härad. Den i senaste femårsberättelsen omnämnda, då ifrågavarande sammanslagningen af norra domsagans sju tingslag till ett har numera gått i verkställighet, i det Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 12 juni 1882 förordnat om sådan sammanslagning. Regleringen har börjat tillämpas från och med år 1884. Domsagans för alla tingslagen gemensamma tingsställe är beläget vid Örbyhus jernvägsstation.

I sammanhang med ofvan omförmälda sammanslagning af länets andra och tredje fögderier har Kungl. Maj:t förordnat, att så snart denna reglering träder i verket, länets samtliga fögderier skola erhålla följande förändrade namn: första fögderiet »Uppsala läns södra fögderi», andra och tredje fögderierna »Uppsala läns mellersta fögderi», fjärde fögderiet »Örbyhus fögderi» samt femte fögderiet »Olands fögderi». Följande af länets socknar skola enligt särskilda Kungl. bref numera benämnas: Löfsta socken »Öster-Löfsta», Åkers socken »Vester-Åker», Näs socken inom Åsunda härad »Enköpings-Näs», Näs socken inom Bro härad »Stockholms-Näs», Näs socken inom Ulleråkers härad »Uppsala-Näs», Tible socken inom Hagunda härad »Skogs-Tible» samt Tible socken inom Håbo härad »Håbo-Tible».

I militäriskt afseende är länet fortfarande indeladt på Kungl. Uplands regemente med 957 rotar, på Kungl. Lifregementets dragoncorps med 279 rusthåll samt på Roslags fjärde båtsmanskompani med 61 rotar.

Utom de årligen utgifna »Hushållningssällskapets handlingar» samt »Fornminnesföreningens tidskrift» hafva under perioden utkommit följande arbeten, som i ett eller annat afseende beröra länet: »Upplands herrgårdar» (fortsättning och slut) af Schlegel och Klingspor; »Karta öfver Uppsala», utgifven af Schumburg; »Runstenarne i Uppsala» af Lindal; »Karta öfver Uppsala» af Wählberg; »Karta öfver Uppland och Södertörn» af J. M. Larsson; »Karta öfver Uppsala stads närmaste omgifningar» af C. Håkansson; samt »Uppsala stads kalender 1884 och 1885».

I afseende å klimatiska förhållanden inom länet under perioden visa Uppsala meteorologiska observatoriums bulletiner följande siffror:

År.	Medeltemperatur (grader Celsius).					Nederbörd (i millimeter).				
	Vin-ter.	Vår.	Som-mar.	Höst.	Hela året.	Vin-ter.	Vår.	Som-mar.	Höst.	Hela året.
1881	-8.22	-0.06	+13.96	+4.86	+2.63	117.54	63.15	137.67	126.10	444.46
1882	-0.55	+4.44	+15.69	+5.09	+6.17	88.96	151.23	189.93	123.55	553.67
1883	-4.48	+1.97	+14.97	+6.28	+4.68	67.34	65.90	325.46	201.86	660.56
1884	-2.50	+3.24	+13.82	+5.45	+5.00	68.85	102.25	169.03	122.24	462.37
1885	-3.97	+2.90	+13.58	+3.91	+4.11	111.60	72.17	266.85	192.22	642.84

Normala medeltemperaturen för Uppsala anses vara: vintern — 4·73 grader, våren + 2·90 grader, sommaren + 15·49 grader, hösten + 5·42 grader samt året + 4·81 grader. En jämförelse med periodens medeltemperatur utvisar, att densamma varit: för vintern — 3·94 grader, eller högre än den normala, för våren + 2·49 grader och sålunda under den normala, för sommaren + 14·40 grader, eller jemväl under den normala, samt för hösten + 5·12 grader, eller något under den normala, och för helt år + 4·52 grader, hvilken temperatur med 0·29 grader understiger den uppgifna normala årstemperaturen.

Normala nederbördsmängden i Uppsala anses vara: för vintern 97·2 millimeter, för våren 98·4 millimeter, för sommaren 195·1 millimeter, för hösten 171·7 millimeter samt för året 562·4 millimeter. Nederbörden under femårsperioden visar sig i medeltal hafva uppgått för vintern till 90·86 millimeter, för våren till 90·94 millimeter, för sommaren till 217·79 millimeter, för hösten till 153·19 millimeter samt för året till 552·78 millimeter, och har sålunda, med undantag af medelnederbörden för sommaren, understigit hvad som uppgifvits såsom normal nederbördsmängd.

2. Invånare.

Länets *folkmängd*, som vid slutet af år 1880 enligt mantalslängderna utgjorde 111,763 personer, uppgick, på sätt **tab. N:o 1** utvisar, vid 1885 års utgång jemlikt samma längder till 116,973, hvaremot husförhörslängderna angifva folkmängden år 1880 till 111,019 och år 1885 till 116,406, eller för år 1880 till 744 samt 1885 till 567 personer under hvad mantalslängderna upptaga.

Under hela femårsperioden hafva mantalslängderna såväl i Uppsala stad som å länets landsbygd visat högre folkmängdssiffra än husförhörslängderna, och har alltså den i senaste femårsberättelse i detta afseende gjorda iakttagelse fortfarande bekräftat sig. År 1884 utgjordes skillnaden af ej mindre än 1,208 personer, hvilket tal emellertid år 1885 nedgick till ofvan anmärkta siffra 567. Denna minskning beror hufvudsakligen på en sistnämnda år inom Uppsala stad verkställd granskning af husförhörslängden, hvaraf följt, att en hel del personer, som förut funnits upptagna på den s. k. »löslistan», befunnits fortfarande kvarbo inom staden och på denna grund öfverförts till husförhörslängden. Under det invånareantalet enligt mantalslängden för Uppsala år 1884 öfversteg samma antal enligt husförhörslängden med 526 personer, var denna skillnad år 1885 endast 66 personer. I Enköping har med undantag af år 1884, då mantalslängdens summa öfversteg husförhörslängdens med 9, den senare längden under hela femårsperioden visat högre invånareantal än den förra. Skillnaden emellan de båda längderna har dock ej varit synnerligen betydlig. Förklaringsgrunden till de båda längdernas skillighet har i förra femårsberättelsen blifvit angifven.

Folkökningen under den femårsperiod, denna berättelse omfattar, har sålunda utgjort: enligt mantalslängderna 5,210 personer, eller något öfver 4·6 procent af 1880 års folktal, och enligt

husförhörslängderna 5,387 personer, eller nära 4·9 procent, då under perioden 1876—1880 tillväxten utgjorde 8 procent enligt mantalslängderna samt 6·4 procent enligt husförhörslängderna.

Fördelad på länets ytvidd har tillväxten enligt husförhörslängderna, hvilken under åren 1876—1880 utgjorde 135 personer på kvadratmilen, under åren 1881—1885 uppgått till 110 personer på kvadratmilen. Länets befolkning har under nu tilländagångna femårsperiod ökat i mindre grad än under den närmast föregående, men i högre grad än under perioden 1871—1875. Denna tillväxt kommer emellertid så godt som uteslutande på länets båda städer. Under det befolkningen å landsbygden ökat med allenast 485 personer, eller 0·5 procent, har Uppsala stads folkmängd ökat med 4,527 personer, eller 28·9 procent, samt befolkningen i Enköping med 375 personer, eller 1·7 procent. Som under denna period icke, såsom under den föregående, någon öfverflyttning egt rum från land till stad, utvisar detta förhållande en stark inflyttning från länets landsbygd till dess städer, synnerligen till Uppsala, hvarest antalet födda uppgifvits hafva öfverstigit antalet döda med ej mer än 628 personer, hvaremot antalet inflyttade, som utgjort 10,607 personer, öfverskjutit antalet utflyttade med 3,246 personer. Staden Uppsalas faktiska folkmängd, som, på sätt i förra femårsberättelsen angafs, år 1879 öfversteg den kyrkoskrifna med 3,744 personer, torde emellertid på grund af det stora antal manliga och qvinliga studerande, som derstädes vistas, fortfarande betydligt öfverstiga den folkmängdssiffra, som utvisas af kyrkoböckerna och mantalslängden.

Beträffande den *årliga tillväxten af länets folkmängd* äfvensom förhållandet mellan länet och riket såväl i afseende å folkmängdstillväxten som dödlighetsprocenten, visar nedanstående *tabell Litt. A*, att folkökningen varit störst år 1885, hvarvid dock

Tab. Litt. A.

Folkmängdens tillväxt i Uppsala län.

År.	Folkmängd vid årets början enligt husförhörslängderna.	Ingångna äktenskap.	Lefvande födde.		Döde.	Dödlighetsprocenten inom länet.	Dödlighetsprocenten inom riket.	Flere födde än döde.	Flere inflyttade än utflyttade.	Flere utflyttade än inflyttade.	Folkmängd vid årets slut enligt husförhörslängderna.	Tillväxt i antal.	Tillväxt i procent af länets befolkning.	Tillväxt i procent af folkmängden.
			Äkta.	Oäkta.										
1881.....	111,019	742	2,814	357	2,349	2·11	1·77	822	—	265	111,576	557	0·50	0·14
1882.....	111,576	776	2,927	316	2,276	2·03	1·74	967	—	392	112,151	575	0·52	0·15
1883.....	112,151	741	2,941	384	2,074	1·84	1·73	1,251	—	277	113,125	974	0·87	0·53
1884.....	113,125	780	2,937	398	2,195	1·92	1·75	1,140	326	—	114,591	1,466	1·29	0·89
1885.....	114,591	856	3,066	366	2,166	1·88	1·78	1,266	549	—	116,406	1,815	1·58	0·83
	—	3,895	14,685	1,821	11,060	—	—	5,446	875	934	—	5,387	—	—

bör ihågkommas ofvan anmärkta förhållande beträffande folkökningen i Uppsala samma år.

Till närmare belysning af *dödligheten* inom länet har nedanstående tabell blifvit med ledning af uppgifterna i den allmänna befolkningsstatistiken uppställd, utvisande, att procenten af de i farsoter aflidna såväl å landsbygden som i länets städer minskats något i förhållande till de procenttal, som en liknande beräkning i den senaste femårsberättelsen utvisar, men dock fortfarande i allmänhet ställer sig högre än i hela riket, såväl hvad angår landsbygden som städerna. Beträffande städerna visar sig dock ett motsatt förhållande för år 1884, i det procenten nämnda år utgör för länets städer 21·85, men för städerna i hela riket 23·45. Någon allmännare utbredd *farsot* har ej under någon del af perioden hemsökt länet. De vid tabellen fogade anmärkningarna utvisa emellertid, att difteri och skarlakansfeber fortfarande, och synnerligen under åren 1881 och 1882, varit gängse å länets landsbygd. I städerna hafva skarlakansfeber, difteri och diarré varit de allmännast förekommande farsoterna. Åren 1881 och 1883 utvisa inom städerna jemväl ett större antal dödsfall i messling. I afseende å dessa epidemier inom Uppsala stad har särskildt blifvit upplyst, att derstädes varit gängse skarlakansfeber år 1882 med 336 sjukdomsfall och 37 dödsfall, år 1883 med 204 sjukdomsfall och 32 dödsfall, år 1884 med 97 sjukdomsfall och 9 dödsfall och år 1885 med 48 sjukdomsfall och 7 dödsfall samt messling år 1883 med 540 sjukdomsfall och 34 dödsfall.

År.	I farsoter aflidne.					
	Antal å länets landsbygd.	I procent af de inom länets landsbygd aflidne.	Medelprocent å landsbygden inom riket.	Antal i länets städer.	I procent af de i länets städer aflidne.	Medelprocent i rikets städer.
1881.....	380 a)	19·78	13·11	95 f)	22·19	22·08
1882.....	396 b)	21·62	14·59	168 g)	37·75	27·4
1883.....	315 c)	18·97	13·26	136 h)	32·85	24·59
1884.....	246 d)	14·12	12·19	99 i)	21·85	23·45
1885.....	238 e)	13·71	11·52	92 k)	21·34	21·38

- a) Deraf i messling 29, i skarlakansfeber 41, i difteri 245, i strypsjuka 6, i kikhosta 10, i uervfeber 28, i diarré 13, i dragsjuka 1 och i barnsängsfeber 7.
- b) Deraf i messling 5, i skarlakansfeber 37, i difteri 251, i strypsjuka 12, i kikhosta 9, i nervfeber 32, i rödsot 4, i diarré 40 och i barnsängsfeber 6.
- c) Deraf i messling 26, i skarlakansfeber 84, i difteri 123, i strypsjuka 24, i kikhosta 12, i nervfeber 19, i kolera 2, i diarré 15, i påsajuka 1 och i barnsängsfeber 9.
- d) Deraf i messling 9, i skarlakansfeber 52, i difteri 67, i strypsjuka 17, i kikhosta 54, i nervfeber 29, i diarré 13 och i barnsängsfeber 5.
- e) Deraf i messling 9, i skarlakansfeber 81, i difteri 53, i strypsjuka 7, i kikhosta 27, i nervfeber 21, i hjernfeber 14, i tarmkatarr 11, i skörbjugg 1 och i barnsängsfeber 14.
- f) Deraf i messling 7, i skarlakansfeber 9, i difteri 26, i strypsjuka 12, i kikhosta 3, i nervfeber 5, i kolera 2, i diarré 27, i skörbjugg 1 och i barnsängsfeber 3.
- g) Deraf i skarlakansfeber 50, i difteri 23, i strypsjuka 8, i kikhosta 2, i nervfeber 8, i kolera 2, i diarré 71 och i barnsängsfeber 4.
- h) Deraf i messling 38, i skarlakansfeber 33, i difteri 6, i strypsjuka 7, i kikhosta 4, i nervfeber 5, i diarré 37, i skörbjugg 1 samt i barnsängsfeber 5.
- i) Deraf i skarlakansfeber 10, i difteri 6, i strypsjuka 10, i kikhosta 11, i nervfeber 9, i kolera 1, i diarré 47 och i barnsängsfeber 5.
- k) Deraf i skarlakansfeber 12, i difteri 1, i strypsjuka 8, i kikhosta 11, i nervfeber 13, i hjernfeber 1, i tarmkatarr 40 och i barnsängsfeber 6.

Af *våldsamma orsaker* (utan egen handaverkan) hafva *aflidit* år 1881: 55, år 1882: 60, år 1883: 32, år 1884: 56 och år 1885: 39 personer.

Sjelfmordens antal har utgjort år 1881: 12, år 1882: 14, år 1883: 12, år 1884: 8 samt år 1885: 15.

Under perioden har sålunda antalet döde af våldsamma orsaker varit 242 mot 211 under förra perioden samt antalet *sjelfmord* 61 mot 86 under förra femårsperioden.

Folkmängdstättheten inom länets särskilda fögderier framgår af *tabell Litt. B*, som jemväl utvisar antalet inom fögderierna af de från mantalspenningar befriade. Proportionen emellan fögderierna i dessa afseenden är fortfarande densamma som den i förra femårsberättelsen anmärkta, i det första fögderiet är tätast befolkadt och företer lägsta procenten af de från mantalspenningar befriade.

Tab. Litt. B. Folkmängdstättheten inom länets särskilda fögderier samt antalet af de från mantalspenningar befriade.

	Egoviiden enligt Ekonomiska kartverket i kvadratref.		Folk mängden enligt mantalslängderna.							Befriade från mantalspenningar.	
	All mark.	Duglig mark.	Mankön.	Qviukön.	Summa.	I procent af länets folk mängd å landsbygden.	Antal personer på kvadratmiln af all mark.	Antal personer på kvadratmiln af duglig mark.	Antal tunnland duglig mark på hvarje person.	Antal.	I procent af folk mängden inom fögderiet.
Första fögderiet.....	1,443,806	1,106,959	10,842	11,518	22,360	23·84	2,007	2,630	8·84	9,853	44·06
Andra ».....	911,866	871,404	6,776	7,176	13,952	14·88	1,984	2,082	11·15	6,424	46·04
Tredje ».....	767,019	757,660	5,430	5,817	11,247	11·99	1,906	1,939	12·02	5,187	46·11
Fjerde ».....	1,746,149	1,633,091	12,836	13,263	26,099	27·82	1,937	2,071	11·17	12,392	47·48
Femte ».....	1,489,285	1,404,074	9,774	10,358	20,132	21·46	1,752	1,864	12·45	8,990	44·65
Summa för landsbygden	6,358,125	5,773,188	45,658	48,132	93,790	100·00	1,917	2,117	11·12	42,846	45·66

Förhållandet under de särskilda åren af femårsperioden mellan folkökningen inom länet och tillökningen i antal af de inom länet från mantalpenningar befriade adagaläggas af följande tabell:

År.	Folkmängdstillväxten vid årets slut enligt mantalslängderna.		Tillökning eller minskning af de från mantalpenningar befriade.	
	I antal.	I procent af länets folkmängd vid periodens början.	I antal.	I procent af de inom länet befriade vid periodens början.
1881.....	614	0·55	+ 93	+ 0·18
1882.....	609	0·54	— 400	— 0·61
1883.....	1,044	0·93	+ 111	— 0·39
1884.....	1,769	1·58	+ 765	+ 1·13
1885.....	1,174	1·06	+ 626	+ 2·39
Summa	5,210	4·66	+ 1,195	+ 2·7

Utflyttningen till utrikes orter från länet har uppgått till 443 år 1881, 449 år 1882, 267 år 1883, 138 år 1884 samt 115 år 1885. De flesta utflyttningarna hafva skett till Nordamerikas Förenta Stater, med 417 år 1881, 437 år 1882, 247 år 1883, 124 år 1884 och 95 år 1885. Länet har fortfarande i afseende å emigrationen under hela perioden intagit ett bland de lägsta rummen bland rikets län.

Från utrikes orter hafva till länet inflyttat år 1881: 21 personer, deraf 1 från Norge, 9 från Finland och Ryssland, 1 från Tyska riket och 10 från Nordamerika; år 1882: 4 personer, deraf 1 från Danmark, 1 från Tyska riket, 1 från Storbritannien och 1 från Nordamerika; år 1883: 18 personer, deraf 4 från Finland och Ryssland, 2 från Danmark, 3 från Tyska riket, 9 från Nordamerika; år 1884: 19 personer, deraf 1 från Danmark, 4 från Finland och Ryssland, 1 från Tyska riket och 13 från Nordamerika; samt år 1885: 19 personer, deraf 4 från Finland och Ryssland och 15 från Nordamerikas Förenta Stater.

De skismatiska rörelserna synas fortgå och utbreda sig inom länet ungefärligen i samma proportion som under föregående femårsperiod. Från de flesta af länets delar inberättas tillvaron af baptister och metodister, af hvilka dock i allmänhet blott de senare utträd ur statskyrkan. I Uppsala uppgifves antalet af dessa båda sekters anhängare hafva varit vid 1875 års slut: metodister 170 och baptister 100; vid 1880 års slut: metodister 360 och baptister 204 samt vid 1885 års slut metodister 566, deraf 188 män och 378 kvinnor, och baptister 336, deraf 137 män och 199 kvinnor. Metodisterna hafva i Uppsala bildat en särskild, af staten erkänd församling, benämnd S:t Johannes Metodist-episkopal-församling, hvilken eger en till ett värde af 71,400 kronor taxerad kyrka af sten. Jemväl baptisterna inom nämnde stad, hvilka, utan att bilda någon särskild församling, slutit sig tillsammans i ett sällskap, benämndt »U. W.», hafva under periodens sista år lagt grund till en större kyrkobyggnad.

Den religiösa rörelse, som håller sig inom statskyrkans gränser, men åtminstone i allmänhet ställer sig oberoende af dess presterskap, synes fortgå med oförminskad styrka. Bönehusens antal har under perioden ytterligare ökat.

Såsom en egendomlighet på det religiösa området må anmärkas den så kallade »Frälsningsarmén», hvilken genom sitt synnerligen excentriska uppträdande ådrager sig uppmärksamhet. Denna rörelses anhängare hafva i staden Uppsala uppfört en egen församlingslokal, hvarest hållas sammankomster, hvilka talrikt besökas, isynnerhet af medlemmar ur samhällets lägre lager. Äfven å länets landsbygd har »Frälsningsarmén» uppträdt. Rörelsens hufvudsyfte tyckes vara att genom de medel, som anses mest anslå »arméns» publik, fästa denna publiks uppmärksamhet på religionen. Ehuru dessa medel, använda i religionens tjänst, förefalla högst egendomliga, har dock »arméns» uppträdande härstädes ej varit af beskaffenhet att påfordra ingripande från ordningsmaktens sida.

Missbruket af starka drycker vitsordas skola hafva i alla länets delar aftagit. Häremot tala emellertid siffrorna i nedanstående båda tabeller, utvisande, den ena antalet kannor spirituosa, som å Uppsala bränvinsbolags minuthandels- och utskänkningsställen försålts, den andra antalet af de för fylleri sakfälda i länet, jemfördt med antalet för fylleri sakfälda i hela riket under de senaste fem år, för hvilka officiella uppgifter äro meddelade:

år 1880—1881 försålda	333,191 kannor.
» 1881—1882 »	326,945 »
» 1882—1883 »	261,721 »
» 1883—1884 »	248,943 »
» 1884—1885 »	252,801 »

År.	Sakfælde för fylleri i Uppsala län.	Sakfælde för fylleri i hela riket.	Folkmängd i Uppsala län.	Folkmängd i hela riket.	En sakfäld på nedanstående antal invånare i Uppsala län.	En sakfäld på nedanstående antal invånare i hela riket.
1880.....	500	19,326	111,019	4,565,668	222	236
1881.....	488	19,926	111,576	4,572,445	228	229
1882.....	575	20,549	112,151	4,579,115	195	222
1883.....	502	20,101	113,125	4,603,595	225	229
1884.....	429	19,913	114,591	4,644,448	267	233

Under föregående femårsperiod utgjorde antalet försålda kannor i medeltal årligen allenast 267,832 mot 284,720 under nu ifrågavarande period. Fylleriförseelsernas antal hafva varit i medeltal årligen under perioden 498 mot 469 under föregående. Då under förra perioden länet i allmänhet i afseende å fylleriförseelser hade en bättre ställning än riket i dess helhet, utvisar denna period i regeln ett motsatt förhållande.

Emellertid torde måhända ofvanstående siffror ej få betraktas såsom fullt tillförlitliga exponenter uti ifrågavarande afseende. Uppsala stads tillväxt är tillräcklig att förklara den ökade förbrukningen af spirituosa. En ökning i antalet för fylleri sakfælde kan lika väl utmärka ökad stränghet i handhafvandet af gällande lag rörande sådana förseelser som ökad missbruk af spritdrycker.

Med bestämdhet kan vitsordas ett stigande intresse för nykterhetens sak. Mot missbruket af spritdrycker verkar ej blott ofvan oförmälda religiösa rörelser, utan äfven en mängd med detta syfte, under namn af »Good-Templar», »Bla bandet» m. m. bildade föreningar, som räkna ett stort antal medlemmar, särdeles bland arbetsklassen.

Ett utminuteringsställe finnes å länets landsbygd, hvarest utskänkningsställenas antal fortfarande är 3.

Rörande *gröfre brott* inom länet under åren 1880—1884 inhemtas af Chefens för Kungl. Justitiedepartementet embetsberättelser, att af antalet mål angående gröfre brott kommit på 100,000 invånare:

År 1880.....	36·0	i länet	mot	42·9	i riket	och	49·0	under Svea Hofrätt.
» 1881.....	44·8	»	42·8	»	51·3	»	»	»
» 1882.....	40·1	»	43·9	»	54·6	»	»	»
» 1883.....	38·9	»	37·4	»	47·1	»	»	»
» 1884.....	56·7	»	37·6	»	47·6	»	»	»

Länet har sålunda i afseende å gröfre brott under åren 1880 och 1882 intagit en bättre, men under åren 1881, 1883 och 1884 en sämre ställning än riket i dess helhet. I förhållande till Svea hofrätts jurisdiktionsområde har länet under alla åren med undantag af 1884 intagit en bättre ställning än nämnda område. Sistnämnda år visar det för länet ofördelaktigaste utslaget. Medeltalen af ofvan anförda siffror blifva för länet 43·3, för riket 40·9 samt för Svea Hofrätts jurisdiktionsområde 49·9, hvilket sålunda innebär för länet denna period likasom den föregående ett sämre utslag än för riket, men ett bättre än för Svea Hofrätts jurisdiktionsområde.

Det absoluta antalet af de under åren 1880—1884 inom länet för *gröfre brott sakfälda* samt det antal af desse, som egt sitt hemvist utom länet, visas af följande siffror:

År.	Sakfälda för gröfre brott inom länet.	Bland dessa hafva egt hemvist utom länet.
1880.....	40	20
1881.....	50	18
1882.....	45	16
1883.....	44	22
1884.....	65	24
Summa	244	100
Medeltal	49	20

Vid jämförelse med det qvinqvennium, hvarför förra femårsberättelsen i detta hänseende redogjorde, visar sig antalet af de för gröfre brott sakfälda hafva i medeltal stigit från 40 till

49 om året. Då emellertid under förutnämnda period medeltalet af de för gröfre brott sakfälda, som haft sina hemvist utom länet, utgjort 30 procent af medeltalet af samtliga för gröfre brott inom länet sakfälda, har samma procent under perioden 1880—1884 utgjort 41·6.

Af alla slags *anhängiggjorda brottmål* hafva kommit på 100,000 invånare:

År.	I länet.	I riket.	Under Svea Hofrätt.
1880.....	686·3	695·4	886·6
1881.....	671·2	735·4	967·9
1882.....	806·9	754·9	1,015·2
1883.....	683·4	722·7	943·7
1884.....	610·7	705·7	932·5
Medeltal	691·7	722·8	949·1

Med undantag af år 1882, som utvisar ett högre tal för länet än för riket, har länet under alla de år, ofvanstående tabell omfattar, intagit en bättre ställning än såväl riket i dess helhet som Svea Hofrätts jurisdiktionsområde.

Antalet under femårsperioden å *länsfängelset förvarade fångar* visas af *tabellen Litt. C*, hvaraf framgår, att hela antalet fångar, som under perioden 1876—1880 uppgick till 1,614, eller i medeltal 323 om året, under nu ifrågavarande fem år uppgått till 2,120, eller i medeltal 424 om året. I motsats mot hvad under föregående period egde rum, har under denna period fångantalet år från år nedgått.

Af *tvistemål* hafva kommit på 1,000 invånare:

År 1880 i länet	5·6,	i riket	8·0.
» 1881	» 5·8,	»	7·4.
» 1882	» 6·4,	»	7·5.
» 1883	» 5·4,	»	7·6.
» 1884	» 4·8,	»	8·2.

Medeltal i länet 5·6, i riket 7·7.

Under den tid, som i detta hänseende omförmäles i förra femårsberättelsen, komma i medeltal årligen i länet 5 tvistemål på 1,000 invånare.

Angående *lagsökningsmålen* i länet under perioden 1881—1885 lemnas upplysningar genom följande tabell (å nästa sida):

Tab. Litt. C.

Å länsfängelset förvarade fångar 1881—1885.

År.	Ransakningsfångar, tilltalade för				Fångar, dömda att undergå straffarbete					Fångar, dömda att undergå fängelsestraff.				Fångar, dömda att i fångvårdsinrättning undergå allmänt arbete.		Fångar, som undergått fängelse vid vatten och bröd.		Barn, som åtföljt föräldrar i fångset.		Summa.		
	brott.		försvarslöshet och olofligt kringstrykande.		i 2 år och derunder.		på bestämd tid öfver 2 år.		för lifstiden.		Urbota.		I brist på tillgång till böter.		m.		qv.		m.		qv.	
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
1881.....	76	12	143	50	51	6	11	2	—	—	27	2	1	1	5	3	122	—	1	—	437	76
1882.....	66	10	128	38	50	3	4	4	—	1	13	—	—	1	8	4	143	7	—	—	412	68
1883.....	69	7	112	26	38	2	13	2	—	—	25	1	1	—	7	3	132	11	—	—	397	52
1884.....	83	8	83	13	48	2	15	3	—	—	16	—	25	1	4	1	73	7	—	2	347	37
1885.....	47	2	64	2	20	1	7	—	—	—	14	—	118	12	5	2	—	—	—	—	275	19

År.	Antal afgjorda mål.	Ådömdt skuldbelopp.	Antal mål på 1,000 invånare.	Ådömdt skuldbelopp på 1,000 invånare.
1881.....	470	169,943·24	4·21	1,523·12
1882.....	518	348,705·62	4·62	3,109·26
1883.....	468	343,014·68	4·14	3,032·17
1884.....	479	242,298·22	4·18	2,114·46
1885.....	990	276,412·62	8·50	2,331·59
Medeltal	585	276,074·75	5·13	2,422·12

Den i förra femårsberättelsen omnämnda minskningen i målens antal, som inträffat efter nya utsökningslagens införande, har sålunda visat sig fortvara. Under intet af de år, ofvanstående tabell omfattar, har målens antal tillnärmelsevis gått upp till de tal, som åren 1876, 1877 och 1878 utvisa. Målens antal under perioden har varit lägst år 1881 och högst år 1885. Det ådömda skuldbeloppet har varit högst år 1882.

Värdet af den efter utmätning eller konkurs inom länet försälda fasta egendomen har uppgått år 1880 till 2·9 procent, år 1881 till 4·7 procent, år 1882 till 7·6 procent, år 1883 till 10 procent samt år 1884 till 2·4 procent, eller i medeltal under åren 1880—1884 till 5·5 procent af den inom länet frivilligt sålda egendomens värde. Medelprocenten under den period, för hvil-

ken i detta afseende redogjordes i förra femårsberättelsen, eller åren 1875—1879, var allenast 2.

I afseende å *byggnadssätt* och *klädedrägt* är för sistförflutna fem åren icke något anmärkningsvärdt att omnämna. I föregående femårsberättelser påpekade förhållanden, att nemligen vid nybyggnad alltmera afseende fästes på prydlighet och bekvämlighet samt att skilnaden i klädedrägt mellan allmoge och ståndspersoner alltmer försvinner, hafva under senaste perioden fortfarande och vunnit alltmera utbredning.

I *sedligt afseende* tror sig länsstyrelsen kunna, likasom ofvan i afseende å missbruket af starka drycker, vitsorda en förändring till det bättre. Den pågående religiösa rörelsen har äfven på detta fält burit god frukt. Antalet födda oäkta barn, som under förra femårsperioden utgjorde 1,915, har under nu ifrågasvarande nedgått till 1,821.

Sockenbiblioteken anlitas fortfarande flitigt. Hågen för läsning synes vara i tilltagande. Tidningar och tidskrifter, särdeles sådana af religiöst innehåll, räkna bland länets landtbefolkning talrika prenumeranter.

Af de *frivilliga skarpskytteföreningarna* återstå nu blott Tillinge sockens, Boglösa sockens samt Hagunda härads. I Uppsala och Enköping äro i stället för de upplösta skarpskytteföreningarna bildade *skyttekillen*, som hafva till ändamål endast öfningar i skjutfärdighet. Landstingets anslag af 250 kronor årligen till målskjutningspremier utgår fortfarande.

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. Enligt meddelad anvisning i Kungl. Statistiska Centralbyråns cirkulär af den 3 december 1885 hafva, likasom i föregående femårsberättelse, förutvarande tabell N:o 2 angående jordbruket och tabell N:o 3 angående boskapsskötseln blifvit äfven vid efterföljande framställning af dessa näringars tillstånd under den nu ifrågasvarande femårsperioden uteslutna; och kommer alltså denna berättelse om jordbrukets och boskapsskötselns tillstånd inom länet under åren 1881—1885 att innehålla en mera summarisk redogörelse för det allmänna resultat, som framgår af de upplysningar, hvilka hushållningssällskapets jordbruksstatistiska uppgifter och länsmännens skörderapporter erbjuda. För öfrigt må nämnas, att den, för vinnande af en möjligast noggrann och tillförlitlig kännedom om jordbruksförhållandena inom länet, af hushållningssällskapet redan år 1876 anordnade och bekostade lokalundersökningen, som af förste landtmätaren börjades och utfördes inom Örbyhus, Olands och Vaksala härad, sedermera blifvit fortsatt af länsagronomen inom Trögds, Åsunda, Hagunda, Ulleråkers, Bälänge, Norunda och Rasbo härad, så att vid denna femårsperiods slut endast trenne härad (Bro, Håbo och Lagunda) återstodo ännu oundersökta.

Hvad först angår *antalet af nuvarande mantal, brukningsdelar samt jordtorp och andra jordlägenheter*, för hvilket en närmare redogörelse lemnas under afdelningen »Kameralförhållanden» och i den dertill fogade tabellen N:o 3, angående hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m., må här endast antecknas, att i jordbruksstatistiken öfver länet under femårsperioden uppgifves summan af »nuvarande mantal» å landsbygden utgöra 3,559·71 mantal, hvartill komma städernas 57·38 mantal, eller

tillsammans för hela länet 3,617·09 mantal, summan af »brukningsdelar» å landsbygden, enligt af häradsskrifvarne särskildt derom för år 1881 efter anmodan af hushållningssällskapet meddelad uppgift, 5,225, samt summan af »jordtorp och andra jordlägenheter» å landsbygden, likaledes enligt särskild uppgift derom af häradsskrifvarne för år 1881, 6,234. Anmärkas bör dessutom, att den under femårsperioden verkställda lokalundersökningen icke utvisar någon förändring i hemmantalet, men väl i afseende på antalet af brukningsdelar samt jordtorp och andra jordlägenheter, hvilket inom de under femårsperioden undersökta sju häraden i förra fallet minskats med 81 och i senare fallet ökats med 109; och har vid lokalundersökningen af städernas egoområden under åren 1883 och 1884 antalet af brukningsdelar å deras åkerjord befunnits uppgå till 1,062, deraf 148 å Uppsala stads och 914 å Enköpings stads åkerjord.

Hvad vidare *hela egoviddens och dess fördelning* beträffar, så finnas de årliga uppgifterna derom sammanställda i följande *tabell Litt. D*. Arealuppgiften för »hela egoviddens», endast upptagande »land utan vatten», har under femårsperioden bibehållits oförändrad för landsbygden, sådan den år 1877 meddelades af Statistiska Centralbyrån, grundad på af Generalstabens topografiska afdelning utförda beräkningar och uppgående till 5,781,770 kvadratref; men samma arealuppgift för städerna har under femårsperioden, efter den år 1883 verkställda lokalundersökningen af Uppsala stads egoområde, befunnits böra för nämnda stad höjas med 312 kvadratref, eller från 17,330 till 17,642 kvadratref, hvadan således hela egoviddens (i fast land) uppgår för städerna till 31,012 kvadratref och för länet i dess helhet till 5,812,782 kvadratref. Rikets ekonomiska karteverk, som i »hela

Tab. Litt. D. Egoviddens fördelning.

År.	Hela egovidden.	D e r a f			
		Träd-, humle- och kålgård.	Åker och annan odlad jord.	Naturlig äng.	Skogbärande mark.
Q v a d r a t r e f.					
Å landsbygden: 1881....	5,781,770	11,167	1,398,063	653,798	3,213,856
1882....	5,781,770	11,187	1,403,771	651,914	3,211,480
1883....	5,781,770	10,156	1,419,501	636,621	3,216,103
1884....	5,781,770	9,317	1,451,665	605,098	3,214,840
1885....	5,781,710	8,055	1,479,341	571,890	3,215,409
I städerna: 1881....	30,700	601	23,112	1,753	3,502
1882....	30,700	601	23,112	1,753	3,502
1883....	31,012	601	22,127	1,501	3,775
1884....	31,012	255	20,751	1,411	3,175
1885....	31,012	255	20,751	1,411	3,175
I hela länet: 1881....	5,812,470	11,768	1,421,175	655,551	3,217,358
1882....	5,812,470	11,788	1,426,883	653,667	3,214,982
1883....	5,812,782	10,757	1,441,628	638,122	3,219,878
1884....	5,812,782	9,572	1,472,416	606,509	3,218,015
1885....	5,812,782	8,310	1,500,092	573,301	3,218,584

egovidden» inräknar äfven »sjöar och vattendrag», uppgifver dess areal utgöra för landsbygden 6,358,125 kvadratref och för städerna 30,928 kvadratref, eller tillsammans för hela länet 6,389,053 kvadratref; och om härifrån afräknas den af ekonomiska kartverket uppgifna arealen för sjöar och vattendrag af 576,826 kvadratref, skulle länets hela areal af fast land med öar utgöra 5,812,227 kvadratref. Beträffande åter »fördelningen» af denna egovidd med afseende på de fyra hufvudslag af duglig mark, som det jordbruksstatistiska formuläret upptager, visa sig under femårsperioden följande allmänna förhållanden:

Arealen af *träd-, humle- och kålgårdar*, som under föregående femårsperiod var för landsbygden upptagen till högst 12,233 kvadratref, har under denna femårsperiod nedgått från högst 11,187 kvadratref år 1882 till lägst 8,055 kvadratref år 1885, och i städerna från 601 kvadratref år 1881, likasom under hela den föregående femårsperioden, till 255 kvadratref år 1885; och har denna betydliga förändring sin grund uti den noggrannare uppgift å nämnda areal, som vunnits genom den under femårsperioden verkställda lokalundersökningen, hvarvid hufvudsakligen egentlig trädgård tagits i beräkning. Särskildt må anmärkas, att minskningen för städerna med 346 kvadratref uteslutande träffar Enköpings trädgårdsareal, från hvilken arealen af alla så kallade »kålsängar» utomkring staden blifvit afräknad.

I afseende på förhållandet mellan *åker* och *ängen* utvisa de jordbruksstatistiska uppgifterna, hvad landsbygden beträffar, en fortgående ökning af »åkerens» areal från lägst 1,398,063 kvadratref vid femårsperiodens början år 1881 till högst 1,479,341 kvadratref vid dess slut år 1885, mot högst 1,401,258 kvadratref under föregående femårsperiod år 1880, och likaså en fortgående minskning af »ängens» areal från högst 653,798 kvadratref vid femårsperiodens början år 1881 till lägst 571,890 kvadratref vid dess slut år 1885, mot lägst 662,509 kvadratref under föregående femårsperiod år 1880; och har sålunda under denna femårsperiod

tillökningen af åkerens areal å landsbygden uppgått till 78,083 kvadratref, eller 15,616 kvadratref per år i medeltal, utvisande medeltalet af den årliga nyodlingen, mot ett medeltal af omkring 24,000 kvadratref årligen under senaste femårsperiod, hvaremot minskningen af ängens areal under samma tid har utgjort 90,619 kvadratref, eller 18,123 kvadratref per år i medeltal, mot ett medeltal af omkring 17,000 kvadratref årligen under senaste femårsperiod; hvadan således ängsarealens minskning öfverstiger åkerarealens tillökning under femårsperioden med icke mindre än 12,536 kvadratref, eller med 2,507 kvadratref per år i medeltal — ett missförhållande, som har sin förklaring deruti, att vid lokalundersökningen inom flere härad den naturliga ängens då återstående areal befunnits vara vida mindre, än de senaste jordbruksstatistiska uppgifterna utvisade. Vidkommande åter städerna, så har, efter lokalundersökningen af deras egoområden, åkerens areal ökats från 18,631 kvadratref under hela den föregående femårsperioden till 20,751 kvadratref vid denna femårsperiods slut år 1885, eller med 2,120 kvadratref, hvaremot ängens areal, efter samma lokalundersökning, minskats från 4,190 kvadratref under hela den föregående femårsperioden till 1,411 kvadratref vid denna femårsperiods slut år 1885, eller med 2,779 kvadratref — ett missförhållande mellan åkerens ökning och ängens minskning, som har sin förklaring i samma omständighet, som ofvan anmärkts i fråga om förklaringen af enahanda missförhållande å landsbygden.

Arealen af den *skogbärande marken* har under femårsperioden, enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna, icke undergått någon anmärkningsvärd förändring: å landsbygden uppgifves den vid femårsperiodens slut år 1885 utgöra 3,215,409 kvadratref, mot 3,215,392 kvadratref vid den föregående femårsperiodens slut år 1880, och i städerna 3,175 kvadratref år 1885, mot 5,546 kvadratref år 1880; hvadan alltså den skogbärande markens areal inom hela länet, som vid den senaste femårsperiodens slut år 1880 utgjorde 3,220,938 kvadratref, vid denna femårsperiods slut år 1885 utgör 3,218,584 kvadratref — och således under femårsperioden undergått en minskning med 2,354 kvadratref, som uteslutande träffar städernas skogsmark, såsom en följd af den verkställda lokalundersökningen af städernas egoområde.

Vidkommande ändtligen det olika *procentförhållande*, hvori ofvan berörda fyra hufvudslag af den dugliga marken stå till hela egovidden, så var detta vid femårsperiodens slut år 1885 följande: Å landsbygden utgjorde år 1885 arealen af träd-, humle- och kålgårdar omkring 0·2 procent, arealen af åker och annan odlad jord omkring 25·6 procent, arealen af den naturliga ängen omkring 9·9 procent och arealen af den skogbärande marken omkring 55·3 procent af hela egovidden, likasom den naturliga ängen utgjorde omkring 38·7 procent af åkeren; den egentliga förändringen mot förhållandet vid föregående femårsperiods slut år 1880 är således den, att åkerens procentförhållande ökats med något öfver 1 procent och ängen minskats med omkring 1½ procent samt dess procentförhållande till åkeren nedgått från 47·25 procent till 38·7 procent under denna femårsperiod. I städerna åter utgjorde år 1885 arealen af träd-, humle- och kålgårdar omkring 0·8 procent, arealen af åker och annan odlad jord omkring 67 procent, arealen af den naturliga ängen omkring 4·5 procent och arealen af den skogbärande marken omkring 10·2 procent af hela egovidden, likasom den naturliga ängen utgjorde omkring 6·8 procent af åkeren.

Den odlade egoviddens användning för de olika växtslagen har, enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna, under den ifrågasvarande femårsperioden utvisat följande allmänna förhållanden, hvilka finnas sammanställda i tabellen Litt. E. Till odling af

höstsäd hafva användts å landsbygden 263,030 kvadratref år 1885 mot 268,391 kvadratref år 1880 (— 5,361 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 265,781 kvadratref (mot 260,809 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 3,404 qua-

Tab. Litt. E.

Odlade egoviddens användning.

År.	O d l a d e g o v i d d a n v ä n d t i l l									
	höstsäd.	vårsäd.		potatis.	andra rotfrukter.	spånadsväxter.	gräs och foderväxter till		träde.	
		Stråsäd.	Baljväxter.				bete.	skörd.		
Q v a d r a t r e f.										
Å landsbygden	1881.....	266,639	321,776	30,345	42,000	3,189	1,887	14,758	293,701	423,768
	1882.....	267,434	324,261	30,545	42,375	3,167	1,898	14,690	295,464	423,937
	1883.....	266,118	341,850	32,798	44,295	3,200	1,880	14,873	294,273	420,214
	1884.....	265,686	359,997	35,265	44,252	3,052	1,780	13,165	325,270	403,198
	1885.....	263,030	378,179	39,000	43,484	2,768	1,458	10,365	360,485	380,573
	Medeltal	265,781	345,213	33,591	43,281	3,075	1,780	13,570	313,838	410,338
I städerna	1881.....	4,870	6,170	1,744	1,786	845	—	—	4,479	3,218
	1882.....	4,870	6,170	1,744	1,786	845	—	—	4,479	3,218
	1883.....	3,538	6,985	507	1,943	718	—	34	4,332	4,070
	1884.....	3,423	6,705	520	1,819	387	—	31	4,019	3,847
	1885.....	3,404	6,729	512	1,823	385	—	29	4,039	3,830
	Medeltal	4,021	6,551	1,005	1,831	636	—	19	4,269	3,636
I hela länet	1881.....	271,509	327,946	32,089	43,786	4,034	1,887	14,758	298,180	426,986
	1882.....	272,304	330,431	32,289	44,161	4,012	1,898	14,690	299,943	427,155
	1883.....	269,656	348,835	33,305	46,238	3,918	1,880	14,907	298,605	424,284
	1884.....	269,109	366,702	35,785	46,071	3,439	1,780	13,196	329,289	407,045
	1885.....	266,434	384,908	39,512	45,307	3,153	1,458	10,394	364,524	384,403
	Medeltal	269,802	351,764	34,596	45,112	3,711	1,780	13,589	318,107	413,974

dratref år 1885 mot 3,920 kvadratref år 1880 (— 516 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 4,021 kvadratref. Till odling af vårsäd (stråsäd) hafva användts å landsbygden 378,179 kvadratref år 1885 mot 319,831 kvadratref år 1880 (+ 58,348 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 345,213 kvadratref (mot 299,466 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 6,729 kvadratref år 1885 mot 4,620 kvadratref år 1880 (+ 2,109 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 6,551 kvadratref. Till odling af baljväxter hafva användts å landsbygden 39,000 kvadratref år 1885 mot 30,299 kvadratref år 1880 (+ 8,701 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 33,591 kvadratref (mot 28,494 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 512 kvadratref år 1885 mot 1,849 kvadratref år 1880 (— 1,337 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 1,005 kvadratref. Till odling af potatis hafva användts å landsbygden 43,484 kvadratref år 1885 mot 41,375 kvadratref år 1880 (+ 2,109 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 43,281 kvadratref (mot 41,311 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 1,823 kvadratref år 1885 mot 725 kvadratref år 1880 (+ 1,098 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 1,831 kvadratref. Till odling af andra rotfrukter hafva användts å landsbygden 2,768 kvadratref år 1885 mot 3,151 kvadratref år 1880 (— 383 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 3,075 qua-

dratref (mot 4,553 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 385 kvadratref år 1885 mot 795 kvadratref år 1880 (— 410 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 636 kvadratref. Till odling af spånadsväxter hafva användts å landsbygden 1,458 kvadratref år 1885 mot 1,862 kvadratref år 1880 (— 404 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 1,780 kvadratref; för städerna är ingenting uppgifvet i detta afseende. Under denna, likasom under föregående femårsperiod, hafva förmodligen spånadsväxter icke odlats å stadsjorden. Till odling af gräs och andra foderväxter hafva användts dels för bete å landsbygden 10,365 kvadratref år 1885 mot 15,662 kvadratref år 1880 (— 5,297 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 13,570 kvadratref, och i staden Uppsala 29 kvadratref år 1885, med 19 kvadratref i medeltal under femårsperioden (under föregående femårsperiod var ingenting uppgifvet för städerna i detta afseende), dels för skörd å landsbygden 360,485 kvadratref år 1885 mot 296,178 kvadratref år 1880 (+ 64,307 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 313,838 kvadratref (mot 249,713 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 4,039 kvadratref år 1885 mot 3,774 kvadratref år 1880 (+ 265 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 4,269 kvadratref. Den i träde liggande jorden har utgjort å landsbygden 380,573 kvadratref år 1885 mot 424,509 kvadratref år 1880 (— 43,936 qua-

dratref), i medeltal under femårsperioden 410,338 kvadratref (mot 434,782 kvadratref under föregående femårsperiod), och i städerna 3,830 kvadratref år 1885 mot 2,948 kvadratref år 1880 (+ 882 kvadratref), i medeltal under femårsperioden 3,636 kvadratref.

Beträffande särskildt det olika procentförhållande, hvori dessa för odling af de olika växtlagen använda arealer af åkerjorden, hvilka ofvan blifvit uppgifna, stå till hela arealen af åker och annan odlad jord, så var detta förhållande år 1885 å landsbygden följande: arealen af den för höstsäd använda åkerjorden utgjorde omkring 17.80 procent (mot 19.25 procent år 1880), arealen af den för vårsäd använda omkring 25.63 procent (mot 22.66 procent år 1880), arealen af den för baljväxter använda omkring 2.55 procent (mot 2.14 procent år 1880), arealen af den för potatis använda omkring 2.95 procent (mot 2.90 procent år 1880), arealen af den för andra rotfrukter använda omkring 0.15 procent (mot 0.21 procent år 1880), arealen af den för spånadsväxter använda omkring 0.07 procent (mot 0.14 procent år 1880), arealen af den för bete använda omkring 0.70 procent (mot 1.10 procent år 1880), arealen af den för foderskörd använda omkring 24.35 procent (mot 21.14 procent år 1880) samt arealen af den i träde liggande jorden omkring 25.80 procent (mot 30.25 procent år 1880) af hela arealen af åker och annan odlad jord; den egentliga förändringen mot förhållandet vid föregående femårsperiods slut år 1880 är således å landsbygden den, att höstsädens areal minskats med omkring $1\frac{1}{2}$ procent, hvar emot vårsädens areal ökats med omkring 3 procent, att arealen för baljväxter och potatis något ökats, men arealen för andra

rotfrukter, spånadsväxter och bete något minskats, samt att arealen för foderväxtskörd ökats med omkring $3\frac{1}{4}$ procent, under det att arealen af den i träde liggande jorden minskats med omkring $4\frac{1}{2}$ procent. I städerna åter utgjorde år 1885 arealen af den för höstsäd använda åkerjorden omkring 16.40 procent, arealen af den för vårsäd använda omkring 32.40 procent, arealen af den för baljväxter använda omkring 2.40 procent, arealen af den för potatis använda omkring 8.80 procent, arealen af den för andra rotfrukter använda omkring 1.80 procent, arealen af den för bete använda omkring 0.40 procent, arealen af den för foderskörd använda omkring 19.40 procent samt arealen af den i träde liggande jorden omkring 18.40 procent af hela arealen af åker och annan odlad jord.

Det använda utsädesbeloppet af de olika växtlagen har, enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna, under den ifrågavarande femårsperioden utvisat följande allmänna förhållanden, hvilka finnas sammanställda i tabellen Litt. F. Till utsäde hafva användts af *hösthvete* å landsbygden 57,378 kubikfot år 1885 mot 50,962 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 54,804 kubikfot (mot 40,969 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 459 kubikfot år 1885 mot 666 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 647 kubikfot (mot 542 kubikfot under föregående femårsperiod); af *vårhvete* å landsbygden 249 kubikfot år 1885 mot 70 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 146 kubikfot (mot 58 kubikfot under föregående femårsperiod); af *råg* å landsbygden 194,584 kubikfot år 1885 mot 198,894 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 198,415 kubikfot (mot 195,701 kubikfot un-

Tab. Litt. F.

Utsädesbeloppet.

År.	H e l a u t s ä d e s b e l o p p e t a f											
	hvete,		råg.	korn.	hafre.	blandsäd.	ärter.	bönor.	vicker.	potatis.	lin och hampa.	
	höst.	vår.										
K u b i k f o t.												
Å landsbygden	1881.....	53,184	76	200,350	148,599	188,266	50,284	22,485	1,698	6,474	253,406	2,215
	1882.....	53,451	80	201,024	148,979	190,219	50,381	22,666	1,695	6,577	255,335	2,214
	1883.....	54,066	131	199,311	149,588	214,286	52,426	23,895	1,808	7,804	266,404	2,194
	1884.....	55,943	194	196,808	145,325	241,228	49,933	25,539	1,898	8,627	266,990	2,084
	1885.....	57,378	249	194,584	142,424	259,766	48,587	27,448	1,886	10,457	264,519	1,716
	Medeltal	54,804	146	198,415	146,983	218,753	50,322	24,407	1,797	7,988	261,331	2,085
I städerna	1881.....	865	—	3,547	2,609	3,163	1,396	438	40	1,389	9,517	—
	1882.....	865	—	3,547	2,609	3,163	1,396	438	40	1,389	9,517	—
	1883.....	578	5	2,664	2,996	4,270	553	182	36	368	10,739	—
	1884.....	467	—	2,700	2,566	4,333	454	184	33	376	11,163	—
	1885.....	459	—	2,691	2,571	4,353	460	177	33	390	11,182	—
	Medeltal	647	1	3,029	2,670	3,856	852	284	36	962	10,424	—
I hela länet	1881.....	54,049	76	203,897	151,208	191,429	51,680	22,923	1,738	7,863	262,923	2,215
	1882.....	54,316	80	204,571	151,588	193,382	51,777	23,104	1,735	7,966	264,852	2,214
	1883.....	54,644	136	201,975	152,584	218,556	52,979	24,077	1,844	8,172	277,143	2,194
	1884.....	56,410	194	199,508	147,891	245,561	50,387	25,723	1,931	9,003	278,153	2,084
	1885.....	57,837	249	197,275	144,935	264,119	49,047	27,625	1,919	10,847	275,701	1,716
	Medeltal	55,451	147	201,444	149,653	222,609	51,174	24,691	1,833	8,950	271,755	2,085

der föregående femårsperiod), och i städerna 2,691 kubikfot år 1885 mot 2,877 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 3,029 kubikfot (mot 2,982 kubikfot under föregående femårsperiod); af *korn* å landsbygden 142,424 kubikfot år 1885 mot 149,373 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 146,983 kubikfot (mot 155,837 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 2,571 kubikfot år 1885 mot 2,242 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 2,670 kubikfot (mot 1,985 kubikfot under föregående femårsperiod); af *hafre* å landsbygden 259,766 kubikfot år 1885 mot 183,295 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 218,753 kubikfot (mot 153,458 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 4,353 kubikfot år 1885 mot 1,608 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 3,856 kubikfot (mot 1,731 kubikfot under föregående femårsperiod); af *blandsäd* å landsbygden 48,587 kubikfot år 1885 mot 51,886 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 50,322 kubikfot (mot 59,484 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 460 kubikfot år 1885 mot 1,505 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 852 kubikfot (mot 1,420 kubikfot under föregående femårsperiod); af *ärter* å landsbygden 27,448 kubikfot år 1885 mot 22,424 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 24,407 kubikfot (mot 21,895 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 177 kubikfot år 1885 mot 434 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 284 kubikfot (mot 431 kubikfot under föregående femårsperiod); af *bönor* å landsbygden 1,886 kubikfot år 1885 mot 1,743 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,797 kubikfot (mot 1,628 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 33 kubikfot år 1885 mot 42 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 36 kubikfot (mot 26 kubikfot under föregående femårsperiod); af *vicker* å landsbygden 10,457 kubikfot år 1885 mot 6,618 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 7,988 kubikfot (mot 7,361 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 390 kubikfot år 1885 mot 1,601 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 962 kubikfot (mot 1,582 kubikfot under föregående femårsperiod); af *potatis* å landsbygden 264,519 kubikfot år 1885 mot 249,830 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 261,331 kubikfot (mot 247,542 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 11,182 kubikfot år 1885 mot 4,476 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 10,424 kubikfot (mot 4,521 kubikfot under föregående femårsperiod); samt af *lin* och *hampa* å landsbygden 1,716 kubikfot år 1885 mot 2,232 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 2,085 kubikfot (mot 2,631 kubikfot under föregående femårsperiod).

Beträffande det olika *procentförhållande*, hvori de ofvan angifna utsädesbeloppen af de särskilda växtlagen stå till hela utsädesbeloppet, så var detta år 1885 å landsbygden följande: utsädesbeloppet af hvete utgjorde omkring 5·65 procent (mot 5·55 procent år 1880), af råg omkring 19·25 procent (mot 21·66 procent år 1880), af korn omkring 14·15 procent (mot 16·22 procent år 1880), af hafre omkring 25·75 procent (mot 19·99 procent år 1880), af blandsäd omkring 4·85 procent (mot 5·66 procent år 1880), af ärter omkring 2·75 procent (mot 2·44 procent år 1880), af bönor omkring 0·15 procent (mot 0·16 procent år 1880), af vicker omkring 1·10 procent (mot 0·66 procent år 1880), af potatis omkring 26·25 procent (mot 27·22 procent år 1880) samt

af lin och hampa omkring 0·10 procent (mot 0·22 procent år 1880) af hela utsädesbeloppet; alltså utgjorde år 1885 å landsbygden höstsädsutsädet omkring 24·90 procent (mot 27·21 procent år 1880) vårsädsutsädet omkring 44·75 procent (mot 41·87 procent år 1880), baljväxtutsädet omkring 4 procent (mot 3·26 procent år 1880), potatisutsädet omkring 26·25 procent (mot 27·22 procent år 1880) och spånadsväxtutsädet omkring 0·10 procent (mot 0·22 procent år 1880) af hela utsädesbeloppet — sålunda utvisande den hufvudsakliga förändring i förhållandet vid föregående femårsperiods slut, att höstutsädesbeloppet minskats med omkring 2¹/₄ procent och vårutsädesbeloppet ökats med omkring 2³/₄ procent vid denna femårsperiods slut. I städerna åter utgjorde år 1885 utsädesbeloppet af hvete omkring 2·05 procent, af råg omkring 12·05 procent, af korn omkring 11·50 procent, af hafre omkring 19·50 procent, af blandsäd omkring 2·05 procent, af ärter omkring 0·80 procent, af bönor omkring 0·10 procent, af vicker omkring 1·90 procent och af potatis omkring 50·05 procent af hela utsädesbeloppet; alltså utgjorde år 1885 i städerna höstutsädet omkring 14·10 procent, vårutsädet omkring 33·05 procent, baljväxtutsädet omkring 2·80 procent och potatisutsädet omkring 50·05 procent af hela utsädesbeloppet. Läggas åter medeltalen för hela femårsperioden till grund för bestämmandet af ifrågavarande procentförhållande, så visar sig detta i afseende på länet i dess helhet (landsbygden och städerna tillsammans) vara följande: utsädesbeloppet af hvete utgör omkring 5·50 procent (mot 4·66 procent under föregående femårsperiod), af råg omkring 20·43 procent (mot 22·08 procent under föregående femårsperiod), af korn omkring 15·15 procent (mot 17·55 procent under föregående femårsperiod), af hafre omkring 22·50 procent (mot 17·25 procent under föregående femårsperiod), af blandsäd omkring 5·12 procent (mot 6·70 procent under föregående femårsperiod), af ärter omkring 2·50 procent (mot 2·50 procent under föregående femårsperiod), af bönor omkring 0·20 procent (mot 0·21 procent under föregående femårsperiod), af vicker omkring 0·90 procent (mot 0·90 procent under föregående femårsperiod), af potatis omkring 27·50 procent (mot 27·90 procent under föregående femårsperiod) och af spånadsväxter omkring 0·20 procent (mot 0·25 procent under föregående femårsperiod); alltså utgör medeltalet under femårsperioden inom hela länet af höstutsädet omkring 25·93 procent (mot 26·74 procent under föregående femårsperiod), af vårutsädet omkring 42·77 procent (mot 41·50 procent under föregående femårsperiod), af baljväxtutsädet omkring 3·60 procent (mot 3·61 procent under föregående femårsperiod), af potatisutsädet omkring 27·50 procent (mot 27·90 procent under föregående femårsperiod) och af spånadsväxtutsädet omkring 0·20 procent (mot 0·25 procent under föregående femårsperiod) af hela utsädesbeloppets medeltal.

Det erhållna *skördebeloppet* ändtligen af de olika växtlagen har, enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna och utan utsädesafdragande, under den ifrågavarande femårsperioden utvisat följande allmänna förhållanden, hvilka finnas sammanställda i *tabellen Litt. G*. Af *hösthvete* hafva skördats å landsbygden 497,318 kubikfot år 1885 mot 491,317 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 372,081 kubikfot (mot 279,605 kubikfot under föregående femårsperiod), och i städerna 3,910 kubikfot år 1885 mot 4,817 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 4,493 kubikfot (mot 3,443 kubikfot under föregående femårsperiod); af *vårhvete* å landsbygden 1,865 kubikfot år 1885

År.	Hela skördebeloppet (utan utsädesafdrag).																	
	Hvete.		Råg.	Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Ärtor.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Andra rotfrukter.				Lin och Hampa.		Gräs och andra foderväxter till	
	höst-.	vår-.									Rof-vor.	Kål-rötter.	Mo-rötter.	Hvit-betor.	Frö-	Spå-nads-ämne.	grön-foder.	hö.
	K u b i k f o t .																Centner.	
Å landsbygden:																		
1881.....	217,961	341	1,000,002	1,156,268	1,221,629	352,655	98,319	6,501	19,331	1,984,057	8,832	1,887	916	1,173	2,139	579	21,700	409,292
1882.....	424,399	613	1,430,654	1,292,867	1,517,357	408,538	186,598	8,461	49,157	1,713,857	34,758	11,849	3,504	2,036	2,251	605	20,082	2,347,530
1883.....	274,367	574	1,160,606	942,914	1,225,323	314,719	107,216	5,436	31,331	769,901	18,826	4,961	2,107	1,183	2,017	513	21,177	1,990,554
1884.....	446,361	1,455	1,381,218	1,126,764	1,672,027	400,882	217,854	10,911	69,249	1,890,840	43,366	11,042	4,138	2,779	2,042	542	21,875	2,233,778
1885.....	497,318	1,865	1,469,601	1,092,562	1,797,882	367,674	228,895	11,403	79,835	2,056,489	40,000	10,000	2,510	2,326	1,837	317	—	1,736,761
Medeltal	372,081	969	1,289,016	1,122,275	1,486,844	368,894	167,776	8,542	49,781	1,683,029	29,156	7,948	2,635	1,899	2,057	511	16,967	1,743,583
I städerna:																		
1881.....	4,662	—	21,235	18,333	26,667	8,665	1,830	222	3,472	92,041	387	933	—	550	—	—	6,025	9,715
1882.....	6,738	—	25,195	26,564	23,983	10,403	3,509	219	9,337	30,542	825	2,019	—	563	—	—	5,180	38,040
1883.....	3,204	21	15,318	18,855	26,061	3,390	734	124	1,302	34,178	—	1,336	—	490	—	—	4,532	31,479
1884.....	3,951	—	18,939	21,683	30,543	3,560	1,712	241	3,257	84,574	—	1,775	—	—	—	—	4,707	29,875
1885.....	3,910	—	19,536	20,987	31,645	3,426	1,602	206	3,982	91,430	2,000	4,000	1,615	—	—	—	—	19,869
Medeltal	4,493	4	20,045	21,284	27,780	5,889	1,878	202	4,270	66,553	642	2,013	325	321	—	—	4,089	25,796
I hela länet:																		
1881.....	222,623	341	1,021,237	1,174,601	1,248,296	361,320	100,149	6,723	22,803	2,076,098	9,219	2,820	916	1,723	2,139	579	27,725	419,007
1882.....	431,137	613	1,464,849	1,319,431	1,541,340	418,941	190,107	8,680	58,494	1,744,399	35,583	13,868	3,504	2,599	2,251	605	25,262	2,385,570
1883.....	277,571	595	1,175,924	961,769	1,251,384	318,109	107,950	5,560	32,633	804,079	18,826	6,297	2,107	1,673	2,017	513	25,709	2,022,033
1884.....	450,312	1,455	1,400,157	1,148,447	1,702,570	404,442	219,566	11,152	72,506	1,975,414	43,366	12,817	4,138	2,779	2,042	542	26,582	2,263,653
1885.....	501,228	1,865	1,489,137	1,113,549	1,829,527	371,100	230,497	11,609	83,817	2,147,919	42,000	14,000	4,125	2,326	1,837	317	—	1,756,630
Medeltal	376,574	973	1,309,061	1,143,559	1,514,624	374,783	169,654	8,744	54,051	1,749,582	29,798	9,961	2,960	2,220	2,057	511	21,056	1,769,379

mot 586 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 969 kubikfot (mot 354 kubikfot under föregående femårsperiod); af råg å landsbygden 1,469,601 kubikfot år 1885 mot 1,666,940 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,289,016 kubikfot (mot 1,336,500 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 19,536 kubikfot år 1885 mot 19,243 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 20,045 kubikfot (mot 19,110 kubikfot under föregående femårsperiod); af korn å landsbygden 1,092,562 kubikfot år 1885 mot 953,314 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,122,275 kubikfot (mot 937,446 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 20,987 kubikfot år 1885 mot 11,943 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 21,284 kubikfot (mot 11,581 kubikfot under föregående femårsperiod); af hafre å landsbygden 1,797,882 kubikfot år 1885 mot 1,102,325 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,486,844 kubikfot (mot 950,459 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 31,645 kubikfot år 1885 mot 10,253 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 27,780 kubikfot (mot 10,531 kubikfot under föregående femårsperiod); af blandsäd å landsbygden 367,674 kubikfot år 1885 mot 302,320 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 368,894 kubikfot (mot 361,642 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 3,426 kubikfot år 1885 mot 7,796 ku-

bikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 5,889 kubikfot (mot 8,230 kubikfot under föregående femårsperiod); af ärtor å landsbygden 228,895 kubikfot år 1885 mot 102,094 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 167,776 kubikfot (mot 119,524 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 1,602 kubikfot år 1885 mot 1,719 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,878 kubikfot (mot 2,297 kubikfot under föregående femårsperiod); af bönor å landsbygden 11,403 kubikfot år 1885 mot 5,913 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 8,542 kubikfot (mot 6,341 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 206 kubikfot år 1885 mot 118 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 202 kubikfot (mot 105 kubikfot under föregående femårsperiod); af vicker å landsbygden 79,835 kubikfot år 1885 mot 30,672 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 49,781 kubikfot (mot 38,878 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 3,982 kubikfot år 1885 mot 5,265 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 4,270 kubikfot (mot 6,147 kubikfot under föregående femårsperiod); af potatis å landsbygden 2,056,489 kubikfot år 1885 mot 1,304,944 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,683,029 kubikfot (mot 1,427,017 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna 91,430 kubikfot år 1885 mot 25,110 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden

66,553 kubikfot (mot 29,300 kubikfot under föregående femårsperiod); af *andra rotfrukter* (rotvor, kålrötter och fodermorötter) å landsbygden 52,510 kubikfot år 1885 mot 18,262 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 39,739 kubikfot (mot 42,081 kubikfot under föregående femårsperiod) och i städerna (samtliga rotfrukter utom potatis) 7,615 kubikfot år 1885 mot 4,348 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 3,301 kubikfot; af *vitbetor* å landsbygden 2,326 kubikfot år 1885 mot 675 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,899 kubikfot (mot 1,060 kubikfot under föregående femårsperiod); af *lin* och *hampa* å landsbygden — af *frö* 1,837 kubikfot år 1885 mot 2,800 kubikfot år 1880, i medeltal under femårsperioden 2,057 kubikfot (mot 4,099 kubikfot under föregående femårsperiod) och af *spånadsämne* 317 centner år 1885 mot 660 centner år 1880, i medeltal under femårsperioden 511 centner (mot 823 centner under föregående femårsperiod); samt af *foderväxter till hö* å landsbygden 1,736,761 centner år 1885 mot 676,513 centner år 1880, i medeltal under femårsperioden 1,743,583 centner (mot 918,060 centner under föregående femårsperiod) och i städerna 19,869 centner år 1885 mot 10,725 centner år 1880, i medeltal under femårsperioden 25,796 centner (mot 14,644 centner under föregående femårsperiod).

Anställes slutligen, till belysning af de i det föregående anförda siffrornas relativa värde, en *jemförelse mellan medeltalen* för den *egovidd*, som blifvit under den ifrågavarande femårsperioden använd till odling af de olika växtslagen, och för det *utsädesbelopp*, som uppgifvits under samma tid hafva blifvit användt, samt för det *skördebelopp*, som uppgifvits likaledes under samma tid hafva erhållits, så utvisa dessa medeltal i afseende på de hufvudsakligaste växtslagen följande allmänna förhållanden. Till *höstsäd* hafva användts å landsbygden 265,781 kvadratref, hvarå utsåts 253,219 kubikfot, eller icke fullt 1 kubikfot per kvadratref, och skördats 1,661,097 kubikfot eller något öfver 6 kubikfot per kvadratref, och i städerna 4,021 kvadratref, derå utsåts 3,676 kubikfot, eller något mindre än 1 kubikfot per kvadratref, och skördats 24,538 kubikfot, eller fulla 6 kubikfot per kvadratref. Till *vårsäd* (stråsäd) hafva användts å landsbygden 345,213 kvadratref, hvarå utsåts 416,204 kubikfot, eller omkring $1\frac{1}{4}$ kubikfot per kvadratref, och skördats 2,978,982 kubikfot, eller $8\frac{2}{3}$ kubikfot per kvadratref, och i städerna 6,551 kvadratref, derå utsåts 7,379 kubikfot, eller något öfver 1 kubikfot per kvadratref, och skördats 54,957 kubikfot, eller omkring $8\frac{1}{3}$ kubikfot per kvadratref. Till *baljväxter* hafva användts å landsbygden 33,951 kvadratref, hvarå utsåts 34,192 kubikfot, eller något öfver 1 kubikfot per kvadratref, och skördats 226,099 kubikfot, eller omkring $6\frac{2}{3}$ kubikfot per kvadratref, och i städerna 1,005 kvadratref, derå utsåts 1,282 kubikfot, eller omkring $1\frac{1}{4}$ kubikfot per kvadratref, och skördats 6,350 kubikfot, eller omkring $6\frac{1}{3}$ kubikfot per kvadratref. Till *potatis* hafva användts å landsbygden 43,281 kvadratref, hvarå utsåts 261,331 kubikfot, eller något öfver 6 kubikfot per kvadratref, och skördats 1,683,029 kubikfot, eller nära 39 kubikfot per kvadratref, och i städerna 1,831 kvadratref, derå utsåts 10,424 kubikfot, eller omkring $5\frac{2}{3}$ kubikfot per kvadratref, och skördats 66,553 kubikfot, eller något öfver 36 kubikfot per kvadratref. Till *höskörd* hafva användts å landsbygden 313,838 kvadratref, hvarå skördats 1,743,583 centner, eller omkring $5\frac{1}{2}$ centner per kvadratref, och i städerna 4,269 kvadratref, derå

skördats 25,796 centner, eller något öfver 6 centner per kvadratref.

Hvad nu vidare *kreatursantalet* af de särskilda husdjurslagen under den ifrågavarande femårsperioden beträffar, så lät hushållningssällskapet vid 1881 års slut verkställa en allmän och möjligast noggrann kreatursräkning å landsbygden inom länet; och hafva de såsom resultat deraf erhållna kreatursuppgifterna sedermera under femårsperioden år efter år bibehållits oförändrade i jordbruksstatistiken öfver länet, ehuru naturligtvis det verkliga kreatursantalet, i synnerhet hvad »kor» och »ungnöt» beträffar, under dessa i allmänhet goda foderår ökats med en eller annan procent i medeltal för länet i dess helhet. Enligt dessa jordbruksstatistiska uppgifter, hvilka finnas sammanställda i *tabellen Litt. H.*, voro vid 1881 års slut underhållna å landsbygden: af *hästar öfver tre år* 16,416 stycken mot 17,475 stycken år 1880 och af *hästar under tre år* (unghästar och fölningar) 3,389 stycken mot 1,980 stycken år 1880; af *oxar* 6,561 stycken mot 6,124 stycken år 1880; af *tjurar* 1,721 stycken mot 1,521 stycken år 1880; af *kor* 44,261 stycken mot 39,908 stycken år 1880; af *ungnöt* (qvigor och kalffvar) 13,928 stycken mot 13,768 stycken år 1880; af *får* 32,165 stycken mot 39,104 stycken år 1880; af *getter* 32 stycken mot 140 stycken år 1880; och af *svin* 11,574 stycken mot 14,347 stycken år 1880. Enligt de af länsagronomen, på grund af särskild lokalundersökning, meddelade uppgifter utgjorde kreatursantalet under sommaren år 1883 inom *Trögds* härad: 1,361 hästar öfver 3 år mot 1,279 vid 1881 års slut, 313 hästar under 3 år mot 306 vid 1881 års slut, 1,776 oxar mot 1,661 vid 1881 års slut, 254 tjurar mot 285 vid 1881 års slut, 4,650 kor mot 4,360 vid 1881 års slut, 2,223 ungnöt (kalffvar inräknade) mot 1,561 vid 1881 års slut, 3,005 får (lam inräknade) mot 1,961 vid 1881 års slut, och 2,468 svin (grisar inräknade) mot 1,598 vid 1881 års slut; samt inom *Ulleråkers* härad: 890 hästar öfver 3 år mot 917 vid 1881 års slut, 145 hästar under 3 år mot 146 vid 1881 års slut, 214 oxar mot 222 vid 1881 års slut, 82 tjurar mot 74 vid 1881 års slut, 1,931 kor mot 1,902 vid 1881 års slut, 655 ungnöt mot 490 vid 1881 års slut, 1,434 får mot 1,260 vid 1881 års slut och 674 svin mot 533 vid 1881 års slut; under sommaren år 1884 inom *Åsunda* härad: 867 hästar öfver 3 år mot 822 vid 1881 års slut, 153 hästar under 3 år mot 198 vid 1881 års slut, 1,080 oxar mot 1,054 vid 1881 års slut, 162 tjurar mot 184 vid 1881 års slut, 3,178 kor mot 3,114 vid 1881 års slut, 1,297 ungnöt mot 1,059 vid 1881 års slut, 2,655 får mot 1,360 vid 1881 års slut, och 1,078 svin mot 842 vid 1881 års slut; samt inom *Rasbo* härad: 1,050 hästar öfver 3 år mot 980 vid 1881 års slut, 211 hästar under 3 år mot 200 vid 1881 års slut, 206 oxar mot 188 vid 1881 års slut, 99 tjurar mot 83 vid 1881 års slut, 2,355 kor mot 2,168 vid 1881 års slut, 886 ungnöt mot 537 vid 1881 års slut, 1,647 får mot 1,416 vid 1881 års slut och 796 svin mot 388 vid 1881 års slut; samt under sommaren år 1885 inom *Hagunda* härad: 1,140 hästar öfver 3 år mot 1,085 vid 1881 års slut, 203 hästar under 3 år mot 182 vid 1881 års slut, 404 oxar mot 378 vid 1881 års slut, 129 tjurar mot 140 vid 1881 års slut, 2,821 kor mot 2,629 vid 1881 års slut, 1,592 ungnöt (kalffvar inräknade) mot 844 vid 1881 års slut, 2,993 får (deraf 1,482 lam) mot 1,410 vid 1881 års slut, och 857 svin mot 684 vid 1881 års slut; inom *Bälinge* härad: 1,162 hästar öfver 3 år mot 1,169 vid 1881 års slut, 229 hästar under 3 år

Tab. Litt. H.

Kreaturs-antalet.

Å r.		Antal vid årets slut underhållna								
		Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt under 2 år.	Får.	Getter.	Svin.
		öfver 3 år.	under 3 år.							
Å landsbygden	1881.....	16,416	3,389	6,561	1,721	44,261	13,928	32,165	32	11,574
	1882.....	16,416	3,389	6,561	1,721	44,261	13,928	32,165	32	11,574
	1883.....	16,416	3,389	6,561	1,721	44,261	13,928	32,165	32	11,574
	1884.....	16,416	3,389	6,561	1,721	44,261	13,928	32,165	32	11,574
	1885.....	16,416	3,389	6,561	1,721	44,261	13,928	32,165	32	11,574
	Medeltal	16,416	3,389	6,561	1,721	44,261	13,928	32,165	32	11,574
I städerna	1881.....	488	9	17	4	415	24	14	—	304
	1882.....	488	9	17	4	415	24	14	—	304
	1883.....	498	13	20	7	627	26	34	—	333
	1884.....	514	6	15	7	641	48	44	—	447
	1885.....	514	6	15	7	641	48	44	—	447
	Medeltal	500	9	17	6	548	34	30	—	367
I hela länet	1881.....	16,904	3,398	6,578	1,725	44,676	13,952	32,179	32	11,878
	1882.....	16,904	3,398	6,578	1,725	44,676	13,952	32,179	32	11,878
	1883.....	16,914	3,402	6,581	1,728	44,888	13,954	32,199	32	11,907
	1884.....	16,930	3,395	6,576	1,728	44,902	13,976	32,209	32	12,021
	1885.....	16,930	3,395	6,576	1,728	44,902	13,976	32,209	32	12,021
	Medeltal	16,916	3,398	6,578	1,727	44,809	13,962	32,195	32	11,941

mot 210 vid 1881 års slut, 82 oxar mot 107 vid 1881 års slut, 70 tjurar mot 26 vid 1881 års slut, 1,955 kor mot 2,102 vid 1881 års slut, 1,174 ungnöt (kalfvar inräknade) mot 661 vid 1881 års slut, 4,093 får (deraf 2,045 lam) mot 2,005 vid 1881 års slut, och 778 svin mot 527 vid 1881 års slut; samt inom *Norunda* härad: 1,253 hästar öfver 3 år mot 1,209 vid 1881 års slut, 246 hästar under 3 år mot 303 vid 1881 års slut, 214 oxar mot 228 vid 1881 års slut, 94 tjurar mot 65 vid 1881 års slut, 2,836 kor mot 2,414 vid 1881 års slut, 1,248 ungnöt mot 810 vid 1881 års slut, 2,251 får mot 2,130 vid 1881 års slut, och 1,088 svin mot 666 vid 1881 års slut. I städerna åter underhölls, enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna, vid 1885 års slut: af *hästar öfver 3 år* 514 stycken mot 463 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 500 stycken (mot 463 stycken under föregående femårsperiod) och af *hästar under 3 år* 6 stycken mot 2 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 9 stycken (mot 6 stycken under föregående femårsperiod); af *oxar* 15 stycken mot 10 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 17 stycken (mot 10 stycken under föregående femårsperiod); af *tjurar* 7 stycken mot 2 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 6 stycken (mot 3 stycken under föregående femårsperiod); af *kor* 641 stycken mot 360 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 548 stycken (mot 381 stycken under föregående femårsperiod); af *ungnöt* 48 stycken mot 3 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 34 stycken (mot 6 stycken under föregående femårsperiod); af *får* 44 stycken mot 30 stycken år 1880, i medeltal under femårsperioden 30 stycken (mot 34 stycken under föregående femårsperiod); och af *svin* 447 stycken mot 464 stycken år 1880, i medeltal

under femårsperioden 367 stycken (mot 544 under föregående femårsperiod).

Procentförhållandet mellan det ofvan angifna antalet af hvart och ett bland de särskilda kreaturslagen å ena sidan och hela kreatursantalet å andra sidan visar sig enligt 1881 års kreatursräkning å landsbygden vara följande: Antalet af äldre hästar utgör omkring 12.75 procent (mot 13.25 procent under föregående femårsperiod), af unghästar omkring 2.50 procent (mot 1.50 procent under föregående femårsperiod), af oxar omkring 5.00 procent (mot 4.50 procent under föregående femårsperiod), af tjurar omkring 1.35 procent (mot 1.14 procent under föregående femårsperiod), af kor omkring 34.00 procent (mot 29.20 procent under föregående femårsperiod), af ungnöt omkring 10.75 procent (mot 10.25 procent under föregående femårsperiod), af får omkring 24.70 procent (mot 29.15 procent under föregående femårsperiod), och af svin omkring 8.95 procent (mot 11 procent under föregående femårsperiod) af hela kreatursantalet å landsbygden. I städerna åter ställer sig detta förhållande sålunda, att enligt medeltalen för femårsperioden utgör antalet af äldre hästar omkring 32.05 procent, af unghästar omkring 0.50 procent, af oxar omkring 1.05 procent, af tjurar omkring 0.35 procent, af kor omkring 35.20 procent, af ungnöt omkring 5.45 procent, af får omkring 1.90 procent och af svin omkring 23.50 procent af hela kreatursantalet inom städerna. Slutligen må särskildt anmärkas, dels att förhållandet mellan antalet af *tjurar*, *kor* och *ungnöt* å landsbygden visar sig vara det, att antalet af tjurar utgör nära 4 procent och antalet af ungnöt omkring 31½ procent af hela koantalet, dels ock att förhållandet mellan antalet af *dragare* (hästar öfver 3 år och oxar) samt *nötkreatur* (tju-

rar, kor och ungnöt) å ena sidan och den för år 1881 uppgifna arealen af odlad jord å andra sidan å landsbygden utvisar, att af dragare belöper sig 1 på ungefär $10\frac{3}{4}$ tunnland, och af nötkreatur svarar 1 mot ungefär $4\frac{3}{4}$ tunnland åker och annan odlad jord.

Hvad brukningssättet beträffar, är utan all fråga tvåskiftesbruket fortfarande det allmännaste inom länet, hvarvid dock nästan allestädes, der detta brukningssätt användes, en större eller mindre del af trädesjorden begagnas för odling af rotfrukter och baljväxter samt klöfver och spånadsväxter. Egentligt eller ordnad vaxelbruk, som gemenligen förekommer endast å större egendomar, synnerligen inom den södra och mellersta delen af länet, har hittills med bestämdhet uppgifvits utgöra det öfvervägande brukningssättet endast inom Bro härad och å stadsjorden. För beräkning af den areal, hvarpå de olika brukningssätten användas, saknas emellertid ännu fortfarande någorlunda fullständiga och tillförlitliga primäruppgifter för länet i dess helhet. I senaste femårsberättelse antogs det såsom sannolikt, att nästan samma procentförhållande mellan de olika brukningssätten, som förefans år 1875, fortfarande egde rum äfven år 1880, så att tvåskiftesbruket då kunde anses upptaga omkring 75 procent af länets hela besädda åkerareal, samt återstående 25 procent af den besädda åkerjorden böra fördelas så, att vaxelbruket upptog omkring 23 procent och treskiftesbruket, som på senare tiden börjat vinna insteg hos allmogen, ansloges till omkring 2 procent, och till stöd för detta antagande anfördes, att inom Trögds, Vaksala, Olands och Örbyhus härad, för hvilka, genom förste landtmätarens lokalundersökning, fullständiga primäruppgifter i detta afseende då förefunnos, voro år 1880 af den besädda åkerjorden under tvåskiftesbruk 484,653 kvadratref, eller omkring 79 procent, och under vaxelbruk åter 123,555 kvadratref, eller omkring 20 procent, under det att återstoden, eller omkring 1 procent af den besädda åkerjorden, var underkastad treskiftesbruk, — ehuru med tillägg af den anmärkning, att detta förhållande dock torde vara gällande endast för den nordöstra delen af länet, der ett ordnad vaxelbruk i allmänhet förekommer mera sparsamt. Att detta procentförhållande mellan de olika brukningssätten emellertid under den nu ifrågavarande femårsperioden undergått en ganska väsentlig förändring till utvidgning af vaxelbrukets areal, synes uppenbarligen följa af de primäruppgifter i berörda afseende, hvilka under de senare åren vunnits genom de af länsagronomen utförda lokalundersökningarna inom vestra och mellersta delarne af länet, om än de af honom meddelade arealuppgifterna icke kunna anses vara fullt exakta, emedan han såsom »vaxelbruk» betraktat hvarje tvåskiftesbruk, der någon större del af trädesjorden begagnats för odling af rotfrukter, baljväxter och klöfver, — ett förhållande, som under de senare åren synes hafva vunnit ökad utsträckning å den »lättare» åkerjorden och isynnerhet å den nyodlade ängsmarken. Sålunda voro, enligt dessa länsagronomens uppgifter, af den besädda åkerjorden år 1883 inom Ulleråkers härad under vaxelbruk 42,089 kvadratref mot 32,328 kvadratref under tvåskiftesbruk och 5,366 kvadratref under treskiftesbruk, år 1884 inom Åsunda härad under vaxelbruk 120,503 kvadratref mot 15,228 kvadratref under tvåskiftesbruk och 3,684 kvadratref under treskiftesbruk, och inom Rasbo härad under vaxelbruk 47,408 kvadratref mot 32,207 kvadratref under tvåskiftesbruk och 1,450 kvadratref under treskiftesbruk, samt år

1885 inom Hagunda härad under vaxelbruk 71,007 kvadratref mot 30,103 kvadratref under tvåskiftesbruk och 1,047 kvadratref under treskiftesbruk, inom Bälinge härad under vaxelbruk 36,391 kvadratref mot 42,279 kvadratref under tvåskiftesbruk och 944 kvadratref under treskiftesbruk, och inom Norunda härad under vaxelbruk 65,367 kvadratref mot 37,765 kvadratref under tvåskiftesbruk och 2,732 kvadratref under treskiftesbruk — alltså tillsammans inom dessa sex härad under »vaxelbruk» (i vidsträcktaste mening) 382,765 kvadratref, eller omkring 65 procent, mot 189,910 kvadratref, eller omkring $32\frac{1}{2}$ procent, under (rent) »tvåskiftesbruk» (i inskränktaste mening) och 15,223 kvadratref, eller omkring $2\frac{1}{2}$ procent, under »treskiftesbruk». Anmärkas må ock, att arealen af den rena trädesjorden, som år 1870 ansågs utgöra omkring 35 procent, år 1875 omkring 33 procent och år 1880 omkring 30 procent af den odlade jordens hela areal inom länet, under femårsperioden 1881—1885 för hvarje år, med en jemnt stigande åkerareal, varit i ständigt nedgående, så att densamma år 1885 utgjorde omkring 26 procent af arealen af åker och annan odlad jord inom länet; men såsom redan är erinradt, kan denna trädans under femårsperioden fortgående förminskning icke ensamt tillskrivas den fortgående utvidgningen af ett egentligt och ordnad vaxelbruk inom länet, utan torde fastmera vara en följd af det ytterligare utsträckta begagnandet af trädesjorden för odling af rotfrukter och baljväxter samt klöfver och grönvicker vid det vanliga »tvåskiftesbruket», hvilket till följd af denna trädesodling blifvit af länsagronomen, vid primäruppgifternas insamlande och meddelande, betraktadt såsom ett slags ordnad »vaxelbruk».

Vidden af nyodling å länets landsbygd är uppgifven för år 1881 till 5,672·8 kvadratref, för år 1882 till 3,960·13 kvadratref, för år 1883 till 3,705·5 kvadratref, för år 1884 till 3,358·5 kvadratref och för år 1885 till 2,929·8 kvadratref — utgörande alltså tillsammans för hela femårsperioden 19,626·73 kvadratref, eller i medeltal per år 3,923·3 kvadratref. Men utan all fråga äro dessa nyodlingsuppgifter ofullständiga och i allmänhet bristfälliga — ett förhållande, som äfven finnes särskildt anmärkt i de årliga uppgifterna till jordbruksstatistiken öfver länet och dessutom vinner ytterligare bekräftelse genom en jämförelse af åkerarealsumman för år 1885, utgörande 1,500,092 kvadratref, med åkerarealsumman för år 1880, uppgående till 1,419,889 kvadratref. Häraf framgår nemligen, att åkers areal under den ifrågavarande femårsperioden ökats med icke mindre än 80,203 kvadratref, eller i medeltal per år med 16,040·6 kvadratref — en tillökning, som företrädesvis faller på de trenne sista åren af femårsperioden, såsom en följd af den jordbruksstatistiska lokalundersökning inom förutnämnda delar af länet, som under dessa år blifvit utförd af länsagronomen. Rådfrågas åter de af hushållningsnämnderna till hushållningssällskapet ingifna årliga uppgifterna om verkställda nyodlingar inom deras respektiva distrikt, hvilka, med bifogad anmärkning om deras ofullständighet, finnas intagna i hushållningssällskapets afgifna årsberättelser, så skulle de under den ifrågavarande femårsperioden verkställda nyodlingarna inom länet hafva utgjort: år 1881, inom 10 härad 714 tunnland 13 kappland (deraf 269 tunnland 3 kappland å ängsmarken, 200 tunnland 31 kappland å skogsmarken och återstående 244 tunnland 11 kappland å annan odlingsbar mark); år 1882, inom 12 härad, 432 tunnland 7 kappland (deraf 206 tunnland 24 kappland å ängsmarken, 78 tunnland 16 kapp-

land å skogsmarken och återstående 146 tunnland 31 kappland å annan odlingsbar mark); år 1883, inom 12 härad, 673 tunnland 5 kappland (deraf 256 tunnland 20 kappland å ängsmarken, 188 tunnland 1 kappland å skogsmarken och återstående 228 tunnland 16 kappland å annan odlingsbar mark); år 1884, inom 12 härad, 516 tunnland 25½ kappland (deraf 318 tunnland 16 kappland å ängsmarken, 96 tunnland 17½ kappland å skogsmarken och återstående 101 tunnland 24 kappland å annan odlingsbar mark); och år 1885, inom 11 härad, 523 tunnland 5 kappland (deraf 273 tunnland 11 kappland å ängsmarken, 106 tunnland 2 kappland å skogsmarken och återstående 143 tunnland 24 kappland å annan odlingsbar mark) — eller tillsammans under hela femårsperioden 2,859 tunnland 23½ kappland, sålunda utvisande i medeltal per år 571 tunnland 30 kappland, eller omkring 3,200 kvadratref.

Vidden af *vattenaftappning* å länets landsbygd är uppgifven för år 1881 till 2,800 kvadratref (inom 3 härad), för år 1882 till 10,068·8 kvadratref (inom 4 härad), för år 1884 till 162·3 kvadratref (inom 1 härad) och för år 1885 till 1,058·4 kvadratref (inom 2 härad); — för år 1883 saknas uppgift i detta afseende. Af hushållningssällskapets årsberättelser inheutas för öfrigt, att under år 1881 inom Vestra Ryds socken upptagits en stor aflopsgraf (inmot ½ mil lång), hvarigenom öfver 100 tunnland befriats från det vatten, som dittills hindrat en ändamålsenlig afdikning af desamma, inom Öfver-Grans socken genom flyttandet af Vij qvarn omkring 200 tunnland blifvit torrlagda, och inom Öster-Löfsta socken aftappning af en mosse å 200 tunnland egt rum; att under år 1882 inom Elfkarleby distrikt omkring 1,700 tunnland blifvit torrlagda för odling, deraf 1,500 tunnland odlingsbar ängsmark genom sänkning af den så kallade Sjukarbybäcken inom Tolfta socken och 200 tunnland odlingsbar ängsmark genom afdikning af Åkerby utjord inom Vesslands socken, inom Olands södra distrikt påbörjats en fullständig upprensning af Öfre Olandsån med en beräknad kostnad af 40,000 kronor, inom Vaksala distrikt omkring 150 tunnland under de 3 sista åren odlats af den mark, som blifvit torrlagd genom upprensning af Lillån genom Vaksala och Funbo socknar, inom Hagunda distrikt vattenaftappning utförts å 10 tunnland inom Ramsta socken, och inom Olands norra distrikt arbetet med sänkingen af Dannemorasjön och Grufsjön fortgått, men icke hunnit afslutas; att under år 1884 (för år 1883 saknas uppgift om någon »vattenaftappning», äfven i hushållningssällskapets årsberättelse för sagda år) inom Trögds distrikt förbättring af redan förut verkställd afdikning blifvit utförd genom ytterligare fördjupning af Blockfjärds och Vadsbo kanaler, inom Olands södra distrikt Olandsåns upprensning, som under år 1883 förhindrades till följd af den myckna nederbörden, blifvit fortsatt, inom Olands norra distrikt en större aflopsgraf blifvit upptagen i Films socken, hvarigenom sank mark torrlagts, förberedande arbeten vidtagits vid Tobo bruk i och för en större sjösänkning, och sänkningsarbetet vid Dannemorasjön och Grufsjön blifvit fortsatt, hvarigenom betydliga vidder af förut vattensjuk mark torrlagts; samt att under år 1885 inom Lagunda distrikt genom Åloppeåns rensning i Nysätra socken en areal af omkring 240 tunnland vattendränkt mark blifvit torrlagd, inom Ulleråkers distrikt vattenaftappning å 139 tunnland i Läby socken verkstälts, inom Olands norra distrikt sjösänkingsarbetet i Dannemora socken

fortsatts, och inom Elfkarleby distrikt genom upptagande af större aflopskanaler i Elfkarleby och Vesslands socknar sank mossar och ängar blifvit torrlagda.

Vidden af *underdikning* å länets landsbygd är uppgifven för år 1881 till 3,290 kvadratref (inom 8 härad), för år 1882 till 3,551·9 kvadratref (inom 11 härad), för år 1883 till 4,300·8 kvadratref (inom 11 härad), för år 1884 till 4,338·7 kvadratref (inom 10 härad) och för år 1885 till 5,539·5 kvadratref (inom 10 härad); utgörande alltså summan af under femårsperioden, enligt dessa tvifvelsutän ej fullständiga uppgifter, underdikad jord inom länet 21,020·9 kvadratref mot 6,679·4 kvadratref under den närmast föregående femårsperioden.

Ängsvattning å länets landsbygd uppgifves hafva egt rum under år 1881 å 201·6 kvadratref (inom 1 härad), under år 1882 å 403·2 kvadratref (inom 2 härad), under år 1883 å 201·6 kvadratref (inom 1 härad), och under år 1885 å 100·8 kvadratref (inom 1 härad); för år 1884 uppgifves icke någon ängsvattning hafva förekommit inom länet.

Vidden af *mergling* å länets landsbygd är uppgifven för år 1881 till 1,204 kvadratref (inom 3 härad), för år 1882 till 431·2 kvadratref (inom 3 härad), för år 1884 till 26 kvadratref (inom 1 härad) och för år 1885 till 263·2 kvadratref (inom 4 härad) — för år 1883 saknas uppgift i detta afseende; utgörande således, enligt dessa bristfälliga uppgifter, summan af under femårsperioden merglad åkerjord inom länet 1,924·4 kvadratref mot 980 kvadratref under den närmast föregående femårsperioden.

Vidden af *skogssådd* å länets landsbygd är uppgifven för år 1881 till 775·6 kvadratref, förutom utsådda 18 skålpund tallfrö och 4 kannor björkfrö (inom 6 härad), för år 1882 till 1,661·8 kvadratref, förutom utsådda 95 skålpund tall- och granfrö (inom 5 härad), för år 1883 till 1,172·2 kvadratref, förutom utsådda 75 skålpund tall-, gran- och björkfrö (inom 7 härad), för år 1884 till 2,028 kvadratref, förutom utsådda 60 skålpund björkfrö (inom 6 härad) och för år 1885 till 1,400·3 kvadratref, förutom utsådda 156 skålpund tall- och granfrö (inom 6 härad); utgörande således summan af den under femårsperioden, enligt dessa ofullständiga uppgifter, med skogsfrö besådda mark inom länet 7,037·9 kvadratref mot 4,012·3 kvadratref under den närmast föregående femårsperioden — förutom den icke uppgifna areal, hvarå utsåts 404 skålpund diverse skogsfrö.

Skogsplanteringen å länets landsbygd uppgifves år 1881 hafva omfattat 347·2 kvadratref, förutom utsatta 9,355 stycken barr- och löfträdsplanter af olika slag (inom 3 härad), år 1882: 352·8 kvadratref, förutom utsatta 24,541 stycken barr- och löfträdsplanter af olika slag (inom 5 härad), år 1883: 324·8 kvadratref, förutom utsatta 19,721 stycken barr- och löfträdsplanter af olika slag (inom 6 härad), år 1884: 444·3 kvadratref, förutom utsatta 35,000 stycken barr- och löfträdsplanter af olika slag (inom 5 härad) och år 1885: 996·8 kvadratref, förutom utsatta 81,000 stycken barr- och löfträdsplanter af olika slag (inom 7 härad), utgörande alltså, enligt dessa ofullständiga uppgifter, summan af under femårsperioden med skog planterad mark inom länet 2,465·9 kvadratref mot 1,008 kvadratref under den närmast föregående femårsperioden — oberäknad den icke uppgifna arealen af den mark, hvarå utsåts 169,617 stycken barr- och löfträdsplanter af olika slag.

Rörande *väderleken* samt *sånings-* och *skördetiden* meddela de årliga uppgifterna under femårsperioden följande upplysningar:

År 1881 verkställdes vårsådden under maj månad, sedan höstsådden år 1880 egt rum mot slutet af augusti och i början af september månad, båda under en i allmänhet ogynsam väderlek inom hela länet, hvaremot bergningen af skörden försiggick under en i allmänhet mycket tjenlig väderlek inom hela länet — höbergningen mot slutet af juli och i början af augusti, sädesbergningen åter under september och oktober månader. År 1882 verkställdes vårsådden under första och sista veckan i april samt första veckan i maj månad, sedan höstsådden år 1881 egt rum mot slutet af augusti och i början af september månad, båda under i allmänhet temligen gynsamma väderleksförhållanden inom hela länet, likasom bergningen af skörden försiggick under en i allmänhet tjenlig väderlek inom hela länet — höbergningen under juli, sädesbergningen åter under augusti och förra hälften af september månad. År 1883 verkställdes vårsådden mot slutet af april och i början af maj månad, sedan höstsådden år 1882 egt rum mot slutet af augusti och i början af september månad, båda under i allmänhet temligen gynsamma väderleksförhållanden inom hela länet, hvaremot bergningen af skörden försiggick under en i allmänhet mycket otjenlig väderlek inom hela länet — höbergningen under juli, sädesbergningen åter under augusti och september månader. År 1884 verkställdes vårsådden mot slutet af april och i början af maj månad, sedan höstsådden år 1883 egt rum mot slutet af augusti och i början af september månad, båda under i allmänhet temligen gynsamma väderleksförhållanden inom hela länet, likasom bergningen af skörden försiggick under en i allmänhet mycket tjenlig väderlek inom hela länet — höbergningen under juli, sädesbergningen åter under augusti och september månad. År 1885 verkställdes vårsådden under senare delen af april och förra hälften af maj månad, sedan höstsådden år 1884 egt rum mot slutet af augusti och i början af september månad, båda under i allmänhet temligen gynsamma väderleksförhållanden inom hela länet, hvaremot bergningen af skörden försiggick under en i allmänhet mycket otjenlig väderlek inom hela länet — höbergningen under juli och början af augusti månad, då nederbörden ännu var mindre ymnig, sädesbergningen åter från medlet af augusti månad till långt inpå hösten, försvårad genom en ihållande nederbörd.

Rörande skördens beskaffenhet och vigt meddela de årliga uppgifterna under femårsperioden följande upplysningar. År 1881 var säden i allmänhet af mindre god beskaffenhet, såsom skadad genom den ymniga nederbörden under hela eftersommaren, och mindre vigtig; sädesskörden utföll till mängden medelmättig, potatisskörden åter, varande af en temligen god beskaffenhet, utföll nära god, under det att öfriga rotfrukter och foderväxter lemnade en skörd vida under medelmåttan, så att årets skörd i dess helhet och i medeltal för hela länet uppskattades såsom medelmättig. År 1882 var säden i allmänhet välbergad och af god beskaffenhet samt vigtig: hvetet vägde 3 à 3·20, rågen 2·60 à 2·80, kornet 2·40 à 2·60 och hafren 1·60 à 1·80 centner per tunna (= 6·3 kubikfot); och utföll sädesskörden till mängden nästan god, potatisskörden åter, varande af mindre god beskaffenhet, såsom till minst $\frac{1}{3}$ angripen af torr- och blötröta, likasom skörden af öfriga rotfrukter, fullt medelmättig, under det att foderväxterna lemnade en mycket god och nästan riklig skörd, så att årets skörd i dess helhet och i medeltal för hela länet uppskattades såsom nästan god. År 1883 var säden i allmänhet mindre välbergad, af mindre god beskaffenhet och mindre vigtig:

hvetet vägde 2·80 à 3, rågen 2·40 à 2·60, kornet 2·20 à 2·40 och hafren 1·40 à 1·60 centner per tunna (= 6·3 kubikfot); och utföll sädesskörden till mängden något under medelmättig, potatisskörden åter, varande af mindre god beskaffenhet, såsom till minst $\frac{1}{3}$ angripen af torr- och blötröta, likasom skörden af öfriga rotfrukter, klen och närmande sig missväxt, under det att foderväxterna lemnade en mycket god, ehuru mindre välbergad skörd, så att årets skörd i dess helhet och i medeltal för hela länet uppskattades såsom vida under medelmättig. År 1884 var säden i allmänhet välbergad och af god beskaffenhet, ehuru något slö: hvetet vägde omkring 3, rågen 2·60 à 2·80, kornet 2·40 à 2·60 och hafren 1·60 à 1·80 centner per tunna (= 6·3 kubikfot) och utföll sädesskörden till mängden knappt nästan god, potatisskörden åter, ehuru flerstädes angripen af torr-röta, likasom skörden af öfriga rotfrukter, något öfver medelmättig, under det att foderväxterna lemnade en mycket god skörd, så att årets skörd i dess helhet och i medeltal för hela länet uppskattades såsom nästan god. År 1885 var skörden i allmänhet mer eller mindre välbergad (regnskadad) och af mindre god beskaffenhet samt innehållande mycken slösäd: hvetet vägde i medeltal omkring 46, rågen 42, kornet 39 och hafren 27 skålpund per kubikfot; och utföll sädesskörden till mängden nära god, potatisskörden åter, varande af mindre god beskaffenhet och delvis angripen af röta, likasom skörden af öfriga rotfrukter, mer än öfver medelmättig, under det att foderväxterna lemnade en mer eller mindre välbergad (regnskadad) och medelmättig skörd, så att årets skörd i dess helhet och i medeltal för hela länet, med särskildt fäst afseende på dess mindre goda beskaffenhet, icke ansågs kunna uppskattas högre än såsom medelmättig. Skörden under femårsperioden kan alltså i medeltal uppskattas såsom väl »fullt medelmättig», mot en »medelmättig» medelskörd under den närmast föregående femårsperioden.

Skörden af hö från den naturliga ängen har i allmänhet utfallit: år 1881 vida under medelmåttan, år 1882 god, år 1883 god, men mindre välbergad, år 1884 god och i allmänhet välbergad och år 1885 i allmänhet medelmättig och mer eller mindre välbergad; och torde således höskörden under femårsperioden kunna uppskattas såsom väl »fullt medelmättig», mot en »medelmättig» medelskörd under den närmast föregående femårsperioden.

Skörden af halm har enligt de ingångna uppgifterna i allmänhet utfallit: år 1881 nästan medelmättig, år 1882 mycket god och nästan riklig, år 1883 god, men mindre välbergad, år 1884 god och välbergad och år 1885 temligen god, men mer eller mindre välbergad (regnskadad); och torde således halmtillgången under femårsperioden i medeltal kunna uppskattas såsom »temligen god», mot en »fullt medelmättig» halmtillgång under den närmast föregående femårsperioden.

Öfverskott till afsalu såväl af säd och andra jordbruksalster, som af kreatur och andra ladugårdsalster, uppgifvas hafva förekommit, ehuru till olika och ej närmare angifna belopp, under alla år och inom alla socknar, endast med undantag af några socknar inom norra delen af länet, der en mera talrik arbetarebefolkning finnes samlad för bergs- och bruksrörelsens behof. Vill man emellertid, på sätt i föregående femårsberättelser försökts, företaga en beräkning af det sannolika medelbeloppet af detta öfverskott under den ifrågavarande femårsperioden, hvad säd och andra jordbruksalster beträffar, så torde detsamma blifva ungefär följande:

Medelbeloppet af skörden å länets landsbygd har under femårsperioden, på sätt i det föregående är angifvet, utgjort (utan utsädets afdragande) 372,081 kubikfot hvete, 1,289,016 kubikfot råg, 1,122,275 kubikfot korn, 1,486,844 kubikfot hafre, 368,894 kubikfot blandsäd, 167,776 kubikfot ärter, 8,542 kubikfot bönor, 49,781 kubikfot vicker, 1,683,029 kubikfot potatis samt 41,634 kubikfot andra rotfrukter än potatis (rofvor, kålrötter, fodermorötter och hvitbetor) — ett skördebelopp, som i allmänhet skall beteckna värdet af en fullt medelmättig medelskörd inom länet. Af denna medelskörd skall nu först och främst fyllas medelbehovet till utsäde samt dernäst lemnas nödig föda åt människor och kreatur; hvad derefter återstår, utgör öfverskottet till afsalu i medeltal under femårsperioden inom länet.

Medelbehovet till utsäde å landsbygden har under femårsperioden, på sätt i det föregående är angifvet, utgjort 54,804 kubikfot hvete, 198,415 kubikfot råg, 146,983 kubikfot korn, 218,753 kubikfot hafre, 50,322 kubikfot blandsäd, 24,407 kubikfot ärter, 1,797 kubikfot bönor, 7,988 kubikfot vicker samt 261,331 kubikfot potatis.

Beträffande åter *medelbehovet till föda åt befolkningen* å länets landsbygd, torde detsamma få beräknas efter folkmängdens antal år 1883 såsom medeltal, hvilket uppgick till 92,627 personer, och med antagande af den årliga förbrukningen på person i medeltal till $2\frac{1}{2}$ tunna säd och ärter, eller 0·8 kubikfot hvete, 7·8 kubikfot råg, 6·3 kubikfot korn, och 0·8 kubikfot ärter, samt 3 tunnor, eller $14\frac{1}{4}$ kubikfot potatis, då detta medelbehof uppgår till 74,101·6 kubikfot hvete, 722,490·6 kubikfot råg, 583,550·1 kubikfot korn, 74,101·6 kubikfot ärter samt 1,333,828·8 kubikfot potatis.

Vidkommande slutligen *medelbehovet till utfodring af kreaturen*, så utgjorde, på sätt i det föregående är angifvet, antalet af hästar (öfver 3 år), kor och svin, hvilka kreatur ensamt böra komma i fråga i detta afseende, vid den år 1881 verkställda kreatursräkningen å landsbygden 72,251 stycken, efter hvilket antal såsom medeltal kreatursutfodringens medelbehof under femårsperioden torde få beräknas; och antages den årliga förbrukningen på ett kreatur i medeltal till 1 tunna säd och 1 tunna rotfrukter, eller 6·3 kubikfot vårsäd (hafre, blandsäd och vicker) samt 4·8 kubikfot potatis eller andra rotfrukter, så kommer detta medelbehof att uppgå till 455,181·3 kubikfot säd och 346,804·8 kubikfot rotfrukter.

Sammanläggas nu dessa tre behofsposter, nemligen till utsäde, till föda åt befolkningen och till utfodring af kreaturen, så erhålles ett årligt *medelbehof* af 128,905·6 kubikfot hvete, 920,905·6 kubikfot råg, 730,533·1 kubikfot korn, 732,244·3 kubikfot annan vårsäd (hafre, blandsäd och vicker), 98,508·6 kubikfot ärter, 1,595,159·8 kubikfot potatis samt 346,804·8 kubikfot andra rotfrukter. Det derefter *återstående öfverskottet* till afsalu skulle således å länets landsbygd under denna femårsperiod i medeltal hafva årligen utgjort: 243,175 kubikfot hvete, mot 164,386 kubikfot under den närmast föregående femårsperioden (158,473 kubikfot under femårsperioden 1871—1875 och 71,069 kubikfot under femårsperioden 1866—1870) 368,110 kubikfot råg, mot 416,865 kubikfot under den närmast föregående femårsperioden (329,899 kubikfot under femårsperioden 1871—1875 och 121,802 kubikfot under femårsperioden 1866—1870), 391,742 kubikfot korn, mot 196,893 kubikfot under den närmast föregående femårsperioden (200,770 kubikfot under femårsperioden

1871—1875 och 225,741 kubikfot under femårsperioden 1866—1870), och 1,173,275 kubikfot annan vårsäd (hafre, blandsäd och vicker), mot 680,717 kubikfot under den närmast föregående femårsperioden (469,631 kubikfot under femårsperioden 1871—1875 och 339,741 kubikfot under femårsperioden 1866—1870), samt 69,267 kubikfot ärter, mot 23,379 kubikfot under den närmast föregående femårsperioden (under femårsperioden 1871—1875 förefans en brist af 1,123 kubikfot och under femårsperioden 1866—1870 en brist af 18,660 kubikfot). Deremot skulle, likasom förut, *brist* för fyllande af det beräknade medelbehovet hafva egt rum i afseende på rotfrukterna. Sedan nemligen det beräknade medelbehovet af potatis till utsäde och människoföda, utgörande sammanlagdt 1,595,159 kubikfot, blifvit afräknadt från potatisskördens medelbelopp, uppgående till 1,683,029 kubikfot, återstår visserligen ett öfverskott af 87,870 kubikfot potatis att, jemte medelbeloppet af andra rotfrukter, 41,634 kubikfot, användas till kreatursutfodringen, men då medelbehovet för denna senare utgör 346,804 kubikfot, så uppstår en brist för kreatursutfodringen af 217,300 kubikfot rotfrukter. Då emellertid någon sådan brist icke blifvit under något år särskildt anmärkt, så lär denna beräkning icke kunna anses vara med det verkliga förhållandet öfverensstämmande; och förklaringen af detta ännu alltid återkommande missförhållande i afseende på rotfrukterna, torde vara att söka dels uti en måhända väl hög beräkningsgrund för konsumtionsbehovet, åtminstone hvad kreatursutfodringen beträffar, dels och isynnerhet uti de meddelade årliga uppgifternas ännu fortfarande bristfällighet i detta afseende, då en stor del af den icke obetydliga rotfruktsskörd, som vinnes genom den så kallade täppodlingen vid gårdarne, sannolikt icke är tagen med vid beräkningen af den årliga rotfruktsodlingen å länets landsbygd.

Vanliga *årslönen* uppgifves hafva varit: år 1881 för dräng 80 å 120 kronor och för piga 40 å 80 kronor; år 1882 för dräng 80 å 120 kronor och för piga 40 å 80 kronor; år 1883 för dräng 80 å 120 kronor och för piga 40 å 80 kronor; år 1884 för dräng 80 å 120 kronor och för piga 40 å 80 kronor; samt år 1885 för dräng 100 å 150 kronor och för piga 60 å 80 kronor; alltså i medeltal under femårsperioden för dräng 105 kronor och för piga 62 kronor, mot 112·50 kronor för dräng och 68 kronor för piga i medeltal under den närmast föregående femårsperioden.

Värdet af stat och lön har uppskattats: år 1881 för dräng till 300 å 400 kronor och för piga till 150 å 200 kronor; år 1882 för dräng till 300 å 400 kronor och för piga till 150 å 200 kronor; år 1883 för dräng till 300 å 400 kronor och för piga till 150 å 200 kronor; år 1884 för dräng till 300 å 400 kronor och för piga till 150 å 200 kronor, samt år 1885 för dräng till 350 kronor och för piga till 180 kronor (i medeltal); alltså i medeltal under femårsperioden för dräng 350 kronor och för piga 176 kronor, mot 370 kronor för dräng och 195 kronor för piga i medeltal under den närmast föregående femårsperioden.

Dagsverksprisen hafva uppgifvits som följer: år 1881 för mansdagsverke under sommaren 1·25 å 1·75 krona och under vintern 1 å 1·25 krona, för qvinsdagsverke under sommaren 0·50 å 0·75 krona och under vintern 0·37 å 0·63 krona; år 1882 för mansdagsverke under sommaren 1·25 å 1·75 krona och under vintern 1 å 1·25 krona, för qvinsdagsverke under sommaren 0·50 å 0·75 krona och under vintern 0·37 å 0·60 krona; år 1883 för mansdagsverke under sommaren 1·25 å 1·75 krona och under

vintern 1 à 1.25 krona, för qvinsdagsverke under sommaren 0.50 à 0.75 krona och under vintern 0.37 à 0.60 krona; år 1884 för mansdagsverke under sommaren 1.25 à 1.75 krona och under vintern 1 à 1.25 krona, för qvinsdagsverke under sommaren 0.50 à 0.75 krona och under vintern 0.37 à 0.60 krona; samt år 1885 för mansdagsverke under sommaren 1.50 krona och under vintern 1 krona, för qvinsdagsverke under sommaren 0.63 krona och under vintern 0.43 krona (i medeltal); alltså i medeltal under femårsperioden för mansdagsverke under sommaren 1.50 krona och under vintern 1.12 krona, mot 1.67 krona för sommardagsverket och 1.22 krona för vinterdagsverket i medeltal under den närmast föregående femårsperioden, samt för qvinsdagsverke under sommaren 0.63 krona och under vintern 0.43 krona, mot 0.79 krona för sommardagsverket och 0.58 krona för vinterdagsverket i medeltal under den närmast föregående femårsperioden.

Hvad *skogstillgången* inom länet beträffar, uppgifves densamma i allmänhet vara medelmåttig och nästan knapp för länets eget behof: god inom Elfkarleby, Olands norra, Olands södra (halfva) och Bro distrikt; medelmåttig inom Tierps, Bälinge, Norunda, Ulleråkers och Håbo distrikt; samt knapp och nästan otillräcklig inom Trögds, Åsunda, Lagunda, Hagunda, Vaksala, Rasbo och Olands södra (halfva) distrikt, äfvensom på många enskilda hemman inom öfriga distrikt. Alldeles skoglösa hemman finnas till ett icke obetydligt antal inom länet. Afyttring af skogsalster förekommer endast inom länets norra del till någon betydenhet, bestående af kol, kastved och timmer, men uppgifves vara af ringa betydenhet inom länets södra och mellersta delar.

Brännorfsmossar finnas inom Håbo-Tible socken af Håbo härad, Rasbokils socken af Rasbo härad, Tensta socken af Norunda härad, Vaksala socken af Vaksala härad och Uppsala-Näs socken af Ulleråkers härad samt å Enköpings stads egoområde. Användning af torfmossar till brännmateriel har varit ringa; någon betydligare beredning af brännorf uppgifves endast hafva förekommit vid Norr-Hällby i Vaksala socken för användning i Uppsala ångqvarn.

Antalet af *planterade fruktträd* har uppgifvits: för år 1881 till 2,525 stycken (inom 9 härad), för år 1882 till 1,946 stycken (inom 12 härad), för år 1883 till 2,148 stycken (inom 12 härad), för år 1884 till 2,096 stycken (inom 11 härad) och för år 1885 till 2,582 stycken (inom 13 härad); och skulle alltså, oaktadt de mycket ofullständiga uppgifterna i detta afseende, hela antalet af de under femårsperioden planterade fruktträd uppgå till 11,297 stycken inom de delar af länet, som uppgifterna omfatta, hvartill lära böra läggas de 1,000 stycken fruktträd, hvilka hushållningssällskapet årligen kostnadsfritt utdelar till hushållningsnämnderna och folkskolorna inom länet, då nyssnämnda antal kommer att ökas med 5,000 stycken och uppgå till 16,297 stycken, mot 12,864 stycken under den närmast föregående femårsperioden.

Trädgårdsskötseln bedrifves såsom binäring egentligen endast vid de större egendomarne, ehuru äfven undantagsvis vid en och annan mindre lägenhet inom länet; och hafva under femårsperioden mindre trädgårdsanläggningar blifvit alltmera vanliga äfven vid allmogens gårdar. Anläggandet af trädgårdar vid folkskolorna och dessas förbättrande har äfven under denna femårsperiod icke obetydligt befordrats genom det af landstinget för detta ändamål till hushållningssällskapets förfogande ställda an-

slag, hvilket dock med år 1885 blifvit förbrukadt, äfvensom genom af hushållningssällskapet kostnadsfritt lemnade träd och buskar för folkskoleträdgårdarnes behof. För öfrigt må tilläggas, att Uppsala trädgårdssällskap, som af hushållningssällskapet erhållit äfven under denna femårsperiod ett årligt understöd af 500 kronor för anordnande i Uppsala af utställningar af trädgårdsalster och rotfrukter från länet, äfvensom för befordrande af fröodlingen inom länet m. m., inlagt en erkännansvärd förtjenst om trädgårdsskötselns befordrande inom länet, äfvensom att den af hushållningssällskapet anställde länsträdgårdsmästaren utöfvat en mycket gagnande verksamhet i detta afseende, isynnerhet bland de mindre jordbrukarne.

Binärningarne äro fortfarande i allmänhet af mindre betydighet inom länet. *Biskötsel* bedrifves hufvudsakligen inom den södra och mellersta delen af länet; och enligt derom meddelade uppgifter funnos år 1881 inom 56 socknar 1,162 stycken bistöckar samt år 1885, enligt länsagronomens lokalundersökning, inom 7 härad och städerna 2,079 stycken bistöckar, deraf 514 stycken inom Åsunda härad, 597 stycken inom Trögds härad, 130 stycken inom Ulleråkers härad, 221 stycken inom Hagunda härad, 232 stycken inom Bälinge härad, 186 stycken inom Rasbo härad och 158 stycken inom Norunda härad samt 18 stycken inom Uppsala stads och 23 stycken inom Enköpings stads egoområde. En »Biskötareförening» finnes inom sydvästra delen af länet, och hushållningssällskapet har anställt en inom länet kringresande undervisare i biskötsel. *Fiske* bedrifves till någon större omfattning förnämligast inom den norra delen af länet, churu insjöfiske af större eller mindre betydenhet förekommer inom alla härad, synnerligast inom de till Mälaren angränsande. Inom Hallnäs socken idkas strömmingsfiske, som anses utgöra hufvudnäringen för omkring hälften af dess befolkning; och inom Elfkarleby socken idkas strömmings-, lax- och nejonögonsfiske. Vid skärgårdsfisket inom den norra delen af länet användes år 1884, enligt fiskeritillsyningsmannens uppgift, 324 skötbarar med en uppgifven årsafkastning af omkring 5,700 tunnor strömming (motsvarande ungefär $17\frac{1}{3}$ tunna pr båt), 440 tunnor sill samt blandad fisk, dels 4,597 L $\frac{1}{2}$, dels för ett försäljningsvärde af 9,400 kronor. För öfrigt idkas såsom binäring *brännvinsbränning* — under år 1881 vid 6 ångbrännerier med en tillverkning af 361,425 kannor och under år 1885 vid 5 ångbrännerier med en tillverkning af 1,903,255 liter — samt *tegel tillverkning* (ensamt inom Uppsala stads egoområde finnas 7 tegelbruk).

Slutligen må nämnas, att *Hushållningssällskapet* under femårsperioden fortfarande har sökt att verksamt befrämja icke mindre jordbrukets förbättrande, än ladugårdsskötselns höjande; och hafva af hushållningssällskapet, för detta ändamål vinnande, bland annat anordnats årliga *utställningar* af såväl hornboskap som mindre husdjur (får och svin) samt fjäderfä, äfvensom af ladugårds- och husslöjdsalster, med en jemförelsevis icke obetydlig prisutdelning. Dessa utställningar hafva, likasom förut, varit dels allmänna för hela länet, dels särskilda för hvarje enskildt hushållningsdistrikt; och med de sistnämnda utställningarne hafva täffingsplöjningar varit förenade. Till de allmänna länsutställningarne hafva under femårsperioden årligen varit anslagna 2,000 kronor och till de särskilda distriktsutställningarne 1,650 kronor. Härjemte hafva utställningar af jordbruksalster (säd och frö), med åtföljande prisutdelning, anordnats vid hushållningssällskapets vintersammankomster, för hvilket ändamål

under femårsperioden årligen varit anslagna 300 kronor. Tilläggas må, att hushållningssällskapet under femårsperioden dels bekostat afslutningen af undersökningarne för vattenskadad marks aflikning inom länet, dels till förbättrande af nötkreatursafveln ej mindre uppsatt ett andra *stamholländeri* af ayrshireras, bestående af 20 kor och 2 tjurar, än äfven utlemnat *räntefria lån* till olika belopp åt enskilde jordbrukare för inköpande af goda afvelstjurar samt för anläggande af mindre mejerier eller så kallade »mjölkuppsamlingsställen», dels ock till hästafvelns förbättrande utlemnat räntefria lån å 5,000 kronor för hvarje år till afvelsdjurs inköpande åt »Föreningen för hästafvelns förbättrande inom Upland», dels ändtligen beviljat ett årligt anslag till *premierung af hästar* från länet vid de allmänna uppvisningarne inför statens prisenämnd, hvilket anslag år 1884, sedan landstinget indragit sitt bidrag dertill med 500 kronor, höjdes från 1,500 till 2,000 kronor årligen.

C) **Skogshushållning.** Skogsmarken inom länet upptager en sammanlagd areal af 300,729·97 hektar, på sätt närmare utvisas af följande tabell:

	Hektar.	ar.
Kronoparker.....	2,551	83
Häradsallmänningar.....	17,057	30
Kungsgårdars m. fl. för statsverket ntarrenderade eller af kronan disponerade egendomars skogar, äfvensom skogar till af tjensteinnehafvare ännu disponerade militieboställen	6,542	25
Civila boställens skogar.....	828	07
Ecklesiastika boställens skogar.....	7,935	21
Skogar till allmänna inrättingars hemman.....	9,262	12
Till bergverkens underhåll anslagna skogar.....	1,962	73
Kronohemmans skogar.....	481	46
Enskildes skogar.....	254,109	—
Summa	300,729	97

Kronoparkerna förvaltas och bevakas af skogsstaten, dock med undantag af kronoparken Lilla Djurgården, hvilken är upplåten till Ultuna landbruksinstituts disposition, så länge institutet fortvarar. Sedan af Tierps kronopark en del blifvit använd för artilleriets skjutfält vid Marma, har å denna kronopark afverkningen blifvit inskränkt och dermed hufvudsakligen afsetts att lemna undervisning åt lärlingarne vid den å parken förlagda skogsskolan uti hjälpgallring, taxering, aptering och sortering af virke, hvaremot å öfriga kronoparker inom länet afverkning sker årligen enligt fastställda hushållningsplaner medelst trakt-huggning, dervid för återväxtens betryggande tillräckligt antal fröträd kvarlemnas, utom å kronoparken Åsen, hvarest årshyggena kallhuggas samt återväxten åvägabringas medelst skogsodling.

Häradsallmänningarne hafva, med undantag af Bro allmänning, hvars skötsel delegarne sjelfve från och med år 1870 öfvertagit, varit under perioden ställda under skogsstatens vård och förvaltning. Dessa skogar behandlas i likhet med kronoparkerna efter rationela grunder och afverkas äfven genom trakt-huggning med kvarlemnande af fröträd för befordrande af skogsåterväxt, med undantag för Hornö allmänning, hvarå kalhuggning eger rum samt återväxt åstadkommes medelst skogsodling.

Förutom afverkning å årshyggena på kronoparkerna och häradsallmänningarne hafva å dessa skogar rensningshuggningar och hjälpgallringar egt rum, såsom varande både nödvändiga och nyttiga. Gallringsvirket är i allmänhet lätt såldt, och hjälpgallringarne hafva visat ett mycket gynnsamt inflytande på de kvarstående träden, hvilka nått en större tillväxt och starkare rotfäst sig, så att träden förmått bättre emotstå stormar och i synnerhet snötryck, som understundom försakar stor skada.

Hjälpgallring å kronoparker och häradsallmänningar:

År.	Hjälpgallrad areal.		Gallringsvirke.		Virkets värde.		Kostnader.		Behållning.	
	Hektar.	ar.	Kubikmeter.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	
1881.....	78	33	1,056·72	1,991	06	964	73	1,026	33	
1882.....	48	66	403·78	742	21	318	25	423	96	
1883.....	101	27	873·97	1,675	34	811	69	863	65	
1884.....	97	74	751·45	1,194	90	643	54	551	86	
1885.....	118	79	1,084·35	2,366	05	1,036	76	1,329	29	
Summa	444	79	4,170·27	7,969	56	3,774	97	4,194	59	

Hela årsafverkningen å kronoparkerna försäljes till en del upp-huggen, till en del å rot.

Af årsafverkningen å häradsallmänningarne försäljes hela den å Tierps allmänning, hvaremot å öfriga häradsallmänningar den betydligaste delen af afverkningen utgår in natura till intressenterne, men återstoden, i synnerhet såg- och hustimmer samt gallrings- och rensningsvirke, försäljes dels såsom upp-hugget virke, dels å rot.

Afverkningsbelopp å de under skogsstatens vård och förvaltning ställda kronoparker:

År.	Afverkad virke.		Virkets värde.	
	Kubikmeter.	Kronor.	öre.	
1881.....	2,956·79	7,674	27	
1882.....	4,068·86	9,839	03	
1883.....	3,240·29	6,055	11	
1884.....	3,694·46	9,344	63	
1885.....	3,518·34	8,365	60	
Tillsammans	17,478·74	41,278	64	

Afverkningsbelopp å de under skogsstatens vård och förvaltning ställda häradsallmänningar:

År.	Afverkad virke.		Virkets värde.	
	Kubikmeter.	Kronor.	öre.	
1881.....	24,293·23	54,914	33	
1882.....	28,759·60	66,582	29	
1883.....	26,282·09	56,402	86	
1884.....	27,708·98	60,501	13	
1885.....	24,207·79	47,602	67	
Tillsammans	131,251·69	286,003	30	

I mån af tillgång på tall- och grankottar hafva sådana under perioden för utklängning af frö dels insamlats genom be-

vakarnes å kronoparkerna och häradssällmanningarne försorg, dels inköpts af andra personer. År 1884 fans riklig tillgång på tallkottar och år 1885 ganska god tillgång på grankottar.

Insamling af löfträdsfrö har ock egt rum. Å såväl kronoparkerna som häradssällmanningarne har å kalhuggna årshyggen äfvensom å de hyggen, hvarest genom kvarlemnande af fröträdd tillräcklig återväxt ej kunnat åstadkommas, skogsodling försiggått dels medelst skogssådd i rutor, dels genom plantering.

Nedanstående tabell utvisar de olika åtgärder, som för ändamålet blifvit vidtagna, samt åtgången af skogsplantor och skogsfrö:

År.	Fullständig skogsodling medelst plantering.	Fullständig skogsodling medelst sådd.	Hjelpkultur medelst plantering.	Hjelpkultur medelst sådd.	Använda barrträdsplantor.	Använda löfträdsplantor.	Använt barrträdsfrö.
	H e k t a r.				Stycken.	Stycken.	Kilogram.
1881...	22.50	7.51	16.07	2.70	125,587	—	15.09
1882...	20.36	17.81	42.19	13.43	90,569	800	23.69
1883...	11.17	66.41	6.26	41.34	66,037	1,683	125.61
1884...	15.35	82.11	13.78	13.13	81,460	2,550	129.58
1885...	22.59	67.68	25.67	6.41	111,960	252	106.16
Summa	91.97	241.52	103.97	77.01	475,613	3,235	400.13

Beträffande den uppgifna arealen för skogsodling vid hjälpkultur är att märka, att endast den yta, som de utsatta plantorna eller de upphackade såningsrutorna upptaga å det skogsodlade fältet, tagits i beräkning och icke detta i sin helhet.

Vid periodens början funnos å kronoparkerna och häradssällmanningarne tillsammans 213 stycken plantskolor, upptagande en areal af 5.02 hektar, och vid periodens slut 166 stycken plantskolor, upptagande 4.62 hektar.

Skogsåterväxten såväl å kronoparkerna som häradssällmanningarne är med få undantag fullt tillfredsställande.

Inom Enköpings, Örbyhus och Olands revir hafva under perioden, för att sätta vattendränkt mark i skick att bära skog, 47.27 hektar blifvit afdikade och torrlagda, hvarförutom 671 meter diken upptagits för sådant ändamål; dock har icke ännu kunnat utrönas, huru stor areal som genom förutnämnde dikeslängd torrläggas.

Vägar hafva under perioden, för underlättande af virkestransport, anlagts å kronoparken Ramningshult samt Olands och Rasbo allmänningar till en sammanlagd längd af 5,750 meter, hvaraf dock 184 meter till endast vinterväg.

Betning har egt rum å samtliga kronoparker och häradssällmänningar, utan att förorsaka någon egentlig skada på skogsåterväxten, alldenstund kreatursantalet ej varit stort i förhållande till markens areal. Af ifrågavarande skogar hafva de med icke allt för stor areal samt med passande läge för intagning af beteskreatur blifvit inhägnade, och har betning dera ordnats såväl i afseende å tid som kreaturens antal, hvarigenom den varit ännu mindre skadlig. Å de skogar, der det ansetts nödigt, hafva de yngre årshyggena inhägnats eller genom vallning fredats från kreaturens bett.

Inkomsten för betesrätt och slätter å kronoparker och allmänningar har, efter afdrag för hägnads- med flere omkostnader, utgjort:

Å r.	Kronor.	öre.
1881	7,581	—
1882	4,792	81
1883	7,109	10
1884	8,044	25
1885	8,157	35
Tillsammans	35,684	51

Rättigheten att uppbära afgifter af tio öre för enbets- och femton öre för parlans sand, grus och sten, som från en å kronoparken Åsen belägen sandgrufva afhentas för andra ändamål än grusning af allmänna landsvägar samt underhåll af Uppsala stads gator och allmänna platser, har under hela femårsperioden inbringat 4,020 kronor.

Förutom kronoparker och häradssällmänningar voro vid femårsperiodens slut indelade till ordnad hushållning:

- Kungsgårdars och andra för kronans räkning utarrenderade egendomars skogar 5,779.76 hektar.
- Civila boställens skogar 587.30 »
- Ecklesiastiska boställens skogar 6,805.78 »
- Skogar till hospitalshemman 227.34 »
- Till bergverkens underhåll anslagna skogar 1,962.73 »

Samtliga dessa skogar förvaltas af innehavare, men stå under skogsstatens uppsigt och kontroll.

Af skogar, tillhöriga Kungl. Akademien i Uppsala, hvilka förvaltas och bevakas af utaf Akademien afönade skogsförvaltare och skogvaktare, äro enligt uppgift inom Uppsala län indelade till ordnad hushållning omkring 4,580 hektar.

Äfven har uppgifvits, att af utmarker till Akademiens hemman inom Uppsala län besätts med skogsfrö omkring 8 hektar och planterats omkring 11 hektar.

Vidkommande *de enskilda skogarne*, skötas de större egendomarnes och brukens skogar i allmänhet af kunnige och erfarna forstmän med hänsyn till dessa skogars framtida bestånd och omsorg för skogsåterväxten. Om behandlingen af de enskilda skogar, för hvilkas vård och skötsel några särskilda åtgärder ännu icke blifvit vidtagna, kan med skäl uttalas den åsigt, att äfven de, öfver hufvud taget, röna bättre behandling, i det att sparsamhet gör sig gällande i afseende å afverkningen äfvensom att skogsalster sorgfälligare tillvaratagas. Likväl lemna hushållningen vid många enskilda skogar mycket öfrigt att önska, hvilket i synnerhet är fallet med de mindre, helst de vida oftare äro utsatta för öfverafverkningar. Ganska många skogar inom länet äro så obetydliga, att de icke ens tåla vid att allt husbehovsvirke afverkas å dem, men skonsamhet i detta afseende förekommer ej alltid. Då jordbruket bedrifvits med förlust, har äfven från några mindre skogar genom öfverafverkning tagits, hvad som erfordrats för att betäcka bristen.

Hågen för *skogsodling* har under femårsperioden fortfarande ökats, hvartill utan tvifvel i hög grad bidragit ej mindre hushållningssällskapets oförtröttade bemödanden för befördandet häraf, än äfven den uppmärksamhet, landstinget egnat denna angelägenhet.

För skogsodling å enskildas marker, hufvudsakligen kala backar inom länet, erhållas afgiftsfritt trädplantor och skogsfrö jemte biträde af plantör vid skogskulturers utförande; och hafva

anslag för berörda ändamål lemnats för år 1881 af landstinget med 1,500 kronor och af hushållningssällskapet med 500 kronor; för år 1882 af landstinget med 1,500 kronor och af hushållningssällskapet med 1,500 kronor; för år 1883 af landstinget med 1,500 kronor och af hushållningssällskapet med 1,500 kronor; för år 1884 af landstinget med 1,000 kronor och af hushållningssällskapet med 2,000 kronor; och för år 1885 af hushållningssällskapet med 3,000 kronor.

Vården om förutnämnda anslags användande för uppgifna ändamål har handhåfts af länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott. Hushållningssällskapet har äfven tillhandahållit allmänheten skogsfrö till billigt pris. Hushållningssällskapets erbjudande åt enskilda personer, att få skogssådder och skogsplanteringar verkställda, har så flitigt begagnats, att flere plantörer på en gång varit sysselsatta med biträde vid sådan skogsodling.

För att åstadkomma tillräcklig tillgång på skogsplantor voro vid periodens början plantskolor uppodlade och underhållna till en sammanlagd areal af 2·29 hektar och vid periodens slut 3·60 hektar, hvori finnas plantor af nästan alla svenska trädslag.

Skogsingenjörer, hvilkas åliggande består uti att efter requisition tillhandagå enskilde skogsegare med råd och upplysningar angående skogarnes skötsel samt utföra åt dem uppdragna skogsodlings- och andra skogshushållningsarbeten, hafva under femårsperioden varit inom länet använde; och har hushållningssällskapet bekostat de utgifter, som enskilda personer skolat vidkännas för anlåtande af sådana tjänstemän.

Skogsingenjörernas förrättningar i länet under femårsperioden visas af följande tabell:

År.	Antal förrättningarstillfällen.	Antal förrättningsdagar.	Upprättade skogshushållningsplaner.	Handledd eller anordnad skogsodling.	Anordnade plantskolor.	Anordnad afdikning, hvarigenom vunnits	Anordnade sjelfskäningsbyggen.	Anordnade eller andra till ordnad skogshushållning hörande fallningar.	Andra skogs-förrättningar.	Summa.
	Stycken.	H e k t a r.						Dagar.	Hektar.	
1881.....	15	63	18,177·24	28·83	0·0617	17·63	23·71	171·02	11	18,418·4917
1882.....	17	59	7,432·19	39·21	0·1940	21·60	33·51	146·46	12	7,673·1640
1883.....	18	77	12,528·39	33·17	0·1400	4·94	31·03	85·49	12	12,683·1600
1884.....	28	64	10,202·23	33·50	0·0500	4·94	32·83	116·37	23	10,389·9200
1885.....	33	69	8,815·00	20·27	0·0300	—	46·90	176·32	27	9,058·5200
Summa	111	332	57,155·05	154·98	0·4757	49·11	167·98	695·66	85	58,223·2557

Uppsala län tillhör östra skogsinspektionsdistriktet, och är länet indeladt i 4 revir eller jägmästaredistrikt, nemligen Örbyhus, Olands, Uppsala och Enköpings, med hvar sin jägmästare och tillhoppa 4 kronojägare samt 3 extra kronojägare, hvarförutom äro anstälde 9 extra jägmästare.

För bevakningen å häradsallmänningarna finnas 17 ordinarie och 4 extra skogvaktare antagna. Kronojägarna bevaka kronoparkerna, och de extra jägmästarna tjänstgöra inom vissa revir på ordinarie jägmästarens ansvar.

Vid förutnämnda, å Tierps kronopark förlagda *skogsskola* bestrides undervisningen fortfarande af två lärare. Förste läraren är skolans föreståndare och derjemte jägmästare i Örbyhus revir. Under femårsperioden hafva 60 lärlingar, 50 ordinarie och 10 extra, blifvit utexaminerade, af hvilka de fleste erhållit anställning såsom skogvaktare. Antalet sökande, att vinna inträde såsom lärlingar, har varit betydligt större, än som kunnat intagas i skolan.

I afseende å *handeln med skogsprodukter* samt tjäru-, kalk-, pottaske- och hartstillverkningen äfvensom stängselsättets olägenheter åberopar Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hvad i näst föregående femårsberättelser blifvit derom andraget.

Egentligt *sveldjande* har icke under femårsperioden förekommit. En *skogseld* har inträffat, nemligen å kronoparken Åsen den 27 juni 1881, men genom hastigt tillkommen hjälp släcktes elden så snart, att den ej hann förorsaka betydlig skada. Af betydliga *stormskador* hafva allmänna skogar inom Örbyhus och Enköpings revir lidit under början af femårsperioden, synnerligast det senare. Ganska omfattande rensningshyggen af vind-

fäld skog hafva stormarne haft till följd. Ärligen inom Enköpings revir hafva de rena granbestånden varit af stormar utsatta för rottryckning samt deraf föranledd och af insekten barkborren ytterligare påskyndad torkning. Insekten snyttbaggen har förorsakat stor skada å plantskogen inom Örbyhus revir; äfven har tallplantornas farsot »schytte» åstadkommit förödelse i plantskolorna och å kulturfälten inom Uppsala revir. Till begränsning af sådana härjningar hafva åtgärder vidtagits.

Uppgift å af skogspersonalen eller genom dess försorg *åtala* förbrytelser mot skogs-författningarna, begångna inom länet:

År.	Antal mål.	Ådömda böter.		Skadeersättning.	
		Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1881.....	13	25	—	9	75
1882.....	27	245	—	127	40
1883.....	6	10	—	—	—
1884.....	8	120	—	18	10
1885.....	4	40	—	9	50
Summa	58	440	—	164	75

D) *Jagt och djurfångst*. Om man än har skäl för det antagandet, att vården om och hushållningen med det nyttiga villebrådet inom länet gjort framsteg under ifrågavarande femårsperiod, och om äfven ett visst intresse därför börjat vakna hos smärre jordbrukare, torde dock vara ovisst, om tillgången å nyttigt vildt under sagda tidrymd ökats, alldenstund tillgången derå icke blott beror på främjad hushållning, utan ock på årgångarnes

större eller mindre gynsamhet; och dessa hafva under den tid, som här afses, icke just varit fördelaktiga.

Jagtvårdsföreningens inom länet gagnande verksamhet samt landstingets åtgärd för jagtvårdens befrämjande, att under femårsperioden fortfarande bekosta premier för dödande af räf, berguf och dufhök, hafva i väsentlig mån befordrat jagtens ändamålsenliga utöfning samt åstadkommit intresse för rofdjurens förminskande.

Flere jagtarrenden förekomma inom länet, hvilka i allmänhet gagna såsom godt föredöme, huru jagt rätt bör utöfvas.

De viktigaste företeelserna i jagtligt afseende under femårsperioden äro följande:

Af nyttigt vildt synes tillgången å *elg* ingalunda hafva minskats under femårsperioden, oaktadt det skoningslösa förföljande, för hvilket detta villebråd varit och är utsatt. En stark omsättning af stammen tyckes likväl försiggå, ty några äldre djur fallas numera sällan. Den för länet föreslagna minskningen af jagttiden vore särdeles önskvärd, i synnerhet om den fölle inom september månads senare hälft.

Uppgift å dödade elgar under laga jagttid inom Uppsala län:

År.	Stycken.
1881	59
1882	76
1883	58
1884	102
1885	114
Summa	409

För *hare*, hvaraf vid periodens början fans god tillgång, voro årgångarne under åren 1881, 1882 och 1883 fullt medelmåttiga, synnerligast sistnämnda år, som torde kunna anses såsom det för vildafveln fördelaktigaste under femårsperioden. Åren 1884 och 1885 voro ingalunda gynsamma för harens afvel, då äfven denna djurart synes varit stadd i aftagande. Särskildt tycktes 1885 års regniga väderlek hafva förorsakat sjukdom i lungorna.

Tjäder och orre: Kullarne gingo väl till under åren 1881 och 1883, hvarigenom stammen ej obetydligt ökades. Motsatt förhållande inträffade under åren 1882, 1884 och 1885, hvartill oblid väderlek under vår och försommar varit orsaken. Vid periodens slut var dock tillgången å dessa båda fogelarter ganska betydlig. Den mest förödande jagten härå är det grymma skyttet medelst lockning, under det ungarne vårdas af sina mödrar.

Af *hjerpen* minskas tillgången synbarligen år från år. Orsaken härtill torde förnämligast sökas i skogarnes gallring och rensning från vindfall samt kärrens afdikande, hvarigenom fogelns favoritstillhåll inskränkas. Hök, särskildt sparfhöken, och mård bidraga i betydlig mån till ungfogelkullarnes decimering.

Morkullan har visat någon ökning genom den i nädiga kungörelsen den 26 februari 1879 bestämda fridlysning.

Rapphönsstammen, hvilken, efter den nästan fullständiga tillintetgörelsen vintern 1874—1875, småningom börjat ånyo taga upp sig, hade genom den ovanligt långa och stränga vintern 1880—1881 så medtagits, att tillgång å dessa foglar nästan icke förefans under näst följande jagttid. Sedermera hafva dock rapp-

hönsen visat en stadig, om ock långsamt tilltagande ökning, gynnad af följande årens blida och snöfattiga vintrar, så att stammen vid periodens slut kunde anses nästan medelmåttig.

Vakteln, denna mera sydländska hönsfogelart, infinner sig ärligen, ehuru i helt ringa antal, å odlade marker.

Dubbla beckasinen, förr ganska talrik å de sankna ängarne i ådalarna, har numera genom markernas torrläggande blifvit nästan undanträngd från sina gamla vistelseorter, om han ock fortfarande, men vanligen i ringa antal, håller sig kvar i en och annan ort.

Gräsänderna hafva under senaste åren visat god tillökning.

Uppgift å af skogspersonalen eller genom dess försorg åtalade förbrytelser mot jagtförfattningarne, begångna inom länet:

Å r.	Antal mål.	Ådömda böter.		Skadeersättning.	
		Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1882	1	—	—	—	—
1883	4	100	—	50	—
1884	1	50	—	—	—
1885	1	15	—	—	—
Summa	7	165	—	50	—

Vidkommande *rofdjuren*, har af de större endast lo förekommit, hvilken dock numera är sällsynt, och förspörjes dess uppträdande endast undantagsvis. Ett sådant djur har år 1885 dödats inom länet.

Räfven har under femårsperioden varit mycket allmän, till stort men för det mindre villebrådet och smärre husdjur. 1885 års landsting beslöt, att skottpenningar för räf, som förut utgått med 3 kronor för så väl ung som gammal, skulle från och med år 1886 tillsvidare utbetalas endast för ungar till oförändradt belopp.

Mård har som vanligt förekommit der och hvar i de större skogarne.

Utter är ganska allmän.

Örn har högst sällan förekommit.

Berguf har under senaste åren varit mindre allmän än under periodens början.

Dufhök har funnits i stort antal.

Uppgift å dödade rofdjur inom Uppsala län samt skottpenningar därför:

År.	Loar.	Räfvar.	Mårdar, illrar och le-kattor.	Rof-foglar.	Kråkor.	Skottpenningar			
						af stats-medel.		af andra medel.	
						Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
1881.....	—	613	—	218	2,100	—	—	1,901	90
1882.....	—	468	—	220	1,790	—	—	1,483	20
1883.....	—	570	—	285	1,630	—	—	1,914	40
1884.....	—	671	1	251	1,290	—	—	1,693	50
1885.....	1	473	—	224	936	25	—	575	10
Summa	1	2,795	1	1,198	7,746	25	—	7,503	10

Uppgift å *husdjur, dödade af rofdjur* inom Uppsala län:

År.	Får.	Fjäderfän.	Beräknad skada.	
			Kronor.	öre.
1881.....	—	1,515	1,236	60
1882.....	—	2,611	2,234	35
1883.....	—	2,128	1,860	—
1884.....	4	2,732	2,218	91
1885.....	24	1,938	1,951	60
Summa	28	10,924	9,501	46

Å matnyttigt vildt och djurskinn hafva under femårsperioden varit följande gångbara pris: för hare 1 krona 50 öre stycket, tjäder 5 kronor paret, orre 3 kronor paret, hjerpe 75 öre stycket, morkulla 1 krona 50 öre stycket, gräsand 1 krona stycket, räfskinn 6:50 å 7:50 kronor, mårdskinn 12 å 15 kronor, utterskinn 15 å 18 kronor.

E) Bergs- och brukshandtering. Bergshandteringen inom länet är, som bekant, nästan uteslutande grundad på tillgodogörande af Dannemora jernmalmer. Tillverkningsmetoden är vid de flesta bruk fortfarande »Vallonsmide», hvilket, oaktadt dess erkända underlägsenhet i jämförelse med flere numera uppfunna metoder för jernförädling, bibehålles egentligen såsom en garanti för den utländske köparen, att det till salu utbjudna jernet verkligen är Dannemorajern.

Oaktadt de låga försäljningspris, som under perioden varit rådande, har dock såväl malm- som jernproduktionen inom länet stigit. År 1881 uppfordrades 1,171,753 centner jernmalm och tillverkades 374,908 centner tackjern samt 296,051 centner stångjern och smältstycken. År 1885 uppfordrades 1,282,938 centner jernmalm och tillverkades 457,380 centner tackjern samt 516,955 centner stångjern och smältstycken. Ökningen är för stång- och ämnesjernstillverkningen ovanligt stor och äfven för tackjernet och malmen ganska anseelig.

I afseende å den årliga tillverkningen hänvisas till Kungl. Kommers-kollegii årsberättelse. Beträffande de särskilda grufvorna och jernverken i länet meddelas här nedan:

Vattholma bruk har fem Lancashirehårdar, fem ånghammare och en vällagn. Tillverkningen, som utgöres af stångjern, smältstycken och gjutgods, har under nu ifrågakvarande femårsperiod betydligt aftagit, och var sista året allenast 28,020 centner smältstycken, 34,828 centner stångjern och 1,160 centner gjutgods, emot nära dubbelt dessa kvantiteter år 1881. En del tackjern hemtas från Lenna masugn i Stockholms län, i hvilken masugn beskickningen består af malmer från Dannemora, Salsta, Ramhälls och Stenrings grufvor. I närheten af Vattholma bruk ligger *Salsta jernmalmsfält*, öppnadt med sju grufvor. Malmbrytningen derstädes har under perioden ej varit af någon betydighet. Uppfordringen per år har uppgått allenast till 30 å 50,000 centner malm, uppbrutna från en å två grufvor inom hela fältet. Egarne af Salsta jernmalmsfält innehafva utom detta omkring 20 strögrufvor, ur hvilka emellertid ingen malm blifvit under femårsperioden bruten.

Dannemora grufvor utgöras af tre fält, det norra, mellersta och södra, hvilka innefattas uti odalutmälet. Under Dannemora grufbolag lyda derjemte flere strögrufvor. Brytningen, som så

småningom ökats med omkring 200,000 centner årligen, öfverstiger nu en million centner per år för hela fältet. Mellanfältet är numera, i ändamål att kunna fullständigare uttaga malmen och få grufvan säker mot ras, ordnadt för införande af takbrytning med igensättning. Kol och öfriga skogsprodukter, som behöfvas vid grufvorna, erhållas från till desamma hörande rekognitionsskogar.

I *Stenringsgrufvan*, belägen inom Morkarla socken och tillhörande Dannemora grufbolag, hafva brutits 40,000 å 50,000 centner malm årligen.

I *Ramhälls grufvor* inom Alunda socken har årsbrytningen uppgått från nära 60,000 till omkring 90,000 centner malm.

I *Anna-Johannagrufvan*, *Kalkbergsmossgrufvan* och *Gräsbo-grufvan*, alla belägna inom Films socken och tillhörande Österby bruks aktiebolag, har malmuppfordringen vexlat emellan 14,000 och 42,000 centner årligen. Arbetarnes antal i dessa grufvor har varit från 25 till 36, hvilka i dagaföring erhållit 1 krona och för borrbeting i grufvan 20 å 30 öre per borrfot.

Vid det sistnämnda aktiebolag tillhörande *Österby bruk* finnas masugn, stålugn för tillverkning af brännstål, gjutstålsverk och stångjernssmedja. Som drifkraft begagnas dels vatten, dels ånga. Af tillverkningen försäljes årligen till England öfver 70,000 centner tackjern och omkring 18,000 centner vallonstångjern. Återstoden af stångjernstillverkningen, 3 å 4,000 centner, användes till framställning af stål. För stångjernstillverkningen har arbetsstyrkan under perioden ökats från 32 till 42 man. Vid stålverket har arbetsstyrkan varit 29 man. Brukets skogar äro indelade för ordnad hushållning, och besås eller planteras årligen å dem en areal af 105 till 175 tunnland. Dessa skogar förslå i allmänhet till fyllande af brukets behof af kol och virke. Under periodens två sista år lär dock derjemte användts ej obetydligt af köpta kol, för hvilka betalats ett pris af 6 kronor å 7 kronor 50 öre per läst. Af bruket betalad forlön har varit 10 öre per centner och mil.

Vid *Gimo bruk* har tillverkats tackjern och stångjern på Vallonmetod. Drifkraften har varit vid blåsmaskinen samt kol- och malmspelet vid masugnen dels vatten, dels ånga, vid krossverket uteslutande vatten. Vid masugnen och dithörande verk har arbetsstyrkan varit 23 å 25 man. Stångjernssmidet har bedrifvits i två smedjor, den ena med tre smälthårdar och en räckhård samt tre hamrar, af hvilka två drifvits med ånga och en med vatten, den andra med en räckhård och en räckhammare, som drifvits dels med ånga och dels, då vattentillgången så medgifvit, med vatten. Arbetsstyrkan vid smidet har utgjorts af 24 å 32 man. Tillverkningen af tackjern och hårdverke har vexlat mycket. Efter att år 1883 hafva stigit från 16,000 till nära 35,000 centner, nedgick den år 1885 till 4,000 centner. Tillverkningen af stångjern har uppdrifvits från 16,000 centner till 20,664 centner.

Löfstaverken utgöras af *Löfsta*, *Karlholms* och *Åkerby bruk* samt *Tobo masugn*. På sistnämnda ställe har år 1883 uppförts en ny masugn jemte gasrostugn och krossverk. Drifkraften är uteslutande ånga. Malmen har hufvudsakligen hemtats från Dannemora grufvor. Endast en mindre del malm från Ramhälls och Stenrings grufvor har blifvit använd till beskickningen för tillverkning af tackjern till Lancashiresmide. Största tillverkningen inträffade år 1884, då af 209,676 centner malm och 20,491 läster stjelpta kol framställes 111,264 centner tack-

jern. Den årliga tillverkningen har eljest uppgått till 60 å 84,000 centner. Arbetsstyrkan har varit 28 man.

Vid *Löfsta bruk*, hvarest finnas sex Vallonhärddar med tre hammare och två Vidholmska blåsmaskiner, har den årliga tillverkningen varit 21 å 28,000 centner stång- och ämnesjern. Den ordinarie arbetsstyrkan har utgjorts af 42 man.

Vid *Karholms bruk* hafva Vallonhärddarne blifvit utbytta mot Lancashirehärddar och uppfördes 1881 ett nytt valsverk. Bruket består nu af fyra Lancashiresmälthärddar med en vällugn, tre hammare, ett valsverk för tillverkning af så kallade råstänger samt ett cylinderblåsverk. Härddarnes antal var under periodens fyra första år allenast tre, men en ny härd och en fläktmaskin uppsattes 1885, då jemväl arbetsstyrkan ökades från 26 till 30 man.

Af smältstycken och råstänger hafva blifvit tillverkade år 1881 26,450 centner, hvarefter tillverkningen så småningom ökats, så att den år 1885 uppgick till 38,124 centner.

Åkerby bruk, hvarest finnes allenast en stålugn för tillverkning af brännstål och en knipphammare, har under perioden varit i gång blott under år 1883, då derstädes tillverkades 223 centner blåsstål.

Bolaget »Strömsbergs bruksegare» innehar *Strömsbergs, Ullfors, Vesslands och Hilleboda bruk*, af hvilka det sistnämnda numera är nedlagdt.

Vid *Strömsberg* har masugnen blifvit nybygd 1882 samt påföljande år anlagts en gasrostugn, hvarjemte under 1885 uppsatts en mumlingshammare om 65 centners vikt. Högsta tillverkningen under perioden egde rum år 1883 med 87,410 centner tackjern samt 12,727 centner stång- och ämnesjern.

Vid *Vesslands bruk*, hvarest finnas tre Franche-Comté-härddar och tre hammare, har tillverkningen varierat emellan 7,000 och 17,000 centner stång- och ämnesjern.

Tillverkningen vid *Ullfors bruk* har varit mycket vexlande. Den var högst år 1884 med nära 39,000 centner jern.

Antalet arbetare vid de tre sistnämnda bruken har varit från 70 till 94.

Söderfors aktiebolag innehar *Söderfors bruk*, det största inom länet, samt *Elfkarleö bruk, Harnäs masugn* och *Brunna grufvor*.

Vid *Söderfors bruk* finnas två masugnar, en större och en mindre, den senare afsedd för bergselevers öfning, en smedja med nio 2-forms Lancashirehärddar och en vällugn, två räckhammare och en mumlingshammare, ett valsverk, två vällugnar, ett gjuteri, en ankarsmedja och ett martinverk, hvilket sistnämnda blifvit anlagdt under 1885. Af tackjern och gjutgods har årligen tillverkats 100 å 113,000 centner, af smältstycken 55 å 90,000 centner, af stångjern och afklipp 75 å 92,000 centner, af ankar- och grofsmide 250 å 360 centner, samt under år 1885 4,540 centner göt och gjutgods med Martinmetoden.

Arbetsstyrkan har utgjorts af 132 man.

Vid *Elfkarleö bruk* finnas för tillverkning af stång- och ämnesjern två verkstäder med fem härddar, af hvilka dock blott tre begagnas, och en vällugn, samt för stål och jernmanufaktur-tillverkning tre verkstäder och två stålugnar. Tillverkningen under perioden har i medeltal årligen uppgått till 30,000 centner stångjern samt 3,000 centner brännstål, hvaraf en del blifvit vid Söderfors utvalsadt till fjäderstål. Arbetsstyrkan har vexlat emellan 40 och 50 man.

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1881—1885. Uppsala län.

Det vid *Harnäs masugn* producerade tackjernet är afsedd hufvudsakligen för export. Under år 1885 var af tillverkade 66,434 centner tackjern 57,975 centner så kalladt exporttackjern. Arbetsstyrkan vid masugnen har varit 26 man.

I *Brunna grufvor* har malmbrytningen minskats från 28,000 centner till 13,000 centner. Uppfordringen sker med lokomobil.

F) **Fabriker, manufaktur och handverk.** I afseende härå får Länsstyrelsen, med hänvisning i öfrigt till Kungl. Kommers-Kollegii årsberättelser, inskränka sig till några summariska meddelanden.

Enligt inkomna uppgifter har tillverkningsvärdet vid samtliga fabriker och manufakturinnrättningar år 1885 uppgått, å länets landsbygd, till 4,190,569 kronor 43 öre, samt i städerna till 1,157,595 kronor 64 öre, hvilka siffror, hvad angår såväl landsbygd som stad, öfverstiga motsvarande i förra femårsberättelsen meddelade för 1880. Särskildt är att märka den af en uppdrifven byggnadsverksamhet såväl inom staden Uppsala som hufvudstaden förorsakade ökning i tillverkningsvärdet vid tegel-slagerierna, hvilket höjts ensamt å länets landsbygd från 188,356 kronor år 1881 till 413,876 kronor år 1885.

Antalet fabriksarbetare, som år 1880 uppgick till 2,065, var år 1885, enligt inkomna uppgifter, 2,576.

För *brännvinsbränningen* under perioden redogöres i nedanstående tabell, hvaraf synes, att bränneriernas antal, som åren 1876—1880 i medeltal varit 6⁹ för hvarje tillverkningstermin, under nu ifrågavarande period nedgått till 4⁶ för hvarje termin, samt att sammanlagda beloppet tillverkad brännvin, som förra perioden uppgick till 3,901,054 kannor, nu nedgått till 7,494,775² liter, under det tillverkningsafgiften minskats från 3,377,324 kronor 72 öre till 2,955,677 kronor 72 öre.

År.	Antal brännerier under		Största tillverkningen vid ett bränneri.	Minsta tillverkningen vid ett bränneri.	Sammanlagda beloppet tillverkad brännvin.	Sammanlagda afgifterna.	Kontroll och redovisningskostnader.
	vår-tillverkningen.	höst-tillverkningen.					
			Beskattningsbara Liter.	Beskattningsbara Liter.	Beskattningsbara Liter.	Kronor.	Kronor.
1881.....	4	4	328,384 ⁰	147,442 ⁸	945,849 ²	361,425 ⁰⁰	9,791 ⁹³
1882.....	5	5	499,398 ⁴	144,182 ¹	1,415,735 ²	540,976 ⁴⁰	11,813 ⁰⁷
1883.....	5	4	593,466 ⁸	144,856 ⁰	1,666,167 ¹	666,466 ⁸⁴	14,575 ⁶⁴
1884.....	4	5	815,474 ¹	168,368 ⁷	1,563,767 ⁸	625,507 ¹²	16,121 ¹⁹
1885.....	5	5	908,637 ²	209,828 ⁹	1,903,255 ⁹	761,302 ⁹⁶	16,087 ¹⁴
Summa	—	—	—	—	7,494,775 ²	2,955,677 ⁷²	68,388 ⁹⁷

Antalet af dem, som med biträde af annan än hustru och hemmavarande barn till afsalu *tillverkat handverksarbeten* eller såsom yrke utöfvat annan handtering, har år 1885 uppgått å landsbygden till 163 och i städerna till 224. Antalet af deras arbetare har samma år varit å landet 182 och i städerna 498.

Om åtgärder, som vidtagits till befrämjande af husslöjden inom länet, lemnas upplysning i sammanhang med redogörelse för undervisningsanstalter.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Längden af allmänna vägar inom länet enligt inkomna uppgifter utvisas af bifogade **tabell No 2.** Den under perioden tillkomna *nya* vägsträcka utgöres af dels en inom Bälinge härad anlagd sockenväg från Berg till Hällen och Gråmuren, om 1½ mils längd, hvilken väg, åstadkommen med statsmedel och enskilda bidrag till ett sammanlagdt belopp af 17,241 kronor 29 öre, blifvit såsom färdig afsynad, men ännu ej till allmänt underhåll indelad, dels en med statsanslag nyanlagd häradsväg, om 0½ mils längd, inom Harbo och Björklinge socknar från Bälinge häradsgräns förbi Nalmyra till Tierps sockengräns, och dels en ny häradsväg, om 0½ mils längd, från Morkarla kyrka, förbi Bols och Åby byar till häradsgränsen invid Films sockengräns.

Omlagda och förbättrade hafva blifvit af enskilda personer 0½ mil af den väg, som går från Erentuna sockengräns till Jufvansbo i Björklinge socken, 5,638 fot gammal väg inom Björklinge socken från Backbo vid Uppsalavägen till gamla häradsvägen vid Sätuna gård, 2,478 fot gammal väg inom samma socken från Nyby bro till Björklinge kyrka, samt af Norunda härads vägbyggnadsskyldige, för en kostnad af 575 kronor, 0¾ mil af en gammal väg inom samma socken från landsvägen till Rasbokils sockengräns. Med upptagande af dessa sistnämnda vägar bland häradsvägarne utgår 0¼ mil af de i förra femårsberättelsen upptagna sockenvägarne. Den för städerna tillkomna väglängden af 0¼ mil beror på gjord rättelse i uppgiften angående Uppsala stads vägar.

Två *broar* öfver Temnarån hafva blifvit under perioden ombyggda.

Länets *jernvägsförbindelser* hafva ökats genom dels tvärbananans genom Norrland fullbordande och dels Uppsala—Länna jernvägs redan i senaste femårsberättelse såsom ifrågasatt anmärkta förlängning till Norrtelge stad.

Bropenningar uppbäras fortfarande enligt fastställda taxor vid Flottsunds bro öfver Fyrisån vid dess utlopp i Mälaren och vid Karl XIII:s bro öfver Dalelven i Elfkarleby. Vid Ekolsunds bro uppbäras numera ej bropenningar. *Färjpenningar* erläggas såsom tillförene vid länets två färjor, den ena vid Hjulsta i Enköpings-Näs socken för öfverfart till Aspön i Södermanland och den andra vid Erikssund i Håtuna socken för öfverfart till Stockholms län.

Gästgiverierna i länet, hvilkas antal i senaste femårsberättelsen origtigt uppgifvits till 19 i stället för rätteligen 17, äro fortfarande desamma, som de då uppräknade, eller: Uppsala, Enköping, Tible, Bälsta, Litslena, Säfva, Kälffa, Dalkarsbo, Högsta, Hof, Böksta, Läby, Yfre, Mehede, Vestaná eller Elfkarleby, Skjerplinge och Haberga. Skjutsstationerna, deruti inberäknade jemväl tre sådana särskilda skjutsanstalter, som i 26 § skjutsstadgan afses, äro till antalet 14, nemligen vid Targesta, Hjulsta färja, Långtora, Tunalund, Storvreta, Rocknö eller Vaad eller Sjukarby, Örbyhus, Vattholma, Tierp, Söderby, Öster-Edinge, Andersby, Bro och Håkansbo.

Under perioden hafva två särskilda gånger, nemligen åren 1882 och 1885, förnyade *entreprenadauktioner* å skjutsen hållits.

Vid samtliga länets gästgivarvärdar samt vid 13 af skjutsanstalterna uppehåles skjutsen numera genom entreprenad. An-

gående skjutsen vid Hjulsta färja har entreprenadaftal ännu ej kunnat afslutas, utan sker skjutsningen derstädes i tur efter budning inom Näs socken.

Maximilegan för skjuts inom länet är fortfarande 1·80 krona milen. Under entreprenadtiden 1883—1885 har skjutsen vid Söderby skjutsanstalt utgjorts mot en maximibeloppet understigande lega af 1·60 krona milen. Med detta undantag har vid inom länet under perioden hållna entreprenadauktioner betingats maximilegan eller, hvad angår ofvannämnda jemlikt 26 § skjutsstadgan anordnade skjutsanstalter, belopp öfverstigande maximilegan.

Entreprenadbidrag hafva under perioden på grund af lemnade anbud samt landstingets beslut faststälts att utgå:

i Uppsala för åren 1883—1885 med 75 kr. och för åren 1886—1888 med	— kr.
» Enköping	» 500
» Tible	» 150
» Bälsta	» —
» Litslena	» 300
» Torgesta	» —
» Säfva	» 200
» Kälffa	» 100
» Långtora	» 75
» Tunalund	» 50
» Dalkarsbo	» 125
» Hof	» 150
» Högsta	» 100
» Böksta	» 50
» Läby	» 100
» Storvreta	» 40
» Yfre	» 150
» Mehede	» 50
» Elfkarleby	» 300
» Rocknö (Vaad)	» —
» Bro	» 50
» Edinge	» 30
» Andersby	» 10
» Skjerplinge	» 150
» Håkansbo	» 30
» Söderby	» —
» Haberga	» 100

En jemförelse med den i sista femårsberättelsen lemnade liknande uppgift för åren 1881—1883 visar, att entreprenadbidragens belopp i allmänhet ej obetydligt nedgått.

Skjutsanstalter, jemlikt 26 § skjutsstadgan, voro vid 1885 års utgång anordnade vid följande jernvägsstationer, nemligen: Vattholma, der skjutslegan utgick med 2 kronor milen för hvarje häst, dock ej under 1 krona för kortare väglängd, Örbyhus, der skjutslegan utgjorde 2 kronor 25 öre milen för hvarje häst, men för kortare väg ej under 1 krona 50 för en häst och ej under 2 kronor 50 öre för 2 hästar, samt Tierp, der skjutslegan utgjorde 2 kronor milen för hvarje häst, men för kortare afstånd än en half mil 1 krona 50 öre.

Antalet utgångna skjutshästar, som under perioden 1876—1880 nedgått från ett årligt medeltal under föregående period

af 14,895 till ett medeltal af 4,048 årligen, har under denna period ytterligare minskats till ett medeltal af 3,450 årligen.

Beträffande det *antal hästar och åkdon samt rid- och seltyg*, som vid skjutsanstalterna skola under hvarje dygn för den resande vara att tillgå, äfvensom tiden för hästarnes inställande, har någon afsevärd förändring ej under perioden gjorts, utan kvarstå i allmänhet härutinnan de bestämmelser, som i förra femårsberättelsen finnes anmärkta i der införda tabell Litt. I, hvilken därför ur denna berättelse uteslutits.

I förra femårsberättelsen anmärktes, att varuforsling såsom förvärfskälla för allmogen, efter tillkomsten af jernvägar inom länet, nästan alldeles upphört. Härvid torde emellertid böra märkas, att fortfarande inom länets norra fögderier under vintrarne malm- och timmerforsling gifva goda inkomster åt de jordinnehafvare, som, till följd af bostadens belägenhet intill grufvor och sågverk, kunna begagna sig af härtill lemnade tillfällen.

Statstelegrafstationerna hafva varit desamma som under förra perioden, nemligen Uppsala, Enköping och Skutskär, men derjemte kunna enskilde äfven begagna telegrafan vid jernvägsstationerna inom länet.

Under perioden har dessutom tillkommit ett nytt och verkamt samfärdsmedel. *Telefonledningar* hafva dels af enskilda personer och bolag, dels af för sådant ändamål bland enskilde bildade föreningar blifvit anlagda inom Uppsala och Enköpings städer, hvilka båda ledningar stå i förbindelse med hufvudstadens telefonnät; emellan Örbyhus jernvägsstation och Örbyhus gård, mejeri, ångsåg och jägmästarebostad; emellan Tierps jernvägsstation och Strömsbergs bruk, Fors gård, Ullfors bruk samt Gryttjoms apotek och läkarebostad; emellan Elfkarleö bruk, Harnäs, Söderfors bruk och Elfkarleö jernvägsstation. Denna uppräknade torde ej vara uttömmande, men saknar Länsstyrelsen tillförlitlig kännedom om öfriga ledningar. Uppsala telefonförening räknade vid 1885 års utgång 157 abonnenter.

Postinrättningar funnos vid periodens början i Uppsala, Enköping, Alunda, Balingsta, Björklinge, Häggeby, Löfsta bruk, Långtora, Rasbo, Rasbokil, Skokloster, Svista, Veckholm, Vendelsby, Vessland, Vestible, Viksta, Åkerby, Örsundsbro samt vid jernvägsstationerna Bergsbrunna, Bro, Bålsta, Bärby, Danne-mora, Ekolsund, Elfkarleö, Gamla Uppsala, Gimo, Grillby, Harnäs, Knaby, Kungsängen, Lundby, Marma, Orrskog, Skutskär, Störvreta, Söderfors, Tierp, Tobo, Vattholma, Vendel, Vänge, Åland och Örbyhus.

Af ofvan uppräknade postanstalter voro Uppsala och Enköping postkontor och de öfriga poststationer. Under perioden har tillkommit en ny poststation vid Olands—Stafby, hvadan alltså vid periodens utgång inom länet funnos 2 fullständiga postkontor och 44 poststationer.

Vid samma tid funnos inrättade landtbrefbärlinier emellan Hökhufvud—Gimo—Fors, Kungsängen—Vestra Ryd, Ekolsund—Litslena, Enköping—Vallby—Arnö, Enköpings-Näs—Enköping, Långtora—Nysätra, Örsundsbro—Holm, Balingsta—Dalby, Åland—Tible, Åland—Järlåsa, Tierp—Yfre, Löfsta bruk—Skjerp-linge och Löfsta bruk—Hällnäs, af hvilka linier den förstnämnda blifvit inrättad under perioden.

Vid samtliga ofvan uppräknade postanstalter finnas numera inrättade postsparbankskontor, hvarest finnas att tillgå post-

sparmärken. Dessutom hafva de flesta folkskolelärare och småskolelärarinnor i uppdrag att försälja dylika märken.

B) Sjökommunikationer.

Hamn- och lastageplatser inom länet vid Östersjön äro Harnäs och Skutskär i Elfkarleby socken, Ledskär i Öster-Löfsta socken samt Ångsskär i Hällnäs socken. De i förra femårsberättelsen såsom lastageplatser omförmälda Karringön, Svarthamn och Klubben torde måhända rättare böra benämnas båtplatser. Ångbåtskommunikationer hafva under perioden uppehållits emellan Uppsala och Stockholm med 4 ångbåtar, mellan Uppsala och landsbygden omkring Ekoln och Skotjärden med 1 ångslup, emellan Uppsala, Örsundsbro och närliggande landsbygd med 1 ångbåt, emellan Enköping och Stockholm med 2 ångbåtar, emellan Ekolsund och Stockholm med 1 ångbåt, emellan Säbyholm och Stockholm med 1 ångbåt, emellan Brogård och Stockholm med 1 ångbåt, emellan Örsundsbro och Stockholm med 2 ångbåtar samt emellan Vesslands och Löfsta socknar och Gefle stad med 1 ångbåt.

Sjöfarten å Fyrisån har

år 1881	börjat den 16 maj,	slutat den 23 december
" 1882	" " 1 april	" " 31 "
" 1883	" " 1 maj	" " 18 "
" 1884	" " 13 april	" " 29 november
" 1885	" " 21 "	" " 26 "

I Enköpingsån har segelfarten

år 1881	börjat den 12 maj och slutat den 20 december
" 1882	" " 21 mars " " 18 november
" 1883	" " 9 maj " " 7 december
" 1884	" " 18 april " " 27 november
" 1885	" " 21 " " " 6 december

Uppsala hamnkassa har under perioden haft följande inkomster:

Uppbörd:

år 1881	kr. 13,211: 58
" 1882	" 15,835: 63
" 1883	" 16,967: 10
" 1884	" 16,926: 40
" 1885	" 16,870: 76
	79,811: 47.

Räntemedel och diverse inkomster:

år 1881	kr. 3,873: 38
" 1882	" 4,021: 55
" 1883	" 4,507: 85
" 1884	" 3,390: 31
" 1885	" 2,702: 10
	18,495: 19.

Inkomsterna hafva alltså sammanlagdt uppgått till 98,306 kronor 66 öre, mot 64,998 kronor 66 öre under nästföregående femårsperiod.

Härtill kommer i kassans debet dels behållning vid 1880 års slut kr. 68,639: 85, dels ock skuld till Handels- och Sjöfartsfonden för lån, utgörande efter amortering vid periodens slut " 33,066: 03

Summa kr. 200,012: 54

Kassans utgifter hafva under perioden uppgått till..	kr. 112,965: 44
Den balanserade skulden vid periodens början utgjorde.....	» 35,000: —
och den bokförda behållningen vid periodens slut...	» 52,047: 10
	Summa kr. 200,012: 54
Då från nyssnämnda behållning.....	kr. 52,047: 10
drages ofvannämnda skuldbelopp.....	» 33,066: 03
så befinner kassans verkliga behållning vara.....	kr. 18,981: 07,

hvilket belopp vida understiger kassans motsvarande behållning vid nästföregående periods slut, eller 33,639 kronor 85 öre, beroende deraf, att ansefliga kostnader måst nedläggas på materiel-uppköp och upprensning af farleden vid Erikssund.

Ovfanstående siffror utvisa emellertid, att rörelsen i staden Uppsalas hamn tilltagit.

Beträffande de å nämnda stad trafikerande ångfartygen Uppsala, Fyris, Garibaldi, Nya Uppsala och Nornan har meddelats, att deras resor och tons befraktadt gods utgjort:

	Resor.	Ton.
år 1881.....	544	26,721
» 1882.....	807	38,413
» 1883.....	914	45,363
» 1884.....	919	61,545
» 1885.....	840	55,186
eller i medeltal	805	45,446.

Enköpings hamnkassa har under perioden haft följande inkomster:

Hamnafgifter:

år 1881.....	kr. 4,002: 86	
» 1882.....	» 4,659: 86	
» 1883.....	» 5,017: 18	
» 1884.....	» 3,643: 58	
» 1885.....	» 3,987: 40	21,310: 88

Räntemedel och diverse inkomster:

år 1881.....	kr. 693: —	
» 1882.....	» 968: 44	
» 1883.....	» 1,236: 83	
» 1884.....	» 1,255: —	
» 1885.....	» 1,264: 88	5,418: 15
	Summa	26,729: 03

Utgifterna under samma tid hafva utgjort:

år 1881.....	kr. 866: 11	
» 1882.....	» 1,003: 88	
» 1883.....	» 4,271: 73	
» 1884.....	» 5,265: 51	
» 1885.....	» 2,891: 30	14,303: 03,

hvidan, då öfverskottet af inkomsterna under perioden, 12,456 kronor, lägges till kassans behållning vid 1880 års slut, 15,279 kronor, kassans behållning vid 1885 års slut utgjorde 27,735 kronor.

Sedan de i senaste femårsberättelsen omförmälda af Länsstyrelsen den 31 december 1878 utfärdade *taxor* å afgifter för Uppsala, Enköpings, Örsundsbro, Skutskärs och Harnäs hamnar, för Österby lastbrygga i Vallby socken, för Staxhammars lastbrygga

i Kungs-Husby socken, för en lastbrygga vid Uppsala—Gefle jernvägs anslutning till Tierpsån samt för begagnande af segelleden genom Almarestäket med 1883 års utgång upphört att gälla, har Länsstyrelsen, jemlikt kungl. bref den 14 december 1883, utfärdat *taxor*, att gälla från och med 1884 års ingång till och med af utgången 1888 ej blott för ofvannämnda hamnar och segelled, utan äfven för begagnande af segelleden från Örsundsbro hamn till Högby brygga i Nysätra socken, för genomfarten af Örsundsbro samt för begagnande af en utaf Uppsala—Margrethills jernvägsaktiebolag anlagd lastbrygga vid jernvägens anslutning till Dalelven i närheten af Söderfors.

C) **Sjöfart och Handel.** Under hänvisning i öfrigt till Kungl. Kommers-Kollegii årsberättelser får Länsstyrelsen rörande dessa ämnen meddela följande:

Till inrikes sjöfart begagnade, seglande fartyg af mer än 10 tons dräktighet, tillhöriga personer inom länet, voro vid 1885 års slut 9, mot 12 vid slutet af 1880; och uppgick nämnda 9 fartygs dräktighet till sammanlagdt 404⁰⁶ tons.

Länet tillhöriga, med ångmaskin försedda, *till inrikes sjöfart begagnade* fartyg utgjorde vid 1885 års slut ett antal af 13 med tillhoppa 316 hästkrafter.

Till utrikes sjöfart begagnade, länet tillhörande *segelfartyg* voro vid 1885 års slut till antalet 3, om tillhoppa 1,099⁷⁸ tons dräktighet, hvarjemte vid nämnda tid fans ett för samma ändamål begagnadt med ångmaskin försedt fartyg om 196²⁵ tons dräktighet.

Under perioden hafva vid länets Östersjökust strandat svenska skeppet »Carolina», norska skeppet »Atterdag», en skonare »Duo», en skonare från Vätö, skonerten »Niord», skonaren »Maria» samt slupen »Petré».

Antalet handlande utgjorde år 1885 å landsbygden 178 mot 155 år 1880 och i städerna 255 mot 237 år 1880 samt deras betjening å landsbygden 82 mot 60 år 1880 och i städerna 250 mot 282 år 1880.

Marknaderna i Uppsala hafva fortfarande varit 3, nemligen 1 i februari under sex dagar (den så kallade Distingsmarknaden), 1 under 1 dag i juni månad samt 1 under 2 dagar i oktober. På framställning af en landtkommun inom Stockholms län, har Kungl. Kommers-Kollegium genom utslag den 29 maj 1885 bestämt, att sistnämnda marknad dädanefter skulle hållas mellan den 10 och den 20 oktober. Enligt af stadsfullmäktige i Uppsala år 1884 fattadt beslut, skall å den första helgfria onsdagen i hvarje månad, då marknad ej inträffar, hållas så kallad torgdag, men har denna anordning ej medfört någon märkbar förändring i varutillförseln.

De i senaste femårsberättelsen omförmälda månatliga kreatursmarknader, hvilka i Enköping ersatt derstädes förut hållna så kallade frimarknader, hafva under perioden fortgått.

De vid markegångssättningarna inom länet, enligt § 3 mom. 2 och 3 af kungl. kungörelsen den 11 maj 1885 bestämda *markegångspris* å länets nedannämnda produkter hafva varit:

	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.
1 kubikfot hvete.....	kr. 2 ⁸² .	3 ¹⁶ .	3 ⁰⁰ .	2 ⁵³ .	1 ⁹⁴ .
1 » råg.....	» 2 ⁷⁵ .	2 ¹⁴ .	1 ⁹⁷ .	1 ⁹⁰ .	1 ⁵⁸ .
1 » korn.....	» 1 ⁹⁵ .	1 ⁷⁵ .	1 ⁶² .	1 ⁶⁴ .	1 ⁵⁰ .
1 » hafre.....	» 1 ³⁷ .	1 ¹⁵ .	1 ¹⁰ .	1 ¹⁴ .	1 ¹⁴ .
1 centner smör.....	» 75 ⁰⁰ .	75 ⁰⁰ .	71 ⁰⁰ .	72 ⁰⁰ .	70 ⁰⁰ .
1 » stångjern....	» 7 ⁰⁰ .	7 ⁰⁰ .	7 ⁰⁰ .	7 ⁰⁰ .	7 ⁰⁰ .

Antalet försäljningsställen för spritdrycker, uppskattade kannetal vid utminuterung och utskänkning samt influtna försäljningsafgifters och vinstmedels belopp och fördelning under periodens fem försäljningsår utvisas af tabell Litt. I. Utminuteringsställesnas antal är fortfarande 1 i hvarje af länets städer. För sista försäljningsåret har tillkommit ett utminuteringsställe a

landsbygden. De fasta utskänkingsställesnas antal i städerna har minskats från 15 till 14. Det uppskattade kannetalet har fallit, för utminuterungen från 170,000 kannor vid förra periodens slut till 155,250 kannor under året 1884—1885, och för utskänkningen från 63,871 $\frac{2}{3}$ kannor vid förra periodens slut till 63,621 $\frac{2}{3}$ kannor under sista året af denna period.

Tab. Litt. I.

Försäljning af spritdrycker och afgifter derför.

År.	Antal utminuteringsställen		Antal utskänkingsställen				Uppskattadt kannetal vid		Influtna utminuterings- och utskänkingsafgifter samt vinstmedel.					De influtna afgifternas och vinstmedels fördelning.				
	i städerna.	på landet.	i städerna		på landet		utminuterung.	utskänkning.	För utminuterung.		För utskänkning.		Summa influtna försäljningsafgifter.	Uppbördsprovision.	Landstingets andel.	Städernas andel.	Soknarnas andel.	Hushållningssällskapets andel.
			för hela året.	för kortare tid.	I städerna.	På landet.			I städerna.	På landet.								
1880—1881.....	2	—	15	8	3	4	146,000	63,106 $\frac{2}{3}$	36,500	—	142,609 $\frac{2}{6}$	3,780 $\frac{00}{00}$	182,889 $\frac{26}{00}$	123 $\frac{49}{00}$	36,553 $\frac{16}{00}$	107,395 $\frac{99}{00}$	2,263 $\frac{46}{00}$	36,553 $\frac{16}{00}$
1881—1882.....	2	—	15	8	3	5	172,000	72,401 $\frac{2}{3}$	43,000	—	128,169 $\frac{46}{00}$	4,229 $\frac{33}{00}$	175,398 $\frac{79}{00}$	143 $\frac{93}{00}$	35,050 $\frac{97}{00}$	102,620 $\frac{40}{00}$	2,532 $\frac{52}{00}$	35,050 $\frac{97}{00}$
1882—1883.....	2	—	13	7	3	3	160,000	66,228 $\frac{8}{9}$	40,000	—	125,347 $\frac{17}{00}$	5,729 $\frac{33}{00}$	171,076 $\frac{50}{00}$	132 $\frac{98}{00}$	34,188 $\frac{71}{00}$	99,135 $\frac{37}{00}$	3,430 $\frac{73}{00}$	34,188 $\frac{71}{00}$
1883—1884.....	2	—	14	9	3	3	150,000	68,247 $\frac{2}{3}$	37,500	—	119,704 $\frac{71}{00}$	5,730 $\frac{00}{00}$	162,934 $\frac{71}{00}$	129 $\frac{59}{00}$	32,561 $\frac{02}{00}$	94,251 $\frac{96}{00}$	3,431 $\frac{12}{00}$	32,561 $\frac{02}{00}$
1884—1885.....	2	1	14	8	3	2	155,250	63,621 $\frac{2}{3}$	37,500	1,312 $\frac{50}{00}$	117,001 $\frac{09}{00}$	3,910 $\frac{00}{00}$	159,723 $\frac{59}{00}$	128 $\frac{52}{00}$	31,919 $\frac{01}{00}$	92,629 $\frac{81}{00}$	3,127 $\frac{24}{00}$	31,919 $\frac{01}{00}$

5. Kameralförhållanden.

Uti den vid berättelsen fogade tabellen N:o 3 redogöres för fastigheterna inom länet och deras taxeringsvärden. En jemförelse med motsvarande tabell för år 1880 visar, att åtskilliga förändringar i afseende härå under femårsperioden inträffat. Försåvidt dessa afse jordnaturerna å landsfastigheterna, bero de väsentligen derpå, att indragna militieboställen, deraf omföring ej skett under den förra femårsperioden, nu öfverförts dels till säterier och dels till hemman af krononatur, att åtskilliga hemman och lägenheter af krononatur, i följd af skedda skatteköp, hvilka på sätt nedan intagna förteckning utvisar, under de fem år berättelsen afser, varit rätt många, omförts till skatte, samt att ett par mindre, indragna militieboställen af statsverket försålt och deraf fått frälsernatur.

I afseende å fastigheternas taxeringsvärde utvisar tabellen för år 1885 en icke obetydlig förhöjning ifrån 1880 års värden — såväl för landsbygden som i synnerhet för städerna. Hvad den förra beträffar har, frånräknadt det belopp af 4,925,550 kronor, som utgör sammanlagda värdet af de först i denna tabell upptagna kyrkor och andra offentliga byggnader å landet samt frälseräntor, värdet å öfriga fastigheter å landet vuxit till 75,235,700 kronor.

I städerna åter, der värdet å gårdar är temligen oförändradt, har värdet å hus och tomter ökat med nära 10 millioner kronor, deraf ungefär en half million kommer på Enköping och återstoden på Uppsala; beroende denna betydande värdeförhöjning väsentligen på antalet och beskaffenheten af de under femårsperioden tillkomna byggnader.

Skatteköp hafva under de år, berättelsen afser, beviljats å efterföljande hemman och lägenheter emot de för dem utförda belopp, nemligen:

År 1881.		Kronor.
Sidbygdskärret och Baddriskärret	mot	343.
Svärjarmyra, $\frac{9}{32}$ mantal	»	046.
Billströms täppa	»	164.
Djupmyra eller Gripenskärret	»	375.
Vintertorpet, en äng $\frac{177}{221}$	»	3453.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{4}$ mantal Östanå N:o 16	»	799.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå N:o 4	»	604.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{4}$ mantal Östanå N:o 13	»	1255.
Uggeln N:o 2, $\frac{1}{8}$ mantal	»	3464.
Ekskogen, en åkerfjell	»	177.
Vinningsberg, $\frac{9}{32}$ mantal	»	354.
Carlsäter N:o 1, $\frac{3}{8}$ mantal }	»	3661.
Carlsäter N:o 2, $\frac{1}{4}$ mantal }		
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå N:o 6, $\frac{5}{6}$	»	1083.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå N:o 7, $\frac{7}{8}$	»	601.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå N:o 5	»	721.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå N:o 3, $\frac{5}{6}$	»	760.
Ricksberga, allmänningsodling $\frac{245}{458}$	»	359.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå N:o 1	»	1344.
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{4}$ mantal Östanå N:o 10	»	1112.
Norrvisjö odling	»	435.
Eklunda N:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal	»	1709.
Köpskogholmen, en odling, $\frac{1}{2}$	»	2110.

	Kronor.		Kronor.
År 1881. Vestanås odling	mot 2'11.	År 1883. Kråksbo, en äng	mot 1'09.
Vallskog N:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal	" 30'91.	Vinningsberg, $\frac{7}{122}$ mantal	" 8'51.
Mullbromossar N:o 2, en uppodling under $\frac{1}{4}$ mantal	" 3'33.	Yttrö N:o 13, en äng	" 2'71.
Östanå N:o 2, $\frac{3}{4}$	" 3'93.	Yttrö N:o 12, en äng	" 2'71.
Mullbromossar N:o 3, en uppodling under $\frac{1}{4}$ mantal	" 3'93.	År 1884. Bråboda eller Svartmyrn N:o 1, en äng	" 13'41.
År 1882. Åhlfors N:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal	" 101'35.	Pålsbo N:o 1, en äng	" 2'03.
Instängslor, 2 st., uppodling	" 8'80.	Bäggeby N:ris 6 och 7 och $\frac{1}{16}$ af Svanby N:o 7	" 3'81.
Instängslor, 3 st., uppodling	" 17'42.	Apalboda N:o 1, $\frac{1}{12}$ mantal	" 8'67.
Instängslor, 19 st., uppodling	" 48'05.	Nyvalla N:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal	" 25'03.
En uppodling under Långhällarne	" 10'23.	Årsta N:o 4, en äng, $\frac{31}{87}$	" 8'55.
Tjällinge N:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal	" 89'09.	Fängsången N:o 1, en äng	" 2'89.
Eskeskyra, en utjord, $\frac{1}{2}$	" 7'50.	Bäggeby N:o 11, en äng, $\frac{1}{6}$	" 0'42.
Svanby N:o 7, en äng, $\frac{1}{2}$	" 10'55.	Thorslunda N:o 2, en äng, $\frac{268}{1000}$	" 4'27.
Svanby N:o 9, en äng, $\frac{1}{12}$	" 1'28.	År 1885. Fängsången N:o 2, en äng	" 2'27.
Svanby N:o 10, en äng, $\frac{1}{12}$	" 1'28.	Granslätt N:o 1	" 14'39.
Svanby N:ris 9 och 10, tvenne ängar, $\frac{1}{2}$	" 1'46.	Blackmyrn N:o 3, en äng	" 15'78.
Svanby N:o 11, en äng, $\frac{1}{3}$	" 0'89.	Dalmyrn N:o 2, en äng, $\frac{1}{3}$	" 3'65.
Svanby och Vester Ensta N:o 1, $\frac{1}{4}$	" 1'80.	Timmermyran N:o 1, en äng	" 4'37.
Fäcklinge N:o 3 och Svanby N:o 11, tvenne ängar, $\frac{1}{6}$..	" 0'90.	Grånby N:o 3, en utjord	" 67'50.
Fäcklinge N:o 3, en äng, $\frac{1}{3}$	" 0'89.	Färdknäppen N:o 1, en äng	" 1'60.
Fäcklinge N:o 5, en äng	" 10'84.	Tillkomman N:o 1, en äng	" 1'54.
Medora, en äng	" 100'00.	Bäggeby N:o 5, en äng	" 2'81.
Tolboda N:o 2, en äng	" 7'50.		
Tolboda Svartmyrn N:o 1, en äng	" 8'00.		
Ransta N:o 2, $\frac{1}{4}$ mantal	" 50'29.		
Gropgårdsmossen, en äng, $\frac{2}{3}$	" 2'50.		
Yttrö N:o 10, en äng	" 2'71.		
Risbomossen, en äng, $\frac{1}{2}$	" 12'37.		
Mosta N:o 1, ett torp	" 15'34.		
Mullbromossar, en uppodling under $\frac{1}{2}$ mantal Östanå	" 0'86.		
N:o 7, $\frac{1}{8}$	" 0'54.		
Bäggeby N:o 10, en äng, $\frac{1}{7}$	" 0'54.		
Bäggeby N:o 9, en äng, $\frac{1}{7}$	" 2'11.		
Svanby N:o 7, en äng, $\frac{1}{10}$	" 1'10.		
Mullbromossar N:o 2, en uppodling under $\frac{1}{4}$ mantal	" 1'10.		
Östanå N:o 2, $\frac{1}{4}$	" 1'15.		
År 1883. Hammarannasmyrn, $\frac{1}{4}$	" 1'55.		
Brunstöten N:o 1, $\frac{1}{4}$	" 3'39.		
Vallby slätta, en äng	" 9'70.		
Stockmossen	" 31'60.		
Notarien Leijels uppodling	" 3'44.		
Stötkulla N:o 1, en äng	" 3'63.		
Raklösen N:ris 2 och 3, tvenne ängar	" 8'10.		
Morödnigen	" 6'38.		
Dalmyrn N:o 1, en äng, $\frac{1}{3}$	" 2'47.		
Blackmyrn N:o 9, en äng	" 3'65.		
Dalmyrn N:o 2, en äng, $\frac{1}{3}$	" 1'25.		
Blackmyrn N:o 8, en äng	" 10'31.		
Blackmyrn N:o 4, en äng	" 5'29.		
Yttrö N:o 9, en äng	" 166'39.		
Catrinedal N:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal, Björnbo N:o 2, Blackmyrn	" 21'46.		
N:o 5, Finntorp N:o 2, Fiskartorp N:o 2, Fälbäcken	" 1'95.		
N:ris 2 och 3, Fåbo N:o 2, Valborödnigen N:o 1,	" 1'12.		
Oxkärret N:o 1 och Stynsberg N:o 3	" 0'72.		
Rosendal N:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal			
Åsby N:o 4, en äng			
Olof Thoms slätta N:o 1, en äng			
Svanby N:o 8, en äng, $\frac{3}{8}$			

För bestämmande af afgäld hafva hos Länsstyrelsen anmänts *jordafsöndringar* till följande antal: år 1881 sex för alltid och sex för viss tid, år 1882 sex för alltid och fyra för viss tid, år 1883 en för alltid, år 1884 nio för alltid och en för viss tid och år 1885 sex för alltid och 1 för viss tid.

Utländingar tillhörande egendomar voro inom länet vid periodens slut, på sätt **tabellen N:o 6** utvisar, Ekolsunds egendom med underlydande, tillhörig engelske undersåten P. B. Seton, samt ett och ett halft mantal Åkerby by i Bälunge socken, hvilka fastigheter, utgörande tillsammanlagdt 7 mantal säteri och $17\frac{5}{8}$ mantal allmänt frälse, voro vid samma tid åsatte ett taxeringsvärde af tillsammanlagdt 694,300 kr.

Rörande *egendomar af fideikommissnatur* samt *egendomar tillhörande inhemska aktiebolag* lemnas redogörelse i **tabellerna N:ris 4 och 5**, utvisande, att vid periodens slut funnos inom länet, af de förra 1 mantal krono, $28\frac{443}{660}$ mantal skatte, $63\frac{5}{12}$ mantal säteri och $136\frac{157}{340}$ mantal allmänt frälse samt af de senare $\frac{1}{6}$ mantal krono, $58\frac{7451}{8568}$ mantal skatte, $19\frac{1}{4}$ mantal säteri samt $113\frac{427}{480}$ mantal allmänt frälse. Taxeringsvärdet var vid samma tid å *egendomar af fideikommissnatur* sammanlagdt 4,722,400 kronor samt å *egendomar tillhörande inhemska aktiebolag* sammanlagdt 7,775,300 kronor.

Under perioden hafva afslutats 23 *laga skiften* å 38'01 mantal, emot 36 laga skiften å 73'68 mantal under perioden 1876—1880. Skiftena hafva således, likasom föregående period, varit till antal och omfång i ständigt aftagande och torde snart vara att anse såsom afslutade i länet. *Hemmansklyfningarne*, för hvilka lemnas redovisning i efterföljande tabell, hafva deremot något tillvuxit i antal och omfång. Antalet har nemligen varit 23 mot 19 under förra perioden, och skiftade qvadratref uppgingo under åren 1876—1880 till 23,810 qvadratref mot 3,062 hektar under nu ifrågavarande period.

Hemmansklyfningar.

År.	A f s l u t a d e h e m m a n s k l y f n i n g a r .																					
	Skiftade mantal.		Qvarboende delegare.						Utflyttade delegare.						Skiftade hektar.							
	Antal.	Oformelade.	Nuvarande.	Skiftesantal.					Summa.	Skiftesantal.					Summa skiften.	Åker.	Äng.	Odlingemärk.	Åfrosningsjord.	Impedimenter.	Summa.	
				1.	2.	3.	4.	Öfver 4.		1.	2.	3.	4.	Öfver 4.								
1881.....	7	—	4·09	9	5	2	—	2	18	1	—	—	—	—	1	36	96	71	4	157	2	330
1882.....	1	—	0·25	5	1	—	—	—	6	—	1	1	—	—	2	12	17	3	—	74	—	94
1883.....	3	—	2·45	3	4	—	—	—	7	2	1	1	—	—	4	18	94	75	2	143	3	317
1884.....	7	—	5·85	3	2	5	1	4	15	9	5	2	—	—	16	71	241	257	—	1,413	8	1,919
1885.....	5	—	1·75	1	4	2	1	—	8	—	2	3	2	—	7	40	75	74	—	248	5	402
Summa	23	—	14·39	21	16	9	2	6	54	12	9	7	2	—	30	177	523	480	6	2,035	18	3,062

I afseende å kronouppbörlen får länsstyrelsen hänvisa till de detaljerade länsredogörelser, som innefattas i riksdagens revi-

sorers berättelser om den af dem verkställda granskning af statsverket.

6. Politi.

Antalet lärjungar vid Ultuna landbruksinstitut under perioden har varit:

År.	Landbruks-elever.	Elever vid den högre mejeriskolan.	Landbruks-lärlingar.	Qvinliga mejerielever.
1881.....	49	—	24	8
1882.....	49	—	24	8
1883.....	55	—	25	8
1884.....	48	6	24	upphört
1885.....	46	9	24	—

För skogsskolan å Tierps kronopark är redogörelse lemnad i afdelningen om skogshushållning.

Tekniska aftonskolan i Uppsala har under perioden fortgått i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den i senaste femårsberättelsen omförmälda plan. Skolans bestånd har blifvit kraftigt betryggadt, sedan för dess behof på stadens bekostnad uppförts en särskild byggnad, som hösten 1885 blef för sitt ändamål färdig. Detta hus, som är uppfördt af sten och med inredning har kostat omkring 75,000 kronor, innehåller 14 större lärosalar jemte rum för modellering, modellsamling, bostad för vaktmästare m. m. Skolans ändamål är att åt män och ynglingar, hvilka redan äro i yrken anstälde, dels bereda tillfälle att erhålla undervisning i sådana ämnen, som för hvarje samhällsmedlem anses nödiga, dels meddela sådana kunskaper, som för särskild yrkesskicklighet äro af vigt. I den mån, omständigheterna det medgifva, lemnar skolan dylik undervisning jemväl åt qvinliga elever. Undervisning lemnas i väl- och rättskrifning, modersmålets behandling i smärre uppsatser, räkning, geometri, hand- och linearritning, beskrifvande geometri, byggnadsritning, mekanisk fackritning, perspektivritning, målning, bokföring, modellering, fysik och allmän naturlära. Vid skolan äro anstälde en föreståndare och elfva lärare. Antalet lärjungar utgjorde under 1885 års vårtermin 224, deraf 160 manliga och

64 qvinliga. Under perioden har skolan uppehållits dels genom årliga anslag af Uppsala stad med 2,500 kronor och af länets landsting med 1,000 kronor, dels ock genom statsbidrag, som under 1885 utgick med 3,000 kronor. Dessutom hafva i terminsavgifter uppburits 1 krona 50 öre af manlig, samt 1 krona af qvinlig elev.

Den i senaste femårsberättelsen omförmälda söndageskola för handverkslärlingar i Uppsala har, sedan numera anordnats fortsättnings- och repetitionsskolor i enlighet med kungl. förordningen angående minderåriges användande vid fabriker m. m., väsentligen förlorat sin betydelse. Lärjungarnes antal, som år 1881 utgjorde 117, hade år 1885 minskats till 19.

Åt folkskoleväsendet inom länet har under perioden egnats stor omsorg. I Uppsala har för folkskolans räkning uppförts en större byggnad af sten, som med inredning kostat staden omkring 140,000 kronor. Det äldre, dock endast för några få år sedan uppförda skolhuset har begagnats vid undervisning af flickor samt det nya vid undervisningen af gossar.

Länets folkhögskola har under perioden fortgått efter samma plan, som för dylika undervisningsanstalter i allmänhet är antagen. Till dess uppehållande har från landstinget utgått årligen 3,500 kronor, hvarjemte skolan åtnjutit statsanslag, dels af 1,600 till 2,000 kronor årligen, dels i form af underhållsbidrag af obemedlade elever. Lärjungarnes årsavgift har fortfarande varit satt till 40 kronor för dem hvar. Vid skolan hafva varit anstälde en första och en andre lärare. Lärjungarnes antal utgjorde under läsåret:

1880—1881.....	27
1881—1882.....	19
1882—1883.....	24
1883—1884.....	20
1884—1885.....	16.

Under periodens sista år inrättades i Uppsala af enskild person en skola för döfstamma barn, hvilken skola af 1885 års

landsting erhöill ett understöd af 1,800 kronor. Elevernes antal var under samma år fem.

Sedan länets landsting år 1882 anvisat anslag af dels 3,000 kronor för inrättande af en *vård- och uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn* från länet, dels lika belopp för beredande af en tidsenlig undervisning för sådana sinnesslöa barn, som voro derför emottagliga, antingen i ofvannämnda eller annan för sådant ändamål afsedd anstalt, har landstinget under år 1885 för ett pris af 20,000 kronor inköpt ett hemman i Rickomberga by inom Bondkyrka socken, för att derstädes anlägga en för länet afsedd vård- och uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn.

Den i förra femårsberättelsen omnämnda *flickskolan i Enköping*, som ursprungligen bildats genom enskild donation, och numera utgör stadens folkskola för flickor, har under perioden fortgått på tre afdelningar. I två af dessa har meddelats undervisning i vanliga folkskoleämnen och i den tredje undervisning i handaslöjd.

I Enköping har dessutom under år 1885 ä enskild mans initiativ och med af honom lemnade penningbidrag bildats en *elementarskola för flickor*, bestående af sex klasser jemte två förberedande afdelningar.

Med folkskolorna ej blott i Uppsala och Enköping, utan äfven i de flesta af länets kommuner å landsbygden, äro numera förenade *slöjdskolor* för så väl gossar som flickor. Den i senaste femårsberättelsen omförmälda af landstinget och hushållningssällskapet gemensamt tillsatta slöjdskomité har under perioden upphört, hvarefter landstinget öfvertagit omsorgen af den egentliga skolslöjden, till hvars uppmuntrande anslagits ett årligt belopp af 2,000 kronor att fördelas med belopp af högst 50 kronor emellan sådana slöjdskolor inom länet, som ansetts deraf förtjenta. Hushållningssällskapet å sin sida har för tillfällig undervisning i hemslöjd anslagit 1,000 kronor årligen, med hvilket understöd anordnats undervisningskurser å landsbygden, dels

för män i gröfre korgflätning och dels för kvinnor i väfnad. Slöjdmagasinet i Uppsala eger fortfarande bestånd, men numera såsom enskildt företag, utan bidrag från det allmänna.

Det af landstinget inrättade *seminarium för småskolelärarinnor* har under perioden fortgått efter samma plan som den i senaste femårsberättelse omförmälda. Elevernas antal utgjorde år 1885 25.

At *hypoteks- och bankinrättningar* hafva under perioden inom länet verkat desamma, som i senaste femårsberättelsen finnas uppräknade, eller Hypoteksföreningen mellan jordegare i Uppsala, Stockholms, Vestmanlands, Södermanlands och Örebro län; Upplands enskilda bank med hufvudkontor i Uppsala och afdelningskontor inom länet i Enköping; Mälareprovinsernas enskilda bank, som har afdelningskontor i Uppsala och Enköping; samt Vesterås, Köpings, Sala och Enköpings städers hypoteksförening, hvars styrelse har sitt säte i Vesterås.

Antalet till länet hörande delegare i ofvannämnda Hypoteksförening mellan jordegare i Uppsala, Stockholms med flere län uppgick vid bolagets den 10 november 1885 afslutade räkenskapsår till 960, och har delegareantalet inom länet, som år 1880 uppgick till 763, sålunda under perioden ökat med 197. Värdet af jord inom länet, för hvilken inträde i hypoteksföreningen vunnits, var den 10 november 1885 efter bevillningstaxering 11,501,773 kronor och efter särskild uppskattning 8,977,797 kronor 50 öre samt beloppet af delegares inom länet utestående amorteringslån samma dag 8,516,475 kronor.

I Vesterås, Köping, Sala och Enköpings städers hypoteksförening voro vid 1885 års utgång 21 fastighetsegare i Enköping delegare; och utgjorde summan af dessa delegares utestående amorteringslån 166,750 kronor.

Förenämnda enskilda bankers rörelse vid deras kontor inom länet tydliggöres genom bifogade två *tabeller Litt. K och L*.

Tab. Litt. K.

Upplands enskilda banks rörelse inom Uppsala län under perioden 1881—1885.

	Diskontrörelsen.		Kreditvörelsen.		Depositionsräkning.		Upp- och afskrifningsräkning.		Sammanlagda omsättningsbeloppet.
	Utlånta.	Inbetalda.	Uttagna.	Insatta.	Insatta.	Uttagna.	Insatta.	Uttagna.	
År 1881 Uppsala	7,497,405 ⁹⁷	6,929,816 ⁵³	8,579,825 ⁶⁶	8,660,411 ³⁴	3,990,832 ²³	3,657,587 ³⁶	5,003,297 ³³	4,926,263 ⁴⁰	49,245,439 ⁸²
Enköping	695,614 ¹⁸	647,522 ⁸⁰	1,026,756 ³⁷	968,269 ⁹⁴	759,262 [—]	801,292 [—]	225,743 ⁷⁹	232,182 ²⁴	5,356,643 ³²
Summa	8,193,020¹⁵	7,577,339³³	9,606,582⁰³	9,628,681²⁸	4,750,094²³	4,458,879³⁶	5,229,041¹²	5,158,445⁶⁴	54,602,053¹⁴
» 1882 Uppsala	8,144,930 ⁷⁷	7,605,044 ¹⁷	8,921,496 ⁰³	8,859,791 ⁹¹	4,032,314 ⁸⁶	3,454,716 ⁴⁶	4,282,428 ⁴⁰	4,410,426 ⁵²	49,711,149 ¹²
Enköping	817,233 ³⁴	775,486 ⁵³	969,298 ⁴²	994,297 ⁷³	579,870 [—]	618,260 [—]	279,764 ⁰⁹	265,130 ²⁶	5,299,340 ³⁷
Summa	8,962,164¹¹	8,380,530⁷⁰	9,890,794⁴⁵	9,854,089⁶⁴	4,612,184⁸⁶	4,072,976⁴⁶	4,562,192⁴⁹	4,675,556⁷⁸	55,010,489⁴⁹
» 1883 Uppsala	8,338,908 ⁴⁰	8,107,679 ⁷²	8,946,999 ⁵⁶	8,695,019 ¹⁴	3,604,798 ⁸¹	3,654,828 ²¹	4,445,789 ²⁷	4,261,858 ⁸⁰	50,055,881 ⁹¹
Enköping	742,008 ¹⁸	738,978 ⁰²	948,451 ⁹⁷	950,559 ⁸²	617,820 [—]	683,255 [—]	472,258 ⁷⁵	443,132 ⁰⁶	5,596,463 ⁸⁰
Summa	9,080,916⁵⁸	8,846,657⁷⁴	9,895,451⁵³	9,645,578⁹⁶	4,222,618⁸¹	4,338,083²¹	4,918,048⁰²	4,704,990⁸⁶	55,652,345⁷¹
» 1884 Uppsala	9,985,774 ⁷²	9,280,911 ⁵²	10,806,768 ⁴⁵	10,859,637 ⁸⁰	3,961,684 ⁴⁷	3,588,256 ⁰¹	4,628,349 ⁸⁹	4,742,435 ³⁴	57,853,818 ²⁰
Enköping	1,102,897 ⁴⁰	960,951 ¹⁵	1,018,098 ²⁰	1,000,476 ⁷⁶	628,225 [—]	642,790 [—]	600,678 ²⁶	601,248 ⁰¹	6,555,364 ⁷⁸
Summa	11,088,672¹²	10,241,862⁶⁷	11,824,866⁶⁵	11,860,114⁵⁶	4,589,909⁴⁷	4,231,046⁰¹	5,229,028¹⁵	5,343,683³⁵	64,409,182⁹⁸
» 1885 Uppsala	10,913,057 ⁷¹	10,566,983 ⁸³	10,998,489 ⁷⁶	10,701,135 ¹²	4,249,367 ⁷⁶	3,921,183 ¹⁵	4,650,745 ⁴⁰	4,569,282 ⁹⁶	60,570,245 ⁶⁹
Enköping	1,150,465 ⁵⁶	1,151,850 ¹⁸	1,076,665 ³⁶	1,033,990 ¹¹	553,380 [—]	592,590 [—]	602,351 ⁵⁰	602,403 ⁵⁰	6,763,696 ²¹
Summa	12,063,523²⁷	11,718,834⁰¹	12,075,155¹²	11,735,125²³	4,802,747⁷⁶	4,513,773¹⁵	5,253,096⁹⁰	5,171,686⁴⁶	67,333,941⁹⁰

Sparbankerna inom länet voro vid utgången af år 1884, det sista, för hvilket officiella uppgifter blifvit offentliggjorda, 5, nemligen Uppsala stads och läns, Enköpings stads, Lagunda och Hagunda härads, Trögds härads och Tegelsmora sockens. Antalet delegare i dessa sparbanker var vid samma tid 22,670 mot 19,174 vid slutet af år 1879. Delegarnes behållning hade vid 1884 års slut ökats till 5,506,911 kronor från 4,236,941 kronor vid slutet af år 1879. Sparbankernas egna fonder hade under nämnda tid ökats från 180,934 kronor till 333,740 kronor.

I öfrigt får länsstyrelsen i afseende å sparbankerna hänvisa till den af Kungl. Statistiska Centralbyrån utgifna statistiska tidskrift.

I Uppsala sparbank hafva för insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm inlemnats:

år 1881.....	kr. 3,692
» 1882.....	» 17,969
» 1883.....	» 6,223
» 1884.....	» 4,566
» 1885.....	» 6,750

eller tillhoppa kr. 39,200.

Blott en brandförsäkringsinrättning har sitt egentliga säte inom länet, nemligen Uppsala läns brandstodsbolag till försäkring af byggnader och lösegendom på landet. För bolagets verksamhet under perioden redogöres i **tabell N:o 7**, utvisande bland annat, att ansvarighetsbeloppet, som år 1880 utgjorde 62,677,400 kronor, vid slutet af år 1885 stigit till 70,897,630 kronor. Särskilda uppgifter angående i bolaget försäkrad lös och fast egendom hafva ej kunnat erhållas.

Försäkringsbeloppet i städernas allmänna brandstodsbolag uppgick vid 1885 års slut i Uppsala till 19,006,065 kronor mot 12,690,815 kronor vid slutet af 1880 samt i Enköping till 2,204,755 kronor mot 1,928,480 kronor vid 1880 års slut. Vid

bolaget Skandias agentur i Uppsala uppgick brandförsäkringsbeloppet vid 1885 års slut till 9,343,000 kronor mot 8,465,900 kronor vid 1880 års slut. Ansvarighetsbeloppet för samma bolag vid dess agentur i Enköping utgjorde vid 1885 års slut 638,690 kronor mot 666,700 kronor vid 1880 års slut. Angående bolaget Sveas agentur i Uppsala har någon uppgift ej blifvit lemnad. Vid sistnämnda bolags agentur i Enköping utgjorde försäkringsbeloppet år 1885 147,200 kronor.

I städernas bolag för försäkring af lösegendom utgjorde försäkringsbeloppet år 1885 i Uppsala 2,362,350 kronor och i Enköping 947,600 kronor, mot 1,636,650 kronor i Uppsala och 854,250 kronor i Enköping vid 1880 års slut. Christiania allmindelige brandforsikrings-selskab hade vid 1885 års slut ansvarighet för försäkringar i Uppsala till belopp af 263,400 kronor, mot 326,550 kronor vid slutet af 1880. Brandförsäkringsbolaget Skåne har agenturer inom länet, men beloppen af vid dessa agenturer tagna försäkringar hafva ej uppgifvits.

Det i senaste femårsberättelse omnämnda *hästförsäkringsbolag* för länet har under perioden fortsatt sin verksamhet, på sätt följande tabell närmare utvisar:

År, räknadt från $\frac{30}{6}$ - $\frac{30}{6}$.	Ansvarighetsbelopp.	Antal hästar, för hvilka ersättning meddelats.	Summa kronor, som i ersättningar utbetalats.	Utdebiterade öre för hvarje 100 kronor af ansvarighetsbeloppet.
1881.....	2,038,640	74	24,033 ⁸⁰	140
1882.....	1,996,520	89	27,140 ⁰⁰	170
1883.....	1,877,670	83	24,813 ⁰⁰	160
1884.....	1,637,210	73	23,686 ⁷⁵	175
1885.....	1,546,160	73	25,183 ²⁸	196

Bolagets ansvarighetsbelopp, som vid räkenskapernas afslutande år 1881 var 2,038,640 kronor, har under perioden allt-

Tab. Litt. L. Mälareprovinsernas enskilda banks rörelse inom Uppsala län under perioden 1881—1885.

	Diskontrollen.		Kreditivrörelsen.		Depositionsräkning.		Upp- och afskrifningsräkning.		Sammanlagda omsättningsbeloppet.	
	Utlånta.	Inbetalda.	Uttagna.	Insatta.	Insatta.	Uttagna.	Insatta.	Uttagna.		
År 1881 Uppsala	6,628,108	42 6,599,611	61 4,573,657	56 4,568,717	66 2,149,812	65 2,278,255	03 4,016,070	93 4,073,821	24 34,888,055	10
Enköping.....	—	—	— 1,993,188	57 1,918,715	16 584,980	— 311,846	— 1,029,034	97 1,035,768	09 7,173,532	79
Summa kronor	6,628,108	42 6,599,611	61 6,566,846	13 6,487,432	82 2,734,792	65 2,890,101	03 5,045,105	90 5,109,589	33 42,061,587	89
» 1882 Uppsala	6,532,042	63 6,364,171	31 4,533,748	03 4,476,180	25 2,144,663	80 2,175,571	62 4,639,332	40 4,427,222	78 35,292,932	82
Enköping.....	—	—	— 2,068,891	26 2,071,147	11 530,760	— 527,180	— 893,904	72 868,081	93 6,959,965	02
Summa kronor	6,532,042	63 6,364,171	31 6,602,639	29 6,547,327	36 2,675,423	80 2,702,751	62 5,533,237	12 5,295,304	71 42,252,597	84
» 1883 Uppsala	6,197,428	89 6,107,237	66 4,873,580	79 4,815,958	10 2,105,852	84 1,796,740	— 5,093,950	59 5,153,903	36 36,144,652	23
Enköping.....	—	—	— 2,317,182	15 2,302,301	07 585,600	— 540,300	— 877,843	90 911,926	64 7,535,153	76
Summa kronor	6,197,428	89 6,107,237	66 7,190,762	94 7,118,259	17 2,691,452	84 2,337,040	— 5,971,794	49 6,065,830	— 43,679,805	99
» 1884 Uppsala	7,155,737	76 6,801,505	20 4,848,808	87 4,900,812	54 1,996,809	50 1,955,640	84 4,682,128	48 4,712,229	08 37,053,672	27
Enköping.....	—	—	— 2,076,968	25 2,049,526	80 494,650	— 528,030	— 842,445	08 832,455	18 6,824,075	31
Summa kronor	7,155,737	76 6,801,505	20 6,925,777	12 6,950,339	34 2,491,459	50 2,483,670	84 5,524,573	56 5,544,684	26 43,877,747	58
» 1885 Uppsala.....	6,753,896	82 6,941,181	49 4,427,119	11 4,323,490	71 1,500,311	— 1,508,655	50 4,442,406	66 4,448,703	57 34,345,764	85
Enköping.....	—	—	— 2,068,891	26 2,071,147	11 530,760	— 527,180	— 893,904	72 868,081	93 6,959,965	02
Summa kronor	6,753,896	82 6,941,181	49 6,496,010	37 6,394,637	82 2,031,071	— 2,035,835	50 5,336,311	37 5,316,785	50 41,305,729	87

jemt nedgått, så att detsamma vid slutet af räkenskapsåret 1884—1885 utgjorde allenast 1,546,160 kronor. Detta förhållande torde bero dels på de höga afgifter, bolaget sett sig nödsakadt att uttaxera, dels ock derpå att flerstädes inom länet bildat sig särskilda hästförsäkringsbolag för mindre områden. Så hafva bildats: år 1880 Tierps och Tolfta socknars hästförsäkringsförening, år 1881 Sparrsätra sockens hästförsäkringsförening samt år 1883 Vendels hästförsäkringsbolag och Vestra Tierps hästförsäkringsförening. Tierps och Tolfta socknars hästförsäkringsförening hade vid slutet af 1885 års räkenskapsår ett ansvarighetsbelopp af 88,710 kronor samt utdebiterade samma år på hvarje 100 kronor af detta belopp 1 krona 18 öre. Föreningen har sedan dess stiftande utbetalat ersättningar för fem hästar med sammanlagdt 1,638 kronor 75 öre. Angående Sparrsätra sockens hästförsäkringsförening har någon uppgift om ansvarighetsbeloppet ej blifvit lemnad. Vid slutet af 1885, under hvilket år föreningen på hvarje 100 kronor af ansvarighetsbeloppet utdebiterade 2 kronor 23 öre, voro försäkringar lemnade för 117 hästar. Föreningen har sedan dess stiftande utbetalat ersättningar för sex hästar. Vendels hästförsäkringsbolag, hvars verksamhet omfattar Vendels, Tierps, Tegelsmora, Dannemora, Tensta, Viksta och Björklinge socknar, hade vid utgången af 1885 års räkenskapsår ett ansvarighetsbelopp af 94,975 kronor. Samma räkenskapsår utdebiterade bolaget, som, sedan dess stiftande utgifvit ersättningar för tre hästar, på hvarje 100 kronor af ansvarighetsbeloppet 74 öre. Vestra Tierps hästförsäkringsförening hade vid utgången af 1885 års räkenskapsår ett ansvarighetsbelopp af 58,950 kronor, hvarå utdebiterades för hvarje 100 kronor 1 krona 64 öre. Sedan föreningens stiftande har densamma utbetalat ersättningar till belopp af 662 kronor 22 öre.

Rusthållarnes i Uppsala och Gefleborgs län monteringskassa, hvars ändamål, på sätt i Konungens Befallningshafvandes femårsberättelse för perioden 1856—1860 närmare omförmäles, är att bereda delegarne i kassan ersättning för monteringskostnad med visst belopp för hvarje remont, som insattes i nummer i stället för kasserad eller störtad rustningshäst vid Kungl. Lifregementets Dragonkår, hade vid 1885 års slut en behållning af 75,825 kronor, utgörande kassans grundfond. Ur kassan hafva under perioden för insatte remonter utbetalts ersättningar med följande belopp nemligen:

år 1881 för 21 hästar.....	kronor 5,700
» 1882 » 24 »	» 6,330
» 1883 » 17 »	» 4,290
» 1884 » 31 »	» 7,765
» 1885 » 48 »	» 12,630

De årliga tillskotten af kassans 275 delegare hafva utgjort för hvarje rusthåll, af hvilka samtliga utom fem äro belägna inom länet:

år 1881.....	kronor 15
» 1882.....	» 7
» 1883.....	» 10
» 1884.....	» 12
» 1885.....	» 20.

Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning för hvarje af periodens fem år visas af vidfogade tabell *Litt. M.*

Sjukvårdsanstalter inom länet äro fortfarande: Uppsala Centralhospital för sinnessjuka, Akademiska sjukhuset i Uppsala, hvilket tillika, enligt kontrakt med länet, användes såsom läns-lasarett, Enköpings sjukhus samt ett epidemiskt sjukhus i Uppsala och ett i Enköping.

Vid Centralhospitalet för sinnessjuka, hvarest förut funnos platser för 160 patienter, har under perioden uppförts en ny byggnad, hvarigenom vid anstalten bereds utrymme för ytterligare 20 patienter af första klassen samt 220 patienter af andra och tredje klasserna. I öfrigt hänvisar länsstyrelsen med afseende å Centralhospitalet till Öfverstyrelsens för hospitalen årliga underdåniga berättelse.

Vidfogade tabell *Litt. N* utvisar antalet patienter, som under perioden vårdats å det Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Det i Enköping af landstinget och staden uppförda sjukhus har år 1883 tillbygts med en öfvervåning, hvarigenom sängplatsernas antal kunnat ökas från 12 till 24. Derstädes hafva vårdats:

år 1881.....	99 patienter
» 1882.....	64 »
» 1883.....	178 »
» 1884.....	155 »
» 1885.....	192 »

Tab. Litt M.

Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1881—1885.

År	U t g i f t e r.										B e h å l l n i n g.										
	Diverse arvoden m. m.	Tross-skjuts- ersättningar.				Pensioner till			Lego- och bosät- ningshjälp.			Summa.	Kapitalfonden.	Klädnings- fonden.	Reservfonden.	Summa.					
		anskedade soldater.	soldat- enkör.	Antal rotar.	Mynt.	Antal rotar.	Mynt.														
År 1881.....	1,785	30	115	20	800	—	400	—	22	1,650	—	4,750	50	100,000	—	8,000	—	133,118	38	241,118	38
» 1882.....	1,734	83	195	68	800	—	400	—	78	5,850	—	8,980	51	100,000	—	8,000	—	136,954	04	244,954	04
» 1883.....	1,661	68	169	02	800	—	415	—	15	1,125	—	4,170	70	100,000	—	8,000	—	146,225	16	254,225	16
» 1884.....	1,721	26	125	44	800	—	400	—	18	1,350	—	4,396	70	100,000	—	8,000	—	155,687	61	263,687	61
» 1885.....	1,682	94	207	85	800	—	400	—	47	3,525	—	6,615	79	100,000	—	8,000	—	163,294	28	271,294	28

Det epidemiska sjukhuset i Uppsala har utvidgats och lämpligare anordnats, hvarjemte derstädes uppsatts en desinfektionsugn för ånga.

Utom den i förra femårsberättelsen omnämnda *helsobrunnen* Hellbý källa, som fortfarande, om ock af ett ringa antal personer besökes, finnes vid Dannemora en helsobrunn, innehållande jernhaltigt vatten, hvarest de besökandes antal uppgått till 120 å 130 personer årligen.

Inom länet funnos vid slutet af denna likasom föregående period fyra *provinsiälläkare*, af hvilka en stationerad i Uppsala, en i Enköping, en i Tible för Bro och Håbo härad samt en i Tierp för Tierps, Söderfors, Elfkarleby, Tolfta, Vestlands, Hållnäs, Öster-Löfsta, Vendels, Tegelsmora samt Films och Danne-mora socknar; tre stadsläkare, af hvilka två, en i Uppsala och en i Enköping, tillika äro militärläkare, samt tre grufve-, bruks- och distriktsläkare. Hårtill komma i Uppsala åtskillige lärare vid universitetets medicinska fakultet och tre icke i allmän tjänst anstälde läkare.

Af *djurläkare* hafva under nu ifrågavarande period inom länet funnits en länsveterinär, hvilken tillika antagits till veterinär för Uppsala stad, samt fyra distriktsveterinärer. Dessutom hafva praktiserat två private djurläkare, af hvilka den ene är anställd som lärare vid Ultuna landbruksinstitut.

Åt den *allmänna helsovården* i städerna Uppsala och Enköping har under perioden egnats mycken uppmärksamhet. Vid Uppsala helsopolis har anställts en tillsyningsman med uppdrag, bland annat, att utöfva daglig tillsyn å till salu hållna födoämnen, att verkställa desinfektioner samt att genom besök i gårdarne öfvervaka renhållningen. Stadsveterinären har, enligt den för honom utfärdade instruktion, att lemna sitt biträde vid kontrollen å till salu hållna födoämnen. En fläskbesigtning-byrå är å centralt belägen plats af helsovårdsnämnden inrättad med stadsveterinären till föreståndare. Enär förslag till införande af obligatorisk fläskbesigtning i staden icke kunnat genomdrivas, har helsovårdsnämnden låtit genom byrån inlösa fläsk, som vid besigtning befunnits vara trikinhaltigt. Af länsstyrelsen hafva den 4 mars 1882 faststälts särskilda föreskrifter rörande handel med hästkött inom staden, hvarigenom förbudits försäljning af hästkött, som ej vid besigtning före nedslagtandet ansetts blifva felfritt. Genom länsstyrelsens resolution den 31 december 1885 har förbudits att i staden inom stadsplanen hålla svin, dock med rätt för helsovårdsnämnden att under vissa vilkor från förbudet medgifva undantag. I enlighet med helsovårds-

stadgans föreskrifter har det så kallade tunnsystemet å afträdena i staden blifvit i allmänhet genomfördt, hvarjemte nya anordningar i stallar och fähus vidtagits. Jemväl har helsovårdsnämnden egnat skarp tillsyn öfver slagteriernas inrättande.

I Enköping har under perioden införts obligatorisk fläskbesigtning. Öfver torgförda födoämnen beskaffenhet har tillsyn utöfvats af helsovårdsnämnden genom en i staden bosatt veterinär samt stadens öfverkonstapel. Den omständighet, att en stor del tomtigare i staden, hvilkas hufvudsakliga näringsfång utgöres af jordbruk, hafva ladugård samt gödselupplag på sina tomter, har menligt inverkat på dessas renlighet, men har helsovårdsnämnden genom bestämmelser om gödselstädernas läge och inrättande i öfrigt samt gödselupplagens bortförande vissa tider sökt förekomma de af berörda förhållanden härflutna olägenheter.

I Uppsala har, på sätt framgår af i tabell N:o 3 lemnade uppgifter, *byggnadsverksamheten* under perioden varit synnerligen liflig. Af de i nämnda tabell omförmälda bebygda och obebygda tomter finnas i *gamla stadens rotar*:

Fjerdingsroten.....	129	bebygda,	11	obebygda
Svartbäckroten.....	123	"	3	"
Kungsängsroten.....	163	"	3	"

och i de genom 1880 års stadsplan tillkomna *nya stadsdelarne*:

Norra Fjerdingsroten (Luthagen).....	75	bebygda,	156	obebygda
" Svartbäckroten.....	66	"	226	"
Östra Kungsängsroten.....	22	"	172	"

Af de under perioden tillkomna boningshusen hafva

år 1881 uppförts	31,	deraf	14	af	sten	och	17	af	trä
" 1882	"	50,	"	29	"	"	21	"	"
" 1883	"	52,	"	32	"	"	20	"	"
" 1884	"	46,	"	24	"	"	22	"	"
" 1885	"	30,	"	19	"	"	11	"	"

Stenhusen hafva i allmänhet uppförts till tre eller fyra våningars höjd och likasom äfven trähusen inredts till tidsenliga, med erforderliga bekvämligheter försedda våningar. Stenhusbyggnadernas yttre arkitektur har visat sig vara till sin fördel framåtgående. På stadens område, synnerligast dess vestra och östra delar, hafva under senare åren uppstått samlingar af bostäder, hvilka, oberoende af byggnadsordning och helsovårdsstadga, lemna åtskilligt öfrigt att önska i afseende å snygghet, sundhet och säkerhet mot eldfara. Nästan samtliga dessa byggnader äro af trä. Bland byggnadsföretagen i staden intages för-

Tab. Litt. N.

Patienter å Kungl. akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1881—1885.

År.	Å barnbördsafdelningen.						Å lasarettafdelningen.						Å kurhusafdelningen.					
	Qvarliggande från föregående år.	Inlagna.	Utskrifna.	Döda.	Qvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Qvarliggande från föregående år.	Inlagna.	Utskrifna.	Döda.	Qvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Qvarliggande från föregående år.	Inlagna.	Utskrifna.	Döda.	Qvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.
1881.....	3	125	121	1	6	128	111	792	698	111	94	903	14	159	150	4	19	173
1882.....	6	95	96	1	4	101	94	874	757	96	115	968	19	139	144	2	12	158
1883.....	4	94	94	—	4	98	115	978	904	107	82	1,093	12	131	130	3	10	143
1884.....	4	82	83	3	—	86	82	859	735	105	101	941	10	152	144	3	15	162
1885.....	—	88	86	1	1	88	101	912	799	99	115	1,013	15	111	115	1	10	126

nämsta rummet af universitetets, å den förra stallplanen uppförda, nya byggnad, som, grundlagd år 1879, mot periodens slut nalkats sin fullbordan. Stadens rådhus har undergått en genomgripande ändring och erhållit en betydande tillbyggnad, hvarigenom tidsenliga, delvis nya lokaler anskaffats för stadens styrande myndigheter och tjänstemän.

Den fond, som i sista femårsberättelsen omförmäldes vara under bildning för aflösning af fastighetsegarnes skyldighet att underhålla Uppsala stads gator, hade vid 1885 års slut uppgått till 19,346 kronor 12 öre.

Kostnaden för underhåll och omläggning af stadens gator utgjorde:

år 1881.....	kronor	23,191 ⁰⁷
» 1882.....	»	24,857 ¹²
» 1883.....	»	17,477 ⁸⁴
» 1884.....	»	25,767 ⁶⁰
» 1885.....	»	22,101 ⁶⁹

Stadens förnämsta gator hafva härigenom till största delen blifvit försedda med breda och bekväma trottoarer, delvis med tuktad sten, hvarjemte körbanornas stenläggning försatts i förbättradt skick. För ombyggnad af delar af åmuren hafva utgifvits år 1882 16,929 kronor och år 1883 18,341 kronor.

Uppsala stads *vatten- och afloppsledning* omfattar nu hela den gamla staden. Genom afloppsledningens verkan såsom dränering är grundvattnet i denna del af staden sänkt under rörledningens djup, d. v. s. sju å åtta fot. I norra fjerdingsroten (Luthagen) finnes vattenledning i fjorton fullbygda kvarter med omkring sextio gårdar, men saknas i de derstädes norr om esplanaden liggande gårdarne, omkring tio till antalet. Afloppsledningen i denna stadsdel består af ett särskildt rörsystem, som dock, i auseende till markens läge i förhållande till Fyrisåns vattenstånd ofvan uppdämningen vid akademiens qvarn, icke kunnat läggas tillräckligt djup, för att dränera marken och möjliggöra anläggning af källare. Den nya stadsdelen »norra Svartbäckensroten», med omkring sjuttio bebygda gårdar, har en hufvudledning från vattenledningssystemet med brandposter och allmänna vattenkastare. Ledningen till gårdar och boningshus förekomma här blott undantagsvis. I denna stadsdel saknas all afloppsledning. Spillvattnet afföres genom rännstenar och diken samt ett större utlopp till Fyrisån. Af de å den nya stadsdelen på Vaksalagårdet belägna fyratioåtta gårdar äro tjugo försedda med vatten- och afloppsledning. Vattenkonsumtionen från stadens vattenledning var:

år 1881.....	11,602,306	kubikfot
» 1882.....	14,285,305	»
» 1883.....	15,106,165	»
» 1884.....	16,608,780	»
» 1885.....	18,989,940	»

Under sistnämnda år har beslut fattats om betydlig utsträckning af vatten- och afloppsledningarne, hvilket arbete beräknats skola komma att kosta 175,000 kronor.

Uppsala stads *gasverk* har under perioden betydligt utvidgats och förbättrats. Till de förut varande båda gasklockorna, om tillsammans 40,000 kubikfots rymd, har kommit en tredje, rymmande 50,000 kubikfot gas. Ett nytt reningshus med nytt

reningsverk har uppförts. Dessutom har en ny rörledning anlagts till stadsdelen vester om ån samt nästan alla hufvudledningar i rörnätet omlagts och rördimensionerna ökats. Detta oaktadt hafva gasverkets inkomster varit så betydliga, att gasverkets obligationsskuld, som uppgick vid 1875 års slut till 150,000 kronor och vid 1880 års slut till 51,545 kronor 83 öre, blifvit under perioden till fullo betald. Priset å gas har ock kunnat nedsättas från 6 kronor 50 öre till 5 kronor 50 öre för 1,000 kubikfot. Gastillverkningen, som år 1881 utgjorde 15,184,000 kubikfot, uppgick år 1885 till 21,039,000 kubikfot.

För *Enköpings stads* ordnande och bebyggande har plan, jemlikt föreskriften i byggnadsstadgan för rikets städer, blifvit under perioden upprättad och af Eders Kungl. Maj:t den 15 augusti 1884 i nåder fastställd. Stadens planlagda område har härigenom blifvit betydligt utvidgadt dels åt vester, dels åt norr utmed jernvägen och dels invid hamnen. De nyutlagda stadsdelarne innehålla 27 kvarter med en areal af 2,183,315 kvadratfot, hvilka kvarter ännu ej blifvit i tomter indelade. Den gamla stadsdelen har 31 kvarter med en sammanlagd areal af 2,023,191 kvadratfot. I Enköping hafva under perioden uppförts tretton nya boningshus, bland hvilka förtjena särskildt omnämnas af staden uppförde en större folkskolebyggnad och ett fattighus, båda i två våningar. Kostnaden för dessa båda byggnader har utgjort omkring 40,000 kronor för dem hvar.

Gatuunderhållet i Enköping, som tillföre ålegat stadens fastighetsegare, har från början af år 1883 öfverflyttats på kommunens samtliga invånare. Under år 1882 träffades neuligen mellan allmänna rådstugan å ena, samt hus- och tomtegarne i staden å andra sidan, öfverenskommelse om likställighet mellan stadens fastighetsegande och icke fastighetsegande invånare i afseende å gatuunderhållsskyldigheten, med undantag dock för renhållningen. I ersättning för stadens öfvertagande af gatuunderhållet hade fastighetsegarne att till stadens drätselkammare betala en aflösningssumma af 24,000 kronor, för hvars åstadkommande skulle å fastighetsegarne årligen utdebiteras 20 öre per mille af fastigheternas taxeringsvärde. Denna öfverenskommelse blef genom nådigt bref den 15 december 1882 af Eders Kungl. Maj:t fastställd.

Bifogade **tabell N:o 8** lemnar upplysningar om *fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter*, m. m. i länet; men har uti tabellen, i saknad af erforderliga uppgifter, icke kunnat intagas någon redogörelse för stipendiifonderna vid Uppsala Kungl. Akademi. Anmärkas bör för öfrigt, att länsstyrelsen, hvad beträffar Uppsala stad, ansett 4 der befintliga fromma stiftelser, hvilka, i senaste femårsberättelse omnämndes allenast i texten, böra i tabellen upptagas. För landsbygden har tillkommit ej mindre än 13 nya välgörenhetsfonder, af hvilka dock blott 1 stiftats under perioden. Samtliga de öfriga förefunnos redan vid förra femårsberättelsens afgifvande, ehuru länsstyrelsen då om dem saknade kännedom. Den i senaste femårsberättelsen under namn af »Alunda församlings byggnadsfond» omnämnda stiftelse har nu upptagits med det namn, hvarunder den är allmännast känd, eller Bergska fonden.

Den i senaste femårsberättelsen omnämnda, inom Uppsala stads arbetareförening bildade sjuk- och begravningskassa har, sedan föreningen numera upplösts, jemväl upphört.

Bland anstalter för välgörenhet inom Uppsala stad anser länsstyrelsen det så kallade »Arbetshemmet» förtjena särskildt

omnämmande. Denna inrättning stiftades vid periodens början af domkyrkoadjunkten J. Th. Hellman och har alltsedan af honom ledts med oförtröttadt nit och skarp blick för anstaltens praktiska anordning. I början afsedt att gifva arbete och skydd åt frigifne fångar, har hemmet numera till ändamål att till tiggeriets motverkande, i mån af tillgång, lemna arbete jemväl åt icke straffade, men arbetslösa, äldre, mer eller mindre menföra personer, företrädesvis sådana, som här äro mantals- och kyrkoskrifna. Arbete i hemmet har varit för män hufvudsakligen: vedsågning, snickeri, säcksömnad m. m. och för kvinnor väfnad, sömnad, stickning och spånad. Under vintern 1885 hafva omkring 50 personer haft sysselsättning vid hemmet. Då utrymmet så medgifvit, har äfven åt yngre personer, eller så kallade »vandrar», lemnats arbete. Anstalten har från länets fångvårdsförening åtnjutit dels bidrag för vård af frigifne fångar, dels ock från och med 1885 ett årligt anslag af 300 kronor. I

öfrigt har anstalten rört sig hufvudsakligen med lånade medel och i syfte att om möjligt bära sig sjelf. Först under periodens sista år har detta lyckats. De föregående åren har anstalten gått med förlust.

Uppsala läns fångvårdsförening, för hvilken stadgar blefvo af länsstyrelsen fastställda den 20 mars 1871, har till ändamål att från återfall i brott söka bevara frigifne straffångar, som höra till Uppsala län, genom att för dem bereda möjlighet till ärligt förvärf och i allmänhet befordra deras moraliska förbättring. Föreningen, som räknar ett ganska stort antal medlemmar inom länet, hade vid 1885 års slut en kassabehållning af 10,161 kronor. Under samma år utbetalades i underhåll åt frigifne fångar 514 kronor. Af landstinget har föreningen åtnjutit ett årligt understöd af 300 kronor.

Landskansliet i Uppsala den 29 december 1886.

A. HAMILTON.

P. H. Löfquist.

Joh. Malmberg.

Tab. N:o 8.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I UPPSALA LÄN ÅR 1885.

1. Stiftelseus namn.	2. Stiftelseus ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelseus år och dag.	5. Utdelning år 1885		7. Stiftelseus storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkn.
				till antal perso- ner.	af nedan- stående hela belopp. Kronor.			
A. Å landsbygden:								
1. De la Gardieska fonden.	Underhåll af Veckholms pastorats fattiga samt årligen till Veckholms kyrka lösen efter medelmarkegångspris för 10 tunnor spanmål, hälften råg och hälften korn; till Veckholms skola lösen efter samma grund för 14 tunnor spanmål samma sädesslag.	Riksrådet m. m. Magnus Gabriel de la Gardie.	1653 ² / ₁₀	14	1,127 75	100 tunnor spanmål årligen samt 1 1/2 mtl Tomte; tax.-v. 14,900 kr. 8,500	En af Veckholms pastorat vald i direktion.	1)
2. De Geerska pensionsfonden eller stiftelsen i Öster-Löfsta.	Till i behof stadda Löfsta bruks underlydande f. d. bönder, torpare och enkor.	Excellensen m. m. greve Carl De Geer.	1830 ²³ / ₇	17	510		Kyrkorådet i Öster-Löfsta.	
3. Kungl. sekreteraren magister Erik Samuel Fausts testamentsfond i Alunda.	Till understöd åt de fattiga i Alunda.	Kungl. sekreteraren magister Erik Samuel Fant.	1862 ⁷ / ₇	Fattigkassan.	100	2,000	Kommunalnämnden i Alunda.	
4. Stenbockska donationsfonden.	Att underhålla ett hospitalshus, understödja behöfvande efter förslag af pastor samt med 11 rdr 5 sk. 4 rst. bko bidraga till skolmästarens aflöning.	Öfverstemarskalken greve J. G. Stenbock.	1817 14 o. 20 Maj	4	15	80 rdr bko eller 120 kr. skola årligen utgå af Sjöegendom. 718 06	Friherre P. Banér & Sjö.	
5. Prosten Gilljams graffond.	Dels ersättning åt någon fattig för vård af prostens Gilljams graf och dels bidrag till fattigvården i Ekeby.	Prosten Gilljams arvingar.	1874 ³¹ / ₁₂	2	10		Pastor och kyrkovårdarne i Ekeby socken.	
6. Anders Hamréus fond i Alunda.	Understöd åt Alunda sockens mest i behof varande fattiga och sjuka.	Kronofogden And. Hamrén.	1783 ¹² / ₁₁	4	2 centner mjöl, hälften råg och hälften korn.	Inteckning i 1/2 mtl Hammarby.	Kommunalnämnden i Alunda.	
7. Kgl. sekreteraren Erik Samuel Fausts fond i Morkarla.	Till fattigvården i Morkarla socken.	Kungl. sekreteraren Erik Samuel Fant.	1862 ⁷ / ₇	5	25	500	Kommunalnämnden i Morkarla.	
8. Gyllenkrookska donationsfonden.	Underhåll och aflöning åt skollärare.	Johan Georg Gyllenkrook, adjutant vid Kgl. Litreg.	1776 ⁴ / ₁₁	—	128 33	2,333 33	Rasbo församlings skolråd.	
9. D:o d:o.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Densamme.	1776 ⁴ / ₁₁	6	100 56	2,356 18	D:o d:o.	
10. Olssonska gåfvomedlen.	D:o d:o.	Margareta Olsson, Anna Margareta Olsson och Johanna Lovisa Wiklund, hemmansegarinnor.	1875 ² / ₃	4	55	1,000	D:o d:o.	
11. Carl Olssons fond.	D:o d:o.	Carl Olsson, akademibonde.	1875 ²¹ / ₁₀	7	110	2,000	D:o d:o.	
12. D:o d:o.	Insättning i lifranteanstalt åt medellösa barn.	Densamme.	1875 ²¹ / ₁₀	16	80	1,500	Rasbo församlings kyrkoråd.	
13. L. J. Westbergers donation i Söderfors socken.	De fattiges understöd och ungdomens undervisning.	Grosshandlanden L. J. Westberger i Enköping.	1839 ²¹ / ₆	—	—	1,000	Skolrådet och kommunalnämnden.	2)
14. Kristina Elisabet Westbergers donationsfond i Wendels socken.	Bidrag till kläder åt nattvardsungdomen.	Hushållerskan Kr. Elisabet Westberg.	1873 ¹⁹ / ₈	21	175	3,455 18	Församlingens pastor.	
15. Elfbrinkska fonden i Elfkarleby socken.	Upphjälpande af skolväsendet.	Kommerserådet O. Elfbrink.	—	—	—	1,087 05	Skolrådet.	3)
16. Flick- och småbarnsskolefond i Öster-Löfsta socken.	Till underhållande af flick- och småbarnsskolan vid Löfsta bruk.	Greftinnan Ulrika De Geer.	1862 ²⁵ / ₁₀	—	500	10,000	Innehafvaren af Löfsta fideikommiss.	4)
17. Lindströmska fonden.	Mat och beklädnad åt fattiga skolbarn samt befordrande af slöjd inom Håtuna och Håbo-Tible socknar.	Inspektoren Erik Lindströms enka.	1845 ¹¹ / ₁₀	—	300	21,784 40	Pastor, under skoldirektionens inseeende.	
18. Wallénska fonden.	Att bekläda fattiga skolbarn.	Byggmästaren E. Wallén.	1855 ⁷ / ₃	4	20	1,500	Pastor och två kyrkovårdar i Nysätra församling.	
19. Friherrinnan Charlotta von Krämers minnesfond.	Till skodon åt Fröslunda församlings fattiga barn.	Friherrinnan Charlotta von Krämer.	1871 ⁶ / ₁₂	6	22 50	500	Skolstyrelsen i Fröslunda.	
20. Kjellbergerska donationsfonden.	Att bekläda fattiga skolbarn.	Professoren N. G. Kjellberg.	1881 ²⁵ / ₁₀	20	200	4,000	Bondkyrka församlings kyrkoråd.	

Tab. N:o 1.

FOLKMÄNGD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Den 31 december enligt presterskapets uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Beväring- manskap af alla 5 klass. enligt form. H. i nåd. förord. d. 9 febr. 1861.	Enligt årets mönster- rullor ap- proberade beväring- pligtige.
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantals- penningar.				
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
A landsbygden år 1881.....	44,842	47,641	92,483	45,145	47,954	93,099	20,200	22,887	43,087	2,667	687
» » 1882.....	44,836	47,746	92,582	45,088	48,060	93,148	19,923	22,697	42,620	2,619	528
» » 1883.....	44,829	47,798	92,627	45,073	48,127	93,200	19,791	22,639	42,430	2,852	561
» » 1884.....	45,041	47,926	92,967	45,348	48,292	93,640	19,937	22,734	42,671	2,745	599
» » 1885.....	45,444	47,840	93,284	45,638	48,132	93,770	20,197	22,649	42,846	2,269	617
I Uppsala stad år 1881.....	7,013	9,423	16,436	7,114	9,536	16,650	2,811	3,170	5,981	1,128	220
» » 1882.....	7,251	9,603	16,854	7,341	9,786	17,127	2,846	3,199	6,045	1,152	197
» » 1883.....	7,617	10,065	17,682	7,749	10,300	18,049	2,953	3,374	6,327	982	202
» » 1884.....	8,164	10,598	18,762	8,366	10,922	19,288	3,172	3,640	6,812	868	249
» » 1885.....	8,847	11,355	20,202	8,843	11,425	20,268	3,392	3,861	7,253	1,457	292
I Enköpings stad år 1881.....	1,165	1,492	2,657	1,168	1,460	2,628	437	550	987	77	15
» » 1882.....	1,202	1,513	2,715	1,199	1,512	2,711	442	548	990	81	14
» » 1883.....	1,239	1,577	2,816	1,241	1,540	2,781	461	548	1,009	63	13
» » 1884.....	1,259	1,603	2,862	1,267	1,604	2,871	480	568	1,048	55	13
» » 1885.....	1,284	1,636	2,920	1,286	1,629	2,915	489	569	1,058	109	22
I hela länet år 1881.....	53,020	58,556	111,576	53,427	58,950	112,377	23,448	26,607	50,055	3,872	922
» » 1882.....	53,289	58,862	112,151	53,628	59,358	112,986	23,211	26,444	49,655	3,852	739
» » 1883.....	53,685	59,440	113,125	54,063	59,967	114,030	23,205	26,561	49,766	3,897	776
» » 1884.....	54,464	60,127	114,591	54,981	60,818	115,799	23,589	26,942	50,531	3,668	861
» » 1885.....	55,575	60,831	116,406	55,767	61,186	116,953	24,078	27,079	51,157	3,835	931

Tab. N:o 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I UPPSALA LÄN ÅR 1885.

1.	2.		3.	4.	5.	6.				7.		8.	9.	10.	11.		12.
	Hemman och lägenheter, upptagna i jordeboken.				Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar, utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2-4).				Taxeringsvärdet (i kronor)							
	Antal.	Mantal.		Oförmedlade.		Nuvarande.	Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmans-torp.	Backstugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor, kyrkor m. m.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.				
I. Landsbygden.																	
A. Kronoegendomar.																	
1) Under allmän disposition.																	
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	22	62 $\frac{3}{8}$	59 $\frac{3}{4}$	20	47	—	11	3	—	939,100	22,500						
b) Boställen: hemman	154	158 $\frac{1}{4}$	130 $\frac{3}{4}$	154	69	3	23	—	3	2,622,200	15,500						
lägenheter	117	—	—	111	—	—	1	—	1	87,900	2,000						
c) Hemman	361	337 $\frac{3}{4}$	272 $\frac{1}{2}$	354	105	33	97	8	8	4,202,700	73,900						
d) Jordlägenheter	57	—	—	104	11	—	30	1	4	557,900	22,400						
e) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,000						
f) Verk och inrättningar	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191,500						
2) Under enskild disposition.																	
a) Säterier	3	2 $\frac{1}{2}$	2	3	—	—	—	—	—	37,000	—						
b) Hemman	17	5 $\frac{3}{8}$	4 $\frac{5}{8}$	19	6	1	2	1	—	62,300	4,700						
c) Jordlägenheter	387	—	—	403	16	—	40	3	4	1,066,000	71,000						
d) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500						
e) Verk och inrättningar	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
B. Skatteegendomar.																	
a) Boställen: hemman	1	1	$\frac{1}{2}$	1	—	—	—	—	—	5,800	—						
lägenheter	3	—	—	3	—	—	—	—	—	8,700	—						
b) Säterier	100	137 $\frac{1}{8}$	120 $\frac{3}{4}$	81	93	29	42	18	4	2,544,200	150,900						
c) Hemman	1,880	1,643 $\frac{1}{4}$	1,390 $\frac{3}{4}$	3,629	568	657	846	105	74	25,275,800	2,670,200						
d) Jordlägenheter	371	—	—	337	38	—	76	—	9	463,500	35,800						
e) Verk och inrättningar	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59,000						
C. Frälseegendomar.																	
a) Boställen: hemman	13	10 $\frac{1}{2}$	10	14	—	—	2	—	—	172,800	—						
lägenheter	2	—	—	2	—	—	—	—	—	6,400	—						
b) Säterier och ladugårdar	206	306 $\frac{3}{8}$	281 $\frac{3}{4}$	179	334	—	145	48	12	8,220,000	355,300						
c) Rå- o. rörs- (insockne) hemman	62	53 $\frac{3}{4}$	45 $\frac{1}{4}$	39	15	—	4	—	—	875,700	—						
d) Hemman (utsockne)	1,856	1,556 $\frac{3}{4}$	1,241 $\frac{3}{4}$	2,236	823	460	601	94	45	21,615,700	1,393,000						
e) Jordlägenheter	285	—	—	248	26	—	41	1	9	286,900	103,400						
f) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
g) Verk och inrättningar	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	913,500						
D. Andra fastigheter (som ej inräknats härofvän).																	
Kyrkor och andra offentliga byggnader	—	—	—	—	—	—	—	—	414	—	3,986,450						
Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	401	—	939,100						
Summa	5,913	4,275 $\frac{3}{4}$	3,559 $\frac{3}{4}$	7,937	2,151	1,183	1,961	232	988	69,050,600	11,110,650						
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,611,600	4,151,950						
II. Städerna.																	
Hela antalet nybygda boningshus 1881—1885.																	
Mantal.																	
Oförmedlade.																	
Nuvarande.																	
Antal landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar.																	
Tomter.																	
Bebygda.																	
Obebygda.																	
Befintliga boningshus 1885.																	
Verk och inrättningar.																	
Kyrkor o. andra offentliga byggnader.																	
Taxeringsvärdet																	
å jordar.																	
å hus och tomter.																	
Uppsala stad	209	—	40 $\frac{1}{2}$	—	578	571	1,300	14	44	816,300	31,192,000						
Enköpings »	13	—	16 $\frac{1}{4}$	—	159	39	208	2	12	618,500	2,671,600						
Summa	222	—	57 $\frac{3}{4}$	—	737	610	1,508	16	56	1,434,800	33,863,600						
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38,500	6,161,700						

Tab. No 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I UPPSALA LÄN ÅR 1885.

K. Maj:ts Befälhingshafvandes femårsberättelser 1881—1885. Uppsala län.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4.	5.	6.		7.			11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.							
Fideikommissinehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).						Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar, (fastigheter i städer).				
Friherre L. de Geer.....	Gården N:is 10 och 11 i qv. Oxen.....	Uppsala.	—	—	—	—	—	—	1	—	62,400	—	—
	Frötuna.....	Rasbo.	—	—	4 $\frac{3}{4}$	12 $\frac{5}{6}$	—	1	—	366,800	—	—	—
		Rasbokil.	—	—	—	4	—	2	—	7,000	—	—	—
		Fundbo.	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$	—	1	—	29,200	—	—	—
		Gamla Uppsala.	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$	—	—	—	29,500	—	—	—
		Vaksala.	—	1 $\frac{3}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	1	—	—	—	91,300	—	—	—
	Rufvelsbo.....	Tierp.	—	1	—	—	—	—	—	17,000	—	—	—
	Burunge m. fl.....	Vendel.	—	—	—	11 $\frac{1}{2}$	—	3	—	151,200	—	—	—
	Finnrånge m. fl.....	Vestland.	—	1 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{8}$	4 $\frac{1}{4}$	—	1	—	365,000	—	—	—
	Gårdskår m. fl.....	Elfkarleby.	—	1 $\frac{1}{2}$	—	5 $\frac{1}{2}$	—	—	—	125,800	—	—	—
	Risby.....	Viksta.	—	—	—	1	—	—	—	12,000	—	—	—
	Löfsta bruk m. m.....	Öster-Löfstam.fl.	—	11 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{33}{64}$	—	13	3	1,156,600	316,108	142,100	2,872,000
Friherre Per Banér.....	Skörby.....	Kalmar.	—	—	4	1 $\frac{3}{8}$	—	1	—	121,400	—	—	—
	Skadevi.....	Häggeby.	—	1	3	3	—	1	—	100,000	—	—	—
	Sjö.....	Holm.	—	—	9 $\frac{3}{4}$	9 $\frac{1}{4}$	—	—	—	287,500	—	—	—
	Baggebo.....	Pitja.	—	—	—	2	—	—	—	30,000	—	—	—
	Pitjabodarne.....	”	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
	Onsike, Sandby och Nordlund.....	Skogs-Tible.	—	—	1	1	—	—	—	62,500	—	—	601,400
Grefve Nils Brahe.....	Skoklosters slott med säullingar.....	Skokloster.	—	—	—	—	—	—	—	Ej särskildt taxerad			—
Fru H. Nauckhoff.....	Rynge.....	Veckholm.	—	—	—	1	—	—	—	13,000	—	—	—
	Vestra Vällinge ntjord.....	Litslena.	—	—	—	—	—	1	—	6,600	—	—	—
	Dräggesta.....	Vallby.	—	—	—	13	—	—	—	22,200	—	—	—
	Dorsilla.....	Tillinge.	—	—	—	1	—	—	—	15,500	—	—	—
	Lundby.....	Svinnegarn.	—	—	—	1	—	—	—	15,000	—	—	—
	Häcksta.....	Euköpings-Näs.	—	—	6	2 $\frac{1}{2}$	—	1	1	178,200	500	—	251,000
Kapten Vogelsangs arfvingar.....	Rickeby.....	Boglösa.	—	—	—	1 $\frac{3}{8}$	—	—	—	21,800	—	—	21,800
Löjtnanten R. Kistner.....	Gumlösa.....	Teda.	—	2 $\frac{1}{4}$	—	—	—	1	—	40,000	—	—	40,000
Grefve J. M. Speus.....	Hoja.....	Gryta.	—	—	1 $\frac{1}{4}$	—	—	2	1	70,000	500	—	—
	Hemmingsbo.....	”	—	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—
	(Sex ängstegar).....	Frölunda.	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	—	82,500

Tab. No 4.

Uppsala län.

Tab. N:o 4. (Forts.) EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I UPPSALA LÄN ÅR 1885.

1.	2.	3.	M a n t a l.				8.	9.	10.	Taxeringsvärdet (i kronor)						
			4.	5.	F r ä l s e.					Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal- satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar, (fastig- heter i städer).	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.										
C. S. O. Gyllenadler.....	Salnecke.....	Gryta.	—	—	4	—	1	—	68,000	—	—	81,200				
	Björnöme.....	"	—	—	—	1½	—	—	—	—	—					
	Berg.....	Järlåsa.	—	1	—	—	—	—	12,000	—	—					
	Vreta ängstegar.....	Hjelsta.	—	—	—	—	1	—	1,200	—	—					
Kammarjunkaren J. von Engeström	Vrå och Testa.....	Skogs-Tible.	—	1½	4	½	—	1	122,700	1,000	—	429,500				
	Lund.....	Ramsta.	—	—	—	½	—	—	9,000	—	—					
	Vernbo.....	Nysätra.	—	½	—	—	—	—	2,200	—	—					
	Kiplingeberg.....	Bälinge.	1	3½	—	5½	2	1	157,500	3,000	—					
		Jumkil.	—	—	—	1	—	—	14,000	—	11,200					
		Skuttunge.	—	1½	2½	5½	2	—	108,900	—	—					
L. V. von Engeström.....	Österby med qvarn och såg	Åland.	—	—	6	¾	—	2	155,000	9,000	—	171,000				
	Vesterby.....	"	—	—	—	1	—	—	7,000	—	—					
Kammarherren C. F. Braunerhjelm	Ytternäs, Bodarne, Lårsta, Stabby och Öfver-Näs.....	Uppsala-Näs.	—	—	2	2¼	—	—	72,000	—	—	142,000				
	Vreta.....	Dalby.	—	—	—	2	—	—	24,000	—	—					
	Elfvesta.....	"	—	—	—	2	—	—	18,000	—	—					
	Ubby.....	"	—	—	—	1	—	—	15,000	—	—					
	Tuna.....	"	—	—	—	1	—	—	13,000	—	—					
Notarien C. H. Tottie.....	Älby.....	Vendel.	—	½	—	1½	2	—	30,000	—	—	30,000				
		Summa	1	28½	63½	136½	229½	35	4,176,600	392,500	153,300	4,722,400				

Tab. No 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG I UPPSALA LÄN ÅR 1885.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.				8. Summa (mantal).	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättnin- gar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. 7. F r ä l s e.					11. Å jordbruks- fastighet.	12. Å annan fastighet.	13. Å frälse- ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Uppsala Bay. Bryggeri-aktiebolag..	Gården n:is 2 och 6 i kvar- teret Sandbacken.....	Uppsala.	—	—	—	—	—	3	—	289,300	—	—	289,300
Uppsala Ångqvarns aktiebolag.....	Gården n:o 11 i qv. Edda och n:is 1, 2 i qv. Agnar samt en ångqvarn.....	»	—	—	—	—	—	3	—	541,700	—	—	541,700
Aseptin-Amykos aktiebolaget.....	Gården n:o 2 i qv. Hamder	»	—	—	—	—	—	1	—	34,000	—	—	34,000
Uppsala Vattenkurinrättn. aktiebolag	Ett badhus vid Slottskällan	»	—	—	—	—	—	1	—	97,100	—	—	97,100
Erlangens Bay. Bryggeri-aktiebolag	Gården n:is 3, 5—7 i qvart. Hörnet och n:o 5 i qvart. Mauhem	»	—	—	—	—	—	3	—	447,500	—	—	447,500
	Bryggeri och mjölkvarn.....	Enköping.	—	—	—	—	—	1	—	222,900	—	—	222,900
Flottsundsbro aktiebolag.....	Flottsunds bro	Bondkyrko.	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	—	1,000
Örsundsbro aktiebolag.....	Örsundsbro bränneri	Fröjeslunda.	—	—	—	—	—	1	—	73,800	—	—	73,800
Österby bruks aktiebolag.....	Österby bruk m. m.	Film.	—	4 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{2}$	68 $\frac{1}{2}$	—	25	3	1,592,600	493,500	147,100	2,233,200
	Bol m. fl. hemman.....	Rasbokil.	—	6 $\frac{3}{4}$	—	2 $\frac{1}{2}$	—	1	—	127,600	—	700	128,300
	Kräby	Rasbo.	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	—	5,000
	(Frälseräntor).....	Skuttunge.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,000	16,000
	Uflunge	Viksta.	—	2 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	19,300	—	—	19,300
						57 $\frac{1}{2}$							2,341,800
Vattholma bruks aktiebolag.....	Vattholma	Lena.	—	2	6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{3}{4}$	—	5	4	300,900	202,400	—	503,300
	Edshammar m. fl. hemman	»	—	5	—	—	—	—	—	60,000	—	—	60,000
	Åsby och Fornby m. fl. hem- man	Rasbokil.	—	3 $\frac{3}{4}$	3	2 $\frac{1}{2}$	—	3	1	154,700	1,400	—	156,100
	Bredgården m. fl. hemman..	Tensta.	—	2 $\frac{3}{4}$	3 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{4}$	—	1	—	324,200	—	—	324,200
	Norrvissjö.....	Björklunge.	—	—	—	—	—	—	—	2,700	—	—	2,700
						42 $\frac{3}{4}$							1,046,300
Dannemora bergslag.....	Jobsby utjord o. Dannemora södra grufvallmanning.....	»	—	—	—	—	—	2	—	29,000	—	—	29,000
Söderfors bruks aktiebolag.....	Söderfors.....	Söderfors.	1	3 $\frac{3}{4}$	—	8 $\frac{1}{2}$	—	8	3	257,600	471,600	—	729,200
	Elfkarleö	Elfkarleby.	—	23 $\frac{1}{2}$	—	1 $\frac{1}{2}$	—	7	4	383,300	350,500	—	733,800
	Bredänge m. fl. hemman ..	Tierp.	—	5 $\frac{1}{2}$	—	13 $\frac{1}{2}$	—	2	2	429,300	—	—	431,300
						56 $\frac{3}{4}$							1,921,300
Skutskärs trävaru-aktiebolag.....	Skutskär	Elfkarleby.	—	—	—	—	—	2	2	27,000	460,000	—	487,000
Kilafors jernverks-aktiebolag.....	Ramhälls grufva	Alunda.	—	—	—	—	—	—	1	—	26,200	—	26,200
Väslinge aktiebolag.....	Väslinge qvarn och såg....	»	—	—	—	—	—	—	1	—	45,000	—	45,000
Husby aktiebolag.....	Husby säteri m. m.	Stafby.	—	—	2	2 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	3	1	33,900	50,000	13,500	97,400
Schisshyttan-Molnebo bruks aktieb.	Östfora, Blackbo m. m.	Järlåsa.	—	—	—	—	1 $\frac{1}{2}$	—	2	92,000	11,000	—	103,000
		Summa	1 $\frac{1}{2}$	58 $\frac{1}{4}$	19 $\frac{1}{2}$	113 $\frac{1}{2}$	192 $\frac{1}{2}$	57	38	3,839,100	3,758,900	177,300	7,775,300

Tab. N:o 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR I UPPSALA LÄN ÅR 1885.

1. Främmande magtens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Fr ä l s e.		8. Summa (mantal).			11. å jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet.	13. å frälse-ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Stor-Britannien: P. B. Seton	Ekolsund.....	Husby Sjutolff.	—	—	4	13½	—	1	3	412,900	32,100	—	
	Segesta.....	Öfver-Gran.	—	—	3	1½	—	—	1	195,000	3,000	200	
	Öfver-Hassla	Häggeby.	—	—	—	½	—	—	—	14,000	—	—	
	Grindtorp	Litslena.	—	—	—	—	23½	1	—	3,400	—	3,600	661,200
Nordamerikas Förenta Stater: C. J. Kaijser	Åkerby by.....	Åkerby.	—	—	—	1½	—	—	1	18,900	11,200	—	30,100
		Summa	—	—	7	17½	24½	2	5	644,200	46,300	3,800	694,300

Tab. N:o 7.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNAS VERKSAMHET I UPPSALA LÄN ÅREN 1881—1885.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År, då verksamheten börjat.	3. Influtna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp).	4. Öfriga inkomster.	5. Utbetalda brandskadeersättningar.	6. Öfriga utgifter.	7. Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1885.	8. 9. Försäkringsbelopp		10. Utdebiteringsgrund: Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					11. Eldsvådor, för hvilka under 1881—1885 utbetalts ersättning	
							8. tecknad under loppet af år 1885.	9. qvarstående vid slutet af år 1885.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.	förendast endast lös egen- dom.	för både fast och lös egen- dom.
Uppsala läns Brandstodsbolag till försäkring af byggnader och lösegenom på landet.....	1844	Kr. 330,842.96	Kr. 3,804.11	Kr. 268,230.91	Kr. 72,409.11	Kr. —	Kr. 1,795,550	Kr. 70,897,630	öre. 13	öre. 10	öre. 10	öre. 9	öre. 7	Antal. 109	Antal.

Tab. No 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning år 1885		7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
21. Bibelkassan.	Till inköp af biblar åt nattvardsbarn.	Professorskan Åkerman.	—	7	15	250	Bondkyrko församls kyrkoråd.	
22. Berglundiska fonden.	Att bekläda fattiga skolbarn.	Handlanden J. A. Berglund.	1870 ¹² / ₈	10	60	2,000	D:o d:o.	
23. Erikssonska donationsfonden.	Till beklädning af medellösa skolbarn.	Badaremästaren P. Eriksson.	1860 ²⁷ / ₁	14	56	1,073.24	Ordföranden i Börje sockens kommunalnämnd.	
24. Hübinettska fonden.	Beklädande af fattiga skolbarn.	Kyrkoherden C. H. Hübinette.	1880 ¹⁷ / ₈	9	58.85	1,000	Kyrko- och skolråd i Dannemora socken.	5)
25. Bergska fonden.	¹ / ₆ af årliga räntan användes af socknen enligt stiftarens önskan, till aflöning åt skollärare, till en pension, till socknens fattiga samt till socknens allmänna åligganden såsom byggnader, kyrkans prydnad m. m.; ¹ / ₆ af räntan är anslagen pastor i församlingen.	Organisten, associerade ledamoten af Kgl. musikaliska akademien, Per Adolf Berg.	1863 ¹ / ₈	—	838.90	43,914.64	Kyrko- och skolrådet i Alunda.	
26. Leijonhufvudska grafkorskassan.	Underhåll af Leijonhufvudska grafkoret i Dalby kyrka samt denna kyrkas grafkor.	Öfversten Axel Gabriel Leijonhufvud.	—	—	—	1,766.43	Dalby kyrkas "Föreståndare".	
27. Dannemora arbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Att bereda sjukhjälp åt ledamot, som genom sjukdom är till arbete oförmögen.	Arbetare vid Dannemora.	1875	8	67	—	—	
28. Österby arbetareförenings enke- och pupillkassa.	Att bereda understöd åt föreningens enkor och faderlösa barn under 12 års ålder.	—	1881	9	323.30	1,454.20	—	
29. Tobo sjuk- och begravningsfond.	Att bereda hjälp åt delegare, som insjuknat eller ådragit sig kroppsskada, som gör honom till arbete oförmögen, samt begravningshjälp för afidnen delegare.	—	1882 ²⁹ / ₁	5	81.60	321.55	—	
30. Salsta grufvors sjukkassa.	Understöd åt medlemmarne vid sjukdomsfall.	Arbetare vid grufvorna.	1874 ³¹ / ₁₂	3	40	—	—	
31. Vattholma bruksarbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	—	1884 ¹ / ₁	14	272	679.73	—	6)
32. Lena arbetares sjukhjälpförening.	Att lemna sjuk- och begravningshjälp.	—	1884 ¹ / ₁₀	26	566.90	—	—	
33. Bro och Lossa socknars sjuk- och begravningskassa.	Att bereda delegarne understöd vid inträffande sjukdoms- och dödsfall.	—	—	—	—	161.75	Kyrkoherden.	7)
Summa			—	235	5,858.09	131,755.74		
B. I Uppsala stad.								
1. Casströmska fonden.	Understöd åt gesäller i Uppsala.	Kommerserådet N. C. Casström.	1827 ¹⁷ / ₇	2	100	1,666.67	Magistraten.	
2. Fröken Augusta Montgomerys pensionsfond.	Understöd åt till tjenstehjónsklassen hörande qvinnor i Uppsala.	Mamsell L. Sjöstedt.	1849 ²⁶ / ₆ 1864 ²⁰ / ₉	3	100	2,000	D:o d:o.	
3. Rödinska testamentsfonden.	Understöd åt torftiga borgareenkor i Uppsala.	Kämnären Rödins hustru.	Kan ej upp- gifvas.	2	15	250	D:o d:o.	
4. Skogiska fonden.	Understöd åt nödlidande på borgerskapets fattighus.	Rådman Daniel Skog.	1813 ¹⁷ / ₂	5	90	1,500	D:o d:o.	
5. Inrättningen för pauvres honteux.	Understöd åt pauvres honteux i Uppsala.	Rappeska släkten.	1811 ⁹ / ₁₁	108	3,013	56,214.79	Direktion, som kompletterar sig sjelf.	
6. J. M. Schrams donationsfond.	Understöd till pauvres honteux.	F. Handlanden J. M. Schrams enka, född Ström.	1878 ⁸ / ₁	16	1,050	20,280.46	Direktionen för inrättningen för pauvres honteux.	
7. von Kùselska stiftelsen.	Att blifva en everlidelig fond och inrättning för fattiga och värnlösa barns uppfostran i Uppsala, svarande mot Prins Carls Inrättning i Stockholm.	Kapteneu J. E. von Kùsel.	1845 ⁴ / ₄	—	2,551.57	86,318.92	Styrelsen för H. K. H. Prins Gustafs folkskola.	8)
8. Uppsala borgerskaps enskilda gubb- och enkehusinrättning.	Att bereda husrum, vedbrand och tvätt samt i mån af tillgångar underhåll i öfrigt för fattiga borgare och borgareenkor.	Uppsala borgerskap och magistrat.	1770 ³⁰ / ₆ (Reglemente d. ²⁷ / ₁₁ 1880)	23	6,427.92	164,484.86	En styrelse af fem personer.	
9. Uppsala borgerskaps enskilda fattigmagasinsfond.	Att understödja fattiga borgare, borgareenkor och deras barn.	Borgerskapet.	—	24	294.04	2,823.63 jemte 14 tr spanmåls- ränta hälften råg och hälften korn.	—	
10. Enskilda barnhemmet.	Barnauppfostran och vård på kristlig grund enligt evangeliskt-luterska kyrkans bekännelse samt danande af dagliga tjenarinuor.	—	1862	21	3,094.62	34,600	En styrelse.	
11. 1843 års barnhusfond.	Att inrätta ett barnhus eller dylikt för fattiga barns vård och underhåll.	125 borgare och tjenstemän.	1843 ¹ / ₃	—	—	65,392.97	En direktion af fem personer.	
12. Hemmet f. värnlösa gossar.	—	—	—	32	—	22,596.41	—	
13. Skyddshemmet för flickor.	Att uppfostra tjenarinuor.	Enskild person.	1867	23	—	—	—	

11. Uppsala stads fruntimmersförening.	Beframjande af en förbättrad barnavård.	—	—	49	701.76	16,152.99	—
15. Sällskapet "T. B."	Gåfvor till behöfvande och beklädnad af fattiga barn.	—	—	—	843	—	—
16. " " "Jultomtarne".	Beklädnad till fattiga barn.	—	—	40	765.30	—	—
17. "Hjelp samma vänner".	Förening för sjuk- och begravningshjälp.	—	—	1877	75	3,368	—
18. "Sjukhjulsföreningen 2".	D:o d:o.	—	—	1876	18	620	—
19. Dito 3.	D:o d:o.	—	—	—	24	992	3,324.92
20. Dito "H. F. 4".	D:o d:o.	—	—	—	1885	10	136
21. Samfundet "Hjelp samheten".	D:o d:o.	—	—	—	1875	6	194.30
22. Sällskapet "Novemberbröderne".	Utbetalning af pensioner.	Borgare i Uppsala.	—	1833	6	360	24,395.81
23. Uppsala Fabriks- o. Handverksförenings pensionskassa.	D:o d:o.	—	—	1872	—	—	49,644.57
24. Johan Winboms stipendium.	Stipendium vid Uppsala Högre Allmänna läroverk.	Domprosten Winbom.	1822 $\frac{9}{10}$	1	50	1,087.59	Rector scholæ Upsal.
25. Jon Arvid Winboms d:o.	D:o d:o.	Th. professor Winbom.	1832 $\frac{1}{5}$	2	30	653.70	Rektor och Collegium.
26. M. G. Wijkmans d:o.	D:o d:o.	Doktorinnan Wijkman.	1845 $\frac{10}{6}$	4	97	1,741.36	"
27. Händelska d:o.	D:o d:o.	Dir. Mus. J. A. Josephson.	1871 $\frac{2}{6}$	2	10	481.25	"
28. A. M. Kjelldahls d:o.	D:o d:o.	Mates. Lektor Kjelldahl.	1866 $\frac{24}{8}$	3	150	3,432.87	"
29. C. I. Fahlgrens d:o.	D:o d:o.	Boktryckare Fahlgren.	1869 $\frac{24}{3}$	1	65	1,409.80	"
30. Jaqu. Louise Schrams d:o.	D:o d:o.	Fru J. L. Schram.	1878 $\frac{8}{1}$	2	220	4,190.27	"
31. Professor Olof Glas' d:o.	D:o d:o.	Prof. Hammar-tén med fru.	1880 $\frac{20}{5}$	1	55	1,023.05	"
32. Rektor P. G. Boivies d:o.	D:o d:o.	Fru A. M. Rinman.	1881 $\frac{14}{3}$	2	110	2,027.50	"
33. Tacksamma föräldrars d:o.	D:o d:o.	Onämnd.	1882 $\frac{2}{6}$	1	25	748.86	"
34. Hjöra Lundbergs d:o.	D:o d:o.	Bankdir. P. Lundberg m. fru.	1885 $\frac{13}{10}$	—	—	4,520.83	"
35. Rosenstein-Tersmedenska stipendiet.	D:o d:o.	Kammarh. Nils Tersmeden.	{ 1861 $\frac{6}{12}$ 1877 $\frac{1}{4}$	1 1	60 30	1,000 540.51	Domkapitlet. Rektor och Collegium.
		Summa	—	492	25,618.51	578,235.19	
C. I Enköpings stad.							
1. Flickskolefonden i Enköping.	Att bereda döttrar af staden invånare undervisning i läsning, skrifning och handastöjd.	Borgmästaren H. V. Carlsson.	1846 $\frac{15}{12}$	—	—	29,663.18	En utsedd direktion af fyra ledamöter.
2. Lovisa Sofia Holmströms donationsfond i Enköping.	Att af räkntan tilldela fem obemedlade qvinnor af medelklassen och efter tjenstemän en årlig pension af 100 kronor hvar.	Lovisa Sofia Holmström, ogift.	1865 $\frac{9}{6}$	5	500	10,000	En af magistraten utsedd person.
3. Lindholmska gåfvofonden.	Att bereda husrum åt enkör efter handverkare.	Carl Lindholm, skomakare, och hans hustru Fredrika Dorotea Lindholm.	1877 $\frac{16}{1}$	—	—	2,613 samten till 4,300 kr. taxerad gård.	En af magistraten utsedd direktion.
4. Enköpings stads sjuk- och begravningskassa.	Att meddela sjuk- och begravningshjälp.	—	1875	34	876	8,098.53	—
5. Enköpings Fruntimmersförening.	Att bereda arbetsförtjenst och understöd åt behöfvande.	—	—	—	370.88	—	—
6. Sällskapet "Jultomtarne".	Beklädnad af fattiga barn.	—	—	—	—	1,000	—
7. Stipendium Afzelianum.	Räkntan utdelas (hälften vår- och hälften höstterminen) åt "i behof stadda" ynglingar vid läroverket, hvilka "i förening med goda seder visa flit och anlag för studier".	28 stycken Enköpings och Vårfrukyrka socknemän och andra vänner till prosten Afzelius, på förslag och initiativ af kollegan vid läroverket E. T. Sundelin.	1865 $\frac{6}{5}$	4	90	2,377.58	Rektor.
8. Emilie Otters stipendiefond.	Halfva räkntan utdelas årligen åt lärjunge (helst från Enköpings stad), känd för "sedlighet och flit".	Carl Ludvig Otter, stads-kassör i Enköping.	Gåfvobrevet af d. 29/6 1877.	2	30	1,297.79	Densamme.
9. Bankdirektör I. F. Lemkes stipendiefond.	Halfva räkntan utdelas årligen åt lärjunge (helst från Enköpings stad), känd för "sedlighet och flit".	Isak Fredrik Lemke, bankdirektör.	Testamente af d. 19/11 1880. — Kapitalet erhöles d. 4/1 1884.	2	40	1,601.26	Densamme.
10. Räkntämstaren C. E. Wallius fond.	Ändamålet ej närmare bestämdt.	C. E. Walliu, räkntämstare.	Gåfvan erhöles d. 14/7 1879.	—	70	1,293.89	Densamme.
		Summa	—	47	1,976.88	62,245.23	
D. I hela länet.							
Landstingets stipendiefond.	Stipendium vid folkhögskolan.	F. Kapteenen C. E. Caspars son.	1876 $\frac{18}{9}$ 1878 $\frac{18}{9}$ 1880 $\frac{2}{10}$	3	125	2,000	Uppsala läns landsting.
		Summa	—	777	33,578.48	774,236.16	

A n m ä r k n i n g a r :

¹⁾ Utom det i kolumn 6 upptagna belopp hafva af fonden utgått till Veckholms kyrka 137 kr. 2 öre, till Veckholms skola 191 kr. 83 öre samt till Uppsala hospital 219 kr. 24 öre. — ²⁾ Årliga afkomsten ingår till skol- och fattigkassorna. — ³⁾ Stiftelseurkundens original förloradt. — ⁴⁾ Årliga räntan utgår såsom lön till vid skolan anställd lärarinna. — ⁵⁾ Af fonden har under 1885 utbetalats till skolläraren i församlingen 75 kr., till uppehållande af småskolor 425 kr., i pension 60 kr., till fattigkassor 85 kr. samt till pastor 193 kr. 30 öre. Stiftelsen innefattar jemväl ett bibliotek om 800 band. — ⁶⁾ Vattholma bruksegare hafva skänkt en grundfond af 500 kr. — ⁷⁾ Samtliga de under nr 27—33 nämnda kassor uppehållas genom tillskott af delegarne, dels i form af inskrifningsafgifter af växlande belopp, dels ock årliga afgifter. Förvaltningen är i allmänhet anförtrodd åt styrelser, valde bland medlemmarna. — ⁸⁾ Stiftelsens hufvudsakliga tillgång består af 2 $\frac{1}{2}$ manal kronoskatte Långtibble jemte utjordar i Vänge socken, för år 1886 taxerade till 76,000 kr., samt en fond af 10,318 kr. 92 öre. Af stiftelsens inkomster under år 1885 användes 2,551 kr. 57 öre för utackordering af fattiga barn. — ⁹⁾ Tre lärarinnor aflönas ur fonden, hvaraf dessutom bestridas andra utgifter för flickskolan. — ¹⁰⁾ De i kol. 6 anförda 70 kr. erlades till kommunens slöjdskola, hvarigenom tillfälle till undervisning i slöjd bereddes läroverkets lärjungar.